

కవితా శిఖరం

(ఉపసార సంకఠనం)

కవితా శిఖరం

(ప్రసార సంకలనం)

గౌరవనీయమైన సరువుగారికి —

నమస్కారమ్

యచ్ఛిరంగనాయి

2/10/96.

సంపాదకులు :

డా॥ కె. రాజమణ్లాచారి

ఎస్. పాండురంగయ్య

పి. పర్యాతాచార్యులు

ప్రమరణ :

విష్ణు నభారతి

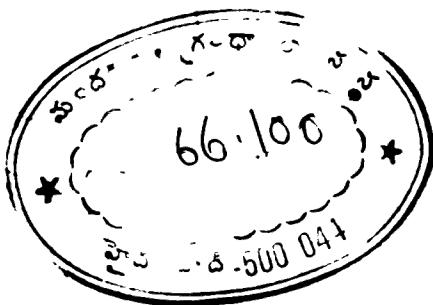
కవితా జీబరం

ప్రతులు : 1000

నవంబర్, 1995.

ట్రై గారి

రాష్ట్ర ప్రజా

వెల : రు. 50-00

C - 7874

ముద్రণ :

శ్రీ వెంకటేశ్వర ప్రెస్
మార్కెచరం.

శిఖర దర్శనం

—
—
—
—

“ జానపద కాబ్రవ్యా ”

శ్రీ కె.వి. హనుమంతరావు

డైరెక్టర్; ఆకాశవాణి

మార్కెషన్.

ప్రపంచ వరమేళ్యర చిరుదాంచిరుడు ఎత్తాపైగడ వారసత్వం అందుకొన్న ప్రకాశం జిల్లా కవితాప్రకాశంలో వెనుకబడినేడు. కానీ ఉండుటినంత ముందూ లేదు. ప్రకాశంజిల్లా వెనుకబడినజిల్లా అనిపించు కొంటున్నా కవితారంగంలో ముందుగు-వేస్తూ నేపుంది.

ముఖ్యంగా ప్రపాశం జిల్లాలో మార్కెషన్ రం కపులకు స్థిరుగ్గా ప్రకాశిస్తోంది. జిల్లాలో ఏ పట్టణంలోనూ లేనంత మంది కపులు మార్కెషన్ రంలో పుండడం విశేషం. ఇక్కడ ఆకాశవాణి కేంద్రం ప్రారంభించింది మొదలుగా ఈ ప్రాంతకపులు కవితారంగంలో మరింత కృషిచేసి కలాలకు పదును పెట్టారు. ఆకాశవాణిని రంగ సటలంగా చేసుకొని తమతమ ప్రతిభా విశేషాలను అవిష్కరణ చేసుకొన్నారు.

ఆకాశవాణిలో ప్రతి మాత్రంగా ‘విలిచిపోయే’ కవితాలుంది కలను పదికాలాలపాటు చదుచ్చకొని పదిలపరచుకునేటా చేయాలనే సంకలనం కపులందరికే కలిగింది. దాని ఫలితమే ఈ కవితా సంపుటి అవిరాఫితం.

మార్కెషన్ రం ఆకాశవాణి కేంద్రం గత రెంచు సంవత్సరాలుగా ఏమ్ముటుచేసిన కవిసమ్మేళనాల్లో గానం డేసిన్ కవితలను కపులందరూ సమిష్టకృషితో సంపుటికరించారు. కపులంకా కమనీయ శిఱ్పులై కవితాశిఖర నిర్మాణం చేశారు. కవితాధిమానులు ఈ కమనీయ కవితా శిఖర దర్శనం చేసుకొని ఆనందిస్తారని అశిష్టు....

సంపాదకీ యిం

తెలుగునాట అన్నిరంగాలలో ప్రశాశం జీల్లా వెనుకబడింది అంఱారు. కానీ కవితా రంగంలో వెనుకబడలేదు. అలాగని ముందు బడింది అని చెప్పుఖానికి వీల్లేదు. ఈ ప్రాంతపు కప్పలో నిద్రాషంగా ఉన్న కవితాశక్తి బయటపడలేదు. అని చెప్పువన్ను.

ప్రశాశం జీల్లాలో మార్కెప్పరం మారుమూలప్పరం. ఇక్కడ ఆశాశవాణి ప్రసారశిల్పిరం వింగిలో శిరసెత్తిన మరుళ్ళణం కప్పల గుండెల గూళలలో చిక్కువదిన కవితాపొరావతాఃః రెక్కలు విప్పి తమ ప్రయాణాన్ని శిఖరం వైపు సాగించాయి. ఈ ప్రాంతకప్పలు ఒకచోట చేరి గళం విష్ణుదానికి ఆశాశవాణి వేడిక చక్కటి అవకాశాన్ని కల్పించింది. కమసీయ కవితలు ఇంటును దానికి లాశపాణి అపూర్వమైన అవకాశాన్ని అందించింది.

ఈ ప్రాంతపు కప్పలందరినీ ఒక తీగ మిదకు చేరిపు కవితా విషయము సుమధురంగా పరికించిన కీర్తి ఆశాశవాణి కేంద్రం దైరెక్కరు శ్రీ కె.వి. గారికి దక్కుతుంది. గత రెంయ సంవత్సరాలుగా ఆశాశవాణి కవి సమ్మేళనాలలో పరికించిన కవితా శిల్పాలలో ఒక శిఖరాన్ని నిర్మించాలనే తలంపు కప్పలకు కలిగింది. వెంటనే ఈ విషయాన్ని కప్పలంగా శ్రీ కె.వి. హనుమంతరాపు గారికి వివేదించారు. అయిన ఈ ప్రయత్నం అపూర్వమని కప్పలను వెన్నారట్టి ప్రోత్సహించారు. వెంటనే కవితలన్నింటినీ ఒక సంప్రటంగా చేర్చాం. ప్రశాశం జీల్లా ప్రాంతకప్పలు విర్మించిన ఈ సుందర శిల్పానికి “ కవితాశిఖరం ” అన్న చక్కని నామకరణం చేశారు.

అక్షరశిల్పి శ్రీ కె.వి. హనుమంతరావు గారు ఈ వ్రాంత కవితాలతను
పందిరికెక్కించడానికి, కాదు, శిలరం పైకెక్కించడానికి దోహదం
చేసారు. వారికి కపులంతాబుఱపడి వుంకూరు. ఎారికి మా హృదయ
హర్యక కృతజ్ఞతలు.

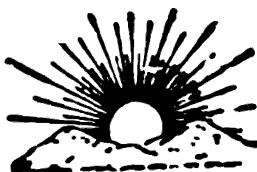
ఈ కవితా సంస్థటికి అడిగినంతనే సందేశాలందించిన పూజ్య
గురువర్యులు జ్ఞానపీర అలార్టు గ్రహితలు ‘పర్మాభూషణ’ డా॥ సి.
నారాయణరెడ్డి గారు, ప్రముఖ అభ్యుదయ సినికశులు, మా అన్న
శ్రీ నాగభైరవ కోటశ్వరరాష్ట్ర గారు. ఏరికి హృదయ హర్యక
కృతజ్ఞతలు అందిస్తున్నాము.

ఈ గ్రంథాన్ని సర్వాంగ సుందరంగా తీర్చి దిద్దిన

శ్రీ వెంకటేశ్వర ప్రస్తుతి అధిష్టులకు

మా కృతజ్ఞతలు.

సంపాదకులు.

రాజమల్లాచారి బుధజననుతసూరి. వెర్పితుయల్ జీనియస్. కవి, గాయకుడు, నశుఢు, నాటకకర్త, ఉపన్యాసకును What not? తమ్ముని ప్రతిబిలు రావలసిన గుర్తింపు చాలా శుంది.

పై యిద్దరూ ప్రసిద్ధులూ మార్కెపురంలో పుండీ ఇలాంటి ప్రయత్నం చేయలేదంటేనే తప్పు. చేస్తున్నారంటే గాలి పిచినంత సహజం.

ప్రభంద పరమేశ్వరుని వారసత్వం అందుకున్న మా జీల్లా కవిత్వ రంగంలో వెనక లేదుగాని ఉండాల్సినంత మందూ లేదు. ఎన్నో మోడరన్ ప్రటిండ్సు, ఎక్స్ ప్రెషన్సు యివాళ తెలుగు కవితలో చోటుచేసుకుంటున్నాయి. ఎన్నో శిఖరాలు ఎక్కింది యివాలిటి అధునిక తెలుగు కవితాశ్శమారి.

ఒంగోలు కవి !

ప్రకాశం జీల్లా ప్రభారపి !

ఇవాళ మనసూ ఎత్తులకు ఎక్కులేషూ? శిఖరం మాద నిలబడిన కవితా సాందర్భిని కింద నిలబడే చూద్దాముటావా?

" రాజమల్లా ! ఈసారి ఇలాటి కవితా నంపుటి హేచ్చాసెం? అప్పటికైనా నా ఆశలు నిజం చేయించు. కంగార్ఫ్స్ ఈ ది ప్రతి. కర్తా, కర్తా అండ్ క్రియా !

శ్రీమతి వి. రాజ్యలక్ష్మి, M.A.

పుత్రీక్యా అంద్రోవన్యాసకురాలు ప్రశ్నాత్రి
టీఎస్ రచయిత్రి అయిన శ్రీమతి వి. రాజ్యలక్ష్మి
గారు 10.7.55 తెనాట లాబాకా వామవకుటయ
పాలింటో జస్టిస్ డారు. చక్కని కవిరాశిరుచి గం
రాజ్యాంష్ట గారు ప్రశ్నాత్రం మార్గాపురం
గ్రామ మహిళా కట్టాం అంచు రాణి
ఉద్యోగం నెప్పించుకొన్నారు.

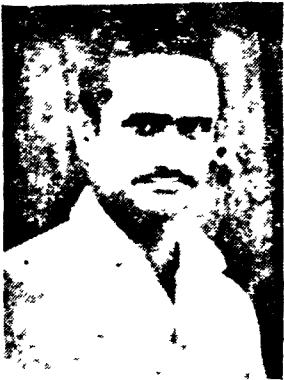
శ్రై. శ్రీరంగనాయక్, M.A.

ప్రధాన రచయిత్రి వై శ్రీరంగనాయక్
ప్రస్తుత విషయాల శ్రై వై. సాంబిషాపు
గారి పుత్రీక ప్రశ్నాత్రం మార్గాపురం SVKP
కాంపెంటో తెలుగు రాణి పార్ట్ డ్రెమ్ తెగ్రర్గా
ఉంటున్నారు. సంగీత సాహిత్యాల అలిగుటలు
‘మనసు అకలి’ అనేది ఏరి కవితా సంపురి.
అర్థాటిన సాహిత్యాలో కొత్తపుంటలో పయనిస్తుంది ఏరి కవిత.

ఎ. మహిలక్ష్మి, B.A.

పట్టపుదురూరైన ఎ. మహిలక్ష్మి అయ్యదయ
విష్ణుపుర్మార్గాలో రచనలు చేస్తున్న ప్రధాన రచ
యిత్రి రచనలు చేయవచ్చును, భాష యుక్తంగా
రచనలోను ఉపేకు నేపుషంది తమి రచిం
చిన అంశాల్క రచనలు పెలుగు చూచడాని
ప్రాణి

శ్రీ తన్న వెల్లి బాలయ్య,

M.A., M.Ed.

ఐదవ గ్రంథాలు ముద్రణ పొందపని వున్నాయి. రచనావిధానంలో ఆలోచనా పథంలో కైపటం అయ్యేదయవాడి పూర్తయే కవి.

క్రి మంత్రయారి పిరనొరాయణ

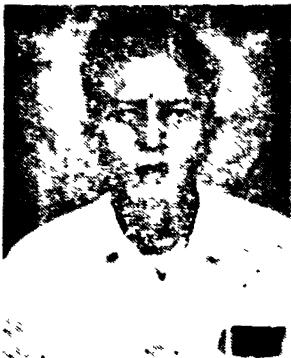
శ్రీ మత్తుయారి పీరసారాణాచార్యులు గారు
ప్రార్థకతులు పెద్దారపిలు సివాసి, విగ్రాంత
ఉపాధ్యాయులు, అవిగ్రాంత కవితా విద్యార్థులు
జమ్ము తిరిగి శ్రీ స్వాతాంశు సంస్థ క్రాచణ రంగాలు 12
సమయం ఉపాధ్యాయ ప్రత్యే నొపి పదపి విరమణ
శోయి. ప్రశ్నతం నేత్రదోషం పట్ల ఘృషిషిర్యాసం. శ్రీ పీర్ గ్రంథేచ్చ సర్వేశర
శతకం లారాషి మొదలైనవి ముద్దించడాయి. ప్రశ్నండైనుం కోపు చెందినవారు
పీరసారాణాచార్యులు గారు.

శ్రీ చెవనేని కోటుయ్య చెదరి

పక్క కర్దకకవి శ్రీ దేవినే కోపమ్యు చౌదరి గారు
ముస్తగెంగవర నివాసి వృత్తి, వ్యాపారాలు
ప్రవృత్తి కవియ్యవసాయం, కైవస్తవం, శ్రీసుగ-
ణ శతకం మొదలైనని ఏరి ముద్రిక గ్రంథాల
పోతన్న గారండే ఏరికి ఇష్టం. స్వయంకృతిలో
కపిత్యమల్లిదం నేప్పకొన్నారు. మాళ్ళ కవిత
అందే ఇష్టం.

శ్రీ కవి రాధాకృష్ణమూర్తి, B.O.L.

కవిపండిత శ్రీ రాధాకృష్ణ మూర్తి గారు 1.7.1942 లో జన్మించారు. ప్రస్తుతం మార్కు పురం డాబుల ఉన్నత పాతరాలలో ప్రదానాంద్ర పండిగులుగా వున్నారు ఏం రాఘ్వనాటకాది విధి సాహిత్య ప్రక్రియల్లో గ్రద్భుతంగా గేయత్వక రచనలు అసంఖ్యాకంగా చేశారు. శ్రీ రాఘ్వనారా

యిం శతకాదిగా అసంఖ్యాక రచనలు ముద్రించబడ్డాయి. ముఖుంద శతకాదిగా అనేక రచనలు ముద్రించబడసి ఉన్నాయి ప్రాకం జిల్లా ప్రాచీనాధనిక కచుల చరిత్ర ఆశాఖవాచీలో ప్రసారమై ముద్రించబడినది. ప్రాకం జిల్లా ప్రాచీన దేశాల యాలు దాక్ష్యమెంట్స్ ఆశాఖవాచీ ప్రసారం చేయాడింది. అయిత్యేద వాస్తుాత్మ దుర్లో ఏడిక అభిభూతి పుండి.

శ్రీ ఎం.వి. రామేంగోపాల్, B.Sc.

ఎనుప దచయిత శ్రీ ఎం.వి. రామేంగోపాల్ 7.8.1916 లో జన్మించారు. ప్రస్తుతం మార్కు పురం L.I.C. లో H.G.A. గా వున్నారు. మంది సంగీతం, సాహిత్యం ఎక్కువున్న అభ్యర్థిస్తారు. ఈ రెండూ ఎక్కువూ వుండే గజల్ని విచిత్రం ఏరి ఉత్సవాలిచుది. ముద్రణకు నోచుకోదగిన కవితలు కథానికయి పేరివి వున్నాయి.

శ్రీ ఎస్. లక్ష్మణంద్ర

అధ్యాదయ ఐవి శ్రీ ఎస్. లక్ష్మణంద్రగారు 1.11.1915 లో జన్మించినారు. ఏమ ప్రముఖ ప్రతిష్ఠాతా వీరులు కవుంచు కవయి అభిభూతించడం ఏరి అలిచి ప్రతికలో విధి అంగాంటై రాష్ట్రము ప్రాపణ ఆశాఖవాచీ ప్రసారం చేసిన కథలు రూపొఱు అచ్చుపడపసి వున్నాయి. చంచిల్కా అము గీరాచు పమకూర్చురు. ఏరి కంం విష్ట చాప విన్మాసం చేస్తుంది.

శ్రీ భూదాల అదొవు

శ్రీ భూదాల ఆదాము గారు 15.7.80 న చిన్నంచాదు సహయకపులా ఉపాధ్యాయు వ్యక్తిగా అందితథాచంతో విచ్ఛినించి ఉన్న విరమణ చేసిన ఆదర్శ ఉపాధ్యాయులు. సంగేత సాహిత్యాలు ప్రధానమైన అలిబుచులు, విష్ణుక్కి, ప్రమహనవాణి, కైంపు డక్టర్ కీపర్సలు ఏడ మూడు త్రింఫాల ఇంగా అనే రైంధాలు వున్నాయి. క్రాచీనాదునిక కవితంకు వారథిగా నిఱస్తుంది ఓటి రంం.

శ్రీ ప్రించిపరావు,

M.A., P.hd. (Written)

శ్రీ ప్రించిపరావు గారు సుప్రసిద్ధ కవి మంతులు. 11.3.41లో గుండూచు జిల్లా పేరిచర్ల లో జన్మించారు. ప్రాచ్యం మార్కుపురం శ్రీవామం రకారాలో అందాశాచ్ఛదులుగా ఉంటున్నారు. విచారి మార్గదర్శని అప్పుదయవాదులారా ఏకం కండి శ్రీ సాయిప్రసాది, సర్కారులి అనేవి పీరి ముద్దించ గ్రంథాలు, ఇంకా అనేక అప్పుదయవాదులు.

శ్రీ బోధుచర్ల రామచంద్రరావు

ప్రాచిన అలిబు కరడాశ్రీ శ్రీ బోధుచర్ల రామచంద్రరావు గారు వ్యక్తిగా ఉపాధ్యాయులు. తావ్యరచన దేశించు ఒర్చుక్రమాలు ప్రముఖ వ్యాసంగాలు ‘అచేముత్తెము’, ‘సూక్తిసురాలహరి’ అనాశకుసుమారు’ అనేవి ఏరి వచ్చుదించ గ్రంథాలు ఇంకా అనేక శతకాల లింగతాప్రా పంపుటాలు.

అమ్మిదులాంగా వున్నాయి మార్గానిక వైపు కుయన కంా నదుస్తుంచి.

శ్రీ కొత్త నాగదుచాషణం, M.A;M.Ed.

శ్రీ కొత్త నాగదుచాషణం గారు అధ్యిక్త విషయ 20.8.42లో ఉన్నాడారు. మార్గావుర నివాసి. మార్గావురం దాఱుల ఉప్ప రహితచాలలో ఆచార పండితులు తథయీరచన కొత్త భాషాస్త్ర మార్గాన్ని పరిపూర్ణంది. జ్యోరిషః, వాయు, ఇంద్ర ఆలాలలో వీరకి అధిష్టించి ఉంది ఏం కైంస్తప శక్తి గీతాలు ముద్రించడాయి. మహారాజు కృతి ముద్రింపబలసిపుంది.

దాస్తర్ కె. రాజమల్లాచారి

దాస్తర్ కె. రాజమల్లాచారి గారు ప్రశ్నారం మార్గావురం S.V.K.P. కాలేజీలో తెలుగు రాష్ట్ర శాస్త్రికరగా ఉండున్నారు పల్లు లో సోదరకపుల్లో విశ్లేష శ్రీ కన్నె కండి చినరింగాచారి గారు వీరు ప్రశ్నలు ఉంటారు కానీ ఉపాయాలు అఖిలాచారి గారు వీరు రచనలు ముద్రించాలు కొన్ని ఉన్నాయి. అమృత రాచ కొన్ని ఉన్నాయి సామ్రాజ్యం ఇష్టం

శ్రీ హెక్క ఆలీ, M.A., B.Ed.

శ్రీ హెక్క ఆలీ విధాన 2.12.1986 న వాహుచ దింపంట్లు లో ఉప్పంచారు కలిదం క్రుషు కీటాల్ శ్రీపతి పుస్తకాలి మహమ్మద్ ఫాసిం సాచావ్ గార్డు వార్తాయ పహాళవి శ్రీ శాస్త్ర వేతన నరసయ్య గారు కవితా గుచ్ఛపులు తెగు లంయశ్రీ తుమ్మం సీతారామమూర్తి గారు మాగ్ దర్శించాలు. ఉత్తర ఉపాచార్య మాసిపించుకొని, తెలుగులక్ష్మిరెగి గా పదవి సిర్వీరించి విశ్వాంతజీపసం గెదుపులున్నాడు. 1967 మంచి ఇప్పటి పరక మాసన ప్రభోచాచి, దశార్థిక గ్రంథాల వెలయించారు తథయన మతసమన్వయశిరి. మంచికివి.

శ్రీ ప్రభాకార్చాయ మహాతాచార్యులు

B.A; B Ed. (M A)

రాష్ట్ర ప్రచినత్వం తేక ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ అవాద్యు గ్రహించిన శ్రీ ప్రభాకార్చాయ మహాతాచార్యుడు గారు. మార్గమణి సివాసి. తెలుగు పంచాంగ ప్రతిసి సిర్పుపొంచి విశ్వాంతి పొంది అవిశ్వాంతమైన కమితా ప్రపాతి చేపడ్డాడు. విఖ్యాన విషంచి, ధర్మపరిశులు, సమస్యల పూరణ తోరణం ఏరి ముండుత స్థాపాలు ఇంద్ర అమృతర్మాంశుమేషపూర్వులు. మాగ్ద విత్యుంలో పచ్చించే ఆధ్యాత్మికయిత

శ్రీ గంగిశ్శ్రీ వెంకటేశ్వర్పు

మార్గమణి సివాసి అఱువ వి శ్రీ గంగిశ్శ్రీ వెంకటేశ్వర్పు గారు 1.7.29 రో జన్మించాడు. ప్రతి కమీషన్ ఏబెంటు. బ్రిటిష్ రిపబ్లిక్ కవితావాహినిఁ 20. స్వయంక్రమితో విశ్వాంతి నేర్చు నాయక రంగఃలో విశేషాల్సి తేచు. అండకే కుటం శ్రీ రామచంద్రపూర్వుది వుటే నాటకాంశ రచన తేచురు. ఏరి దావం కంఠం మాగ్ద విత్యుం వైపు సమస్యలు.

శ్రీ సన్మిట్లీ పాండిపంగయ్య

B.A., B Ed.

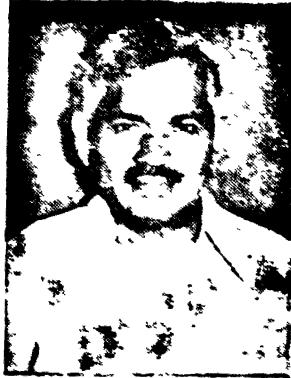
శ్రీ సన్మిట్లీ పాండిపంగయ్య కవి గారు 1.7.41 రో జన్మించాడు. ప్రపుతనివాసం మార్గమణి బాలు ఉన్నత పారాంలో వర్ధించాంపు పంచెతులు. గర్వపద్మ రచన వ్యాసంగం ఏరి

అభిమచి ఉత్తమసాహిత్యాలింపు గంపాదు. మాగ్ద కపిత్రుఁలో సదుస్తున్నా ఆధ్యాత్మిక కవిత్వంపై మంచుపు ఎఫ్ఫుప కలస్సి కూర్త పంతలు తోక్కించాలని అడిలుడు పాండిపంగ కతకం మొదడైన గ్రించాలు ముద్రించమసి ఉన్నావి.

కీ.వే.వి.నాసరయ్య, M.A., B.Ed.

కవి పండితులగా పుస్తిద్వార శ్రీ వెంచుస్వి నాసరయ్యగారు హరాక్కపులిం కీ.వాసి కూ రాలో అండోవరాళ్లులుగా కింటూ అంత మరణాల్సై పొందాడ సాచిత్రణ్యసుగం పుధాన తైన అంచుచి. పంచపరి అనే కావ్యాన్ని చుదించ చడ కీ.కృతాంశేయాది కశకాల ఇతర గొందాల మాయించుసు ఉన్నామని. హరాక్కపులి రణినే అనుమతించిన మంచికవి కీ.వాసి నాసరయ్యగారు.

కీ.చేపులపల్లి విశ్వనాథం, M.A., T.P.T.

అష్టవరాని కీ.కి. విశ్వనాథంగారు 1.6.51 ప్రొక్కం డ్రెస్ సుసాయపాదంలో ఉన్నాంశేరు. ఎన్నిపుస్తిలు పుస్తకం ఏర్పోయింపాడం పుస్తక్క జూసియర్ కౌరాలో అందోపాణ్ణవు కులగా త్వరాదు అన్నాడైక సాచిత్రణ రంగాల అభిషిక్తులు కీ.విశ్వవాచ కశకం, కీ.విశ్వవాచ కశకం, కీ.తింపురాంకోర్కెర కశకం వచ్చిపుండు కీ.కశ్వరామ కింటు కశకం ఏర్పి ముందుత గొందాల. హర్ష విక్రూటోపటి ఏర్పి పూర్గం.

కీ.చిట్టవీరి కీ.నివాసాచంద్రులు

M.A., P.O.L.

కీ.రిష్టకవి కీ.నివాసాచంద్రులు గారు పుస్తి రచయితలు. 1.7.46న బ్రైంచారు. పుస్తకం మేఘపి ఉన్నాడ పాకాలో పుశ్రాంగా పంచితులుగా కింగ్స్ గెంచువ్వాడు. కొపాంచూడు మణి కశకం, సూక్తి చంద్రుల ఏర్పి గొందాల. సాచిత్ర్య దిశ లేఖనాలు అందుచుట ఏర్పిత సుస్విత్తుల పోద్దున కిరితం.

శ్రీమతి ఆధూరి సావిత్రీ, M.A.

తెలుగు నవలా సాహిత్యంలో సుప్రసిద్ధత్వం రచయితుల్సిలో ప్రధమ కేంద్రించి రచయితలో శ్రీమతి ఆధూరి సావిత్రీగారు శ్రీమతి దాహర్మికి రమాదేవి కామేశ్వరరావు దంపతులు సావిత్రీగారి శరీరంచుర్చలు ఏరి నవలలు అండ్రమత్రీఁ, స్నాతి ముఖాల్సిలో దాధారీకంగా ప్రథమరించటాల్సి ప్రశ్నతం మార్గాపురంలోని ప్రథాంతి ఇంగ్లీష్ మీంయిం ప్రైస్‌స్కూల్‌కు దైరెక్టర్‌గా వ్యాపకాలిస్తున్నారు.

శ్రీమతి వై. విజయలక్ష్మి

శ్రీమతి వై. విజయలక్ష్మి గారు సుప్రసిద్ధ కవయితలో అంగ్యాచిన సాహిత్యంలోని మెరుగుంటు అకలించుకొని సందేశార్థక కావ్యాలు నెంయస్తున్న ఉత్తమ అలిరట గల రచయితల్లి.

---

౧) పిన్నిక శ్రీనివాసరావు

ప్రథాకం జిల్లా ఆముసిక కవులలో శ్రీ పిన్నిక శ్రీనివాసరావు గారు సుప్రసిద్ధుల వర్చాన సమాణంలోని మమస్యాలు సుస్నేహంగా చిత్రించడంలో నేర్చడలు శ్రీ శ్రీనివాసరావు గాఁ. ఏరి కవితలో అధ్యాదయంక కనిపించుంది.

ఆహారులైన రసజుల నువ్వులో

ఆకాశవాణి - మార్కెటరం

9 న నవంబర్ “దీపావళి”

సందర్భంగా యొక్కటుచేసిన కవిసమ్మేళనం

పంచ్చాన్న కసులు : దా॥ కన్నెన్నకులి నాజమల్లాచారి.

తృ దేవినేని కోటయ్య

తృ ప్రతిష్టాటి తర్వాతాదారి

తృ దేశులప్ప విశ్వనాథం

తృ సనిశేఖర్ పండురంగయ్య

తృ ముత్తటారి పీరసారాయిచూ చార్యులు

తృ బూదాల ఆదాం

తృ పేట్ అటీ

ముఖ్యాలతిథి_సంధానకర్త : దా॥ అనంత వద్దనాభరాపు,

సేపన్ డైరెక్టర్, ఆకాశవాణి - కడప.

దివ్య దీపావళి

(ఇంద్రగాసం)

9-11-95.

రచయిత :

కవి రాదాకృష్ణమార్తి

వచ్చింది - వచ్చింది - దీపావళి,

తచ్చిందిలే, నవ్య శోభావళి,

దీపావళి, దివ్య దీపావళి !!

ముంగిళ్ళ దీపాల మురుగ్ సూపంగ,

పొంగారు కోపిల పొరపు మాపంగ !!

శృంగార రూపాల సిరుల దోపంగ,

బంగారు భూహాత ముఱపు తాపంగ |వచ్చింది|

కనువిందు గావించు కర్ణికావళి,

అందాల అలరించు రూపావళి !!

పొపిలతూరించు భాగ్యావళి ,

శోకాలనదలించు సౌఖ్యావళి |

|వచ్చింది|

అటుమాడ దీపాల వరావళి ,

ఇటుమాడ దీపాల తారావళి !

వికైపుమాచినా, రత్నావళి ,

ప్రభవించెచిత్తాన రాగావళి !

|వచ్చింది|

రచయిత :

“సహజకవి” బూదాల ఆదాముం

దీపావళి గేయం

దీపావళి వచ్చింది

డారంతా వెలిగింది

పీధి పీధి దీపాల్లో

వింతలను చూచింది

॥దీపావళి॥

1) వరకట్టు పు సమిథలో

పసిడి పడనుగుండెలో

చితిమంటలు రగిలించి

చిలిపిగా నప్పుకొనే

శీర్పారల చూడాలని

॥దీపావళి॥

2) మతమారజ హోమంలో

చితికి నట్టి బ్రతుకులో

క్షత్ర గాంత్రుల వేదనలో

పతనమొందు భారతిని

పడిమందిలో చూడాలని

॥గీపావళి॥

3) భూకంపపు భూతములో

సుడమితల్లి గర్భములో

వికలమై శకలమై

విడిపోయిన శచాలను

విడివిడిగా చూడాలని

॥గీపావళి॥

4) ప్రయాచాల బస్సులలో

పొతు కక్క పగలలో

ప్రపాలిజు మరణించే

భారతీయ పొరులను

కరుణలో చూడాలని

॥గీపావళి॥

5) మహిళ మానథంగములో

మానసిక పు బాధలలో

దివ్యక్తితా కళాజ్ఞాని

రచయిత :

దేవనేని కోటయ్య

తీయను గారియున్ బలుకు
 జేడియ నిల్చెడు నాదు వాక్సునన్
 షాయక నా వినాయకుడు
 పాలన సేయడెనత్కుళ్ల మదిన్
 తాయములిచ్చి లారుగురు
 దాతలు సత్కృతులుపై లాస్యయుల్
 తీయత అంధ భారత రి
 శిష్టత కీయెడ కేలుమోడ్చెదన్

1

ప్రముఖెక్కెద రుద్రదేశునకు
 ప్రముఖెక్కెద పార్వతికాది శక్తిక్న
 ప్రముఖెక్కెద విష్ణుదేశునకు
 ప్రముఖెక్కెద లక్ష్మీకి సాంద్రసూక్తిక్న
 ప్రముఖెక్కెద నల్యదేశునకు
 ప్రముఖెక్కెద వాటకి కావ్యగాణిక్న
 చక్కని భారతాంధ ప్రథ
 సాధ్యక వ్యక్తుల నెంచి ప్రముఖెక్కెదన్

2

ఒక్కడాక్కని గొట్టుపెందుకు
 యూహాకందదు నా మదిన్
 అక్కడిక్కడి కెళ్లువాహన దహ్న
 కారణ మేమనన్
 నిమ్మత స్వరమానవారికి
 నేర్చునెవ్యడు సాంఘికం
 చిక్కబట్టిరి నాకలంబును
 చిత్రమాయను దైవమా

3

వ జ్ఞాయధమువైన బట్టియు బంధిరచ.

గలయోదుడొక వేళ గలునేము
పాంద్రజలంజెల్లచేబాచి యశుమ్మ
గలఘనుడిభువి గలునేము
భాన్స్కృతునటుద్రిప్పి వళ్ళిమ దిక్కున
సురయించ మనుఘనుండుండెనేము

వాసుకి రఘుడు బట్టియు విడడీయ

గలఘను దేవేళ గలునేము 4
గానిఘనకవి లిథితంపు కలమునారు
వలవికారని బల్క్రూనా నల్యరాణ
యిట్లుబల్కువిమిత్తమార్కుడననియెను
దివ్యకవితా కొబ్బాని దేవినేని 5

ధూమవాహనమందు దూర ప్రాంతము లేగు

పారిధనము దోచు చౌరుడొకషు
ధూరి ధవంబునీ పుట్టొంటదెమ్మని
వఘవును బాధించు భర్త యొకదు
ప్రశ్నేత్తరంబులు పాటించి చదువవి

విద్యార్థికి నేర్పువిధియొండు
కాటూలొ దాశాను గన్నాని కొరవను
విరయించగలట్టి నేర్పు రెవడు
చెవికి గట్టును త్రీపున్నపుస్తను
జెడగొట్టు దుష్టవి జేసెనెవచు
రోగవి దానంబు బాగోగు లూహించ

జాలవి భిషగువే స్నాపుకేసె
భిక్షు నదరించి బిగరగా బల్కుస్సర్దరు
జేపై నాస్రస్పుక దేమిపవియెసు
గ్రంథార్థమడికితే గర్మోక్కులమ బల్కు
పండితు నేమవి బల్క్రూకిపుడు

అగణే తంత్రైన ఇక్కుటై యవనిగలఁ
 నిజము యేనాడో పోయెను నింగికెగని
 మంచి యన్నది పోయెను మంటగలని
 నేను ప్రవరాఖ్యుకైవడి నిలచితిచట
 ఇంటీంటదీపాయ వెలిగించు టీనాదు 6
 భగవత సుగ్రూం బడయుకొరకు
 ఇంతుల గారింను విశులకు ఫరితంబు
 నత్పుంతువడయు నంసార సుఖము
 పశులను కిసులట్లు పాలింపుతు ఫలం
 పాదియు పంటలు బడయు కొరకు
 ప్రేమతో బిడ్డలన్ విధిమదిబడకంట
 బహు నేచ్చగా విడువడము కొంకు
 గుండికా ప్రవహిత మండగలిన భువి
 కశ్చలకనుతు మారికాపురంబు
 నంగిత వాయిద్య నత్కృతల్ పోషించ
 కలిగియన్నది మారికాపురంబు
 దేవేంద్రుతోనైన థీకొని వాదించ
 గలనేర్చు పీడర్ కాపురంబు
 జెల్వగు త్రీలక్ష్మీ చెన్న కేశవ సామి

కరుణంమ నీ సూరికాపురంబు

జాతిమతథేద రహితులై సర్వజనులు
 మైత్రి గలియు నీపురమందు నెపుదు
 వృద్ధి జెందగా వలెనిక వారిజాప్
 చెన్న కేశవానికునఁ కేలుమోద్దు 7
 పోయివచ్చెద కశ్చూర పుఱ్యులార
 పెద్దవారికి దండమున్ బెట్టువాడ
 చిన్న వారికి గీవెనల్ జెప్పు కవియు
 దివ్యకవితా కశ్చాజ్ఞాని దేవినేని 8
 దివ్యకవితా కశ్చాజ్ఞాని దేవినేని 9

ఇద్ద దీపావళి

రచయిత :

డా. కన్నెకంటి రాజమల్లాచారి

దీపాల వరువలు వరువలుగా
 బారుబ శీరాలు
 చిరు దివ్యేల మువ్యేల నవ్యదులు
 మిలమిలా ప్రాగతం పరిశాయ
 మనక మనక చీకలో
 మండల పంచి ష్టోకొని
 దివ్యేల అలల మిండుగా
 మాయిలు చేరాను
 సిల్లలు గొల్లవ వెంటపడ్డారు
 ఒక్కుక్కు మందే అందుకున్నారు
 చిన్న తగాదాల సీమటపాకులు
 చిటపటలాచాయ.

బాయి : మతాబాలు నుస్సమంఖున్నాయా
 అప్పను అవి రాజకీయ సాయకుల వాగ్దానాలు

పెరి : కాకర పువ్వొత్తులు కాలనంటున్నాయా
 అప్పను అవి అవిసీతి వ్యాపారపు ఏజంటు

బాయి : చిచ్చు బుద్దిని రెచ్చ గోట్టినా
 పెచ్చ మిఱి పైకెగరటం లేదా ?
 అప్పను అది చిచ్చు కొట్టబడిన వచ్చు పొరసత్యి

సాహి : విష్ణువ్రాలు నవ్యమని నమ్మె చేస్తున్నాయా ?
 అప్పను అవి కర్తృ సరుకుబుకొని తినిశిని

వీముఖం పెట్టుకొని నప్పుతాయి ?

బాయి : అటంణాంబులు అదరగొడుతున్నాయి
 భయవదురున్నావా ?

కనస్తదిబ్బలమాద కోడిపెట్టలు కూతా నాటుబాంబుల
 గుర్తు పెదునున్నాయి అనవనరంగా భయవడకు
 ఆటంబాంబులు పేట్టు
 అవ్వాయి చువ్వులు కాఱ్చు
 ని కసిదీరా కాల్చు
 రూపాయి నోట్లను బాణా నంచాగా మార్చి
 నిన్న కసిదీరా కాలిస్తే
 మిగిలేది శీతటి బూడిద
 తలిసేది ఆర్థికమైన అంధకారం
 మురిసేదంతా బంగారం కాదన్నట్లు
 కనపించేదంతా వెలుగు కాదు
 గడ్డివామి తగలలమతున్న మంటలు
 వెలుగు కాదు
 పశువుల నోట్లకొప్పే పాదుచీకటి
 బస్పుయి తగలబ్బాతున్న మంటలు
 వెలుగు కాదు
 ప్రజాధనం బూడిదశ్వరాన్న కటికచీకటి
 కట్టు మివ్వులేని కన్నెను తగలబెట్టేమంటలు
 వెలుగు కాదు
 కన్నవారి కమహులను మసిచేసే మాయచీకటి

పాపలూ : దీపావళి, తమిరావచిని,
 కోశావచిని, పాపావచిని పటూపంచలు చేసే
 నూరంషుల వక్రాయిధం కావారి
 దీపావళి ఆఱపే సంచూల సంచూల
 బాణానంచాలను కార్చి పొగల
 కారుమేఘాలను నృణించి
 కళల్లో ప్రమాదాల చీకటి కొట్టడంకారు
 గుండెసుండెలను ప్రమోదాల ప్రమిదలను

చేసి స్నేహాన్ని నింపి ఆమోదశోభతి
 ఆవిష్కరించడం
 చుట్టూ వెలుగలు చిమ్మ శానికి
 పుట్టెడు మందులు కాల్చులా
 గోదవారగా గోరంత దీపాన్ని వెరిగించు
 కొతడంత వెలుగలు కుమ్మరిస్తుంది
 మట్టిప్రమిదల్లో చిట్టదీపాలు వెలుతూ
 అట్టదుగుసుంది మెల్లెక్కి వస్తున్నాయి
 పాదుగాలి దీపాలను ఉద్దేయ్యలని చూస్తోంది
 ఒక్కదీపం అత్యికై వెయ్యదీపాలు వెరిగించు
 జడలు విరథోసుమన్న నల్లటి చీకటిని
 వెలుగుల మనుగులో ఉటికి ఆరెయ్య

పాపా : చిట్టదీపాన్ని పట్టుకొని నుట్టూ
 కలయజాచు కనిపిస్తుంది కల్పణం
 ద్వాపరయగంలో ఒక్కడే నరకాసురుడు
 వాడి చేతలో ఒక్కపే ధనుస్సు, కానీ
 కలియగంలో నరకాసురుడిక
 వెయిచెతులు వేయబాటాలు
 దహనాలు, లూటీలు, హత్యలు, మంసభంగాలు
 పుంభాను పుంభాలుగా ఉపిరి సలహకుంతా
 సంధిస్తున్నాడు బాణాలు
 కాలం కృష్ణదు ఉక్కిరిచిక్కిరయ్యాము
 ఉపిరాడక మూర్ఖపోయాము
 సమాజ సత్యభాసూ ఇక ఆలసించకు
 లేది విల్లందుకో
 అగ్ని శిలల బాణాలు గుప్పించు
 నరకుని పాదాలలో నరాలు
 వైరుతిగళ్ల మండివోతాయి

నరకుని కాళ్లలో ఏముకలు
 పేమ టుపొకాయలూ చిట్టిపోతాయి
 నరకాని వక్కంలో గుండె
 ఆటం బాంబులా పేలునొంజె
 నరకుని భుజ కీర్తులు
 పటూసులై పటుపకు మంటాయి
 నరకాని కరంరంలో వెన్నముద్దలు
 కరికి నెత్తురె ప్రవహిస్తాయి
 నరకుని చెప్పలు కాకరపువ్వులు
 కాలిపోయు పేలిపోతాయి
 నరకుని తల డైనమైశయి
 థయంకరంగా పగిరిపోతుయి
 ఇక వెలుగు చీకట్లకు
 ఎన్నికలు జరుగుతాయి
 మట్టి ప్రమిదల్లారా
 చిట్టి దీపాల్లారా
 బారులు కట్టి బియులుదేరండి
 మిం ఛిట్లన్నీ తెల్లపెట్టెల్లో వెయ్యండి.
 వెలుగును గెలిపించండి
 ఇది దివ్య దీపావలి.

శ్రీముఖ దీపావళి

రచయిత :

హేట్ ఆలీ

ఒకదుర్మాగ్ని రుదురుంకరించి, కుటిలహ్యాహమ్ములంబన్ని, కొం
తక, వేడించిజనార్థి, తత్పులమునన్, చక్రాయుధా భీలవ
స్తోత్రి, తైకైన్మును, విష్ణురింపకుడహో, పృథ్వీజమల్నాగ, వే
డుక, దీపింపావచ్చె, శ్రీముఖమునందువ్, సత్కృతోదారమై. 1
సరకుడుదుర్మాగ్నినుదు, సతమ్ముకరమ్ముజనమ్ముజేచి, దు
ర్భురదురవస్తులంజ్ఞానిపి, రక్కేపిక్కోర్కెల మేరమిారి, యూ
కరణినశించె చూదుడని, కన్నుల పండుపుజేసె, దీపపుం
వరునయి, తామకివిజయభావమువ్వన్ విజకాంటార్చినుచున్. 2

లోకకంటకుండు, భీకర చక్రనం
హతినళించెనండు, నాదిపాపి
దీపపంక్తురెలమి, దీర్ఘిరి జనుత్తెల్ల,
భాయనిపాటు, మోదకలన్నాదె ? 3
రసహితిన, దుర్యునసంబులంజిక్కి
చెదినమాసహారి, చేటుజూచి;
భావదాన్యంబున, ప్రగతి నిరోధించు
వరహారి, ఛీవితసరథిజూచి,
కులమతథేద, సంకుచిత భావమ్ముల,
సమయుప్రభా, సమూహమును జూచి
అభ్యాసంతిమిర, భరాక్రాంతచిత్తురై,
కలతచెందిన, జనగీఱము జూచి,
శ్రీముఖాభాసంబునందు వచ్చేనట్టి, భవ్య
భావరంజిత దివ్యదీపింపా, కని
ప్ర్యాగతంబిచ్చి, కలతలనీగి, జ్ఞాన
దీపపంక్తుల వెల్లింప, నోపుడయ్య ! 4

ఎన్న దీసాలువెలింప నేమిఫలము?

వరువిగుండెలనిందు నంతమనమెల్ల

శింపోలేదు, నరకుని పీడపీడ

లేదు జాతికి, విడనాది పోటుచాదు;

5

శీరకచతుర్భుషి, నిశలనంతముగా, జనుదెంచు, కాలఫుం
బరిణత మార్గమందు రసవంతముగా, వెలగొందు దీపపురం
గురుతులు దక్కి, కన్నదడుకోరిక, రాంతివదైకథర్మపుం
గిరణము, దుర్యినితూర నికృష్టపథమ్ములు విక్రమించుతున్;

6

మూన్సుడెల్లవేళల, నమాజహితమ్మునుగోరి, నంఖుని
జూనముపెంచినప్పుడె సుఖంబగుజాతికి, వర్ధభేదదౌ
ప్రాణవికి నగమై, కుటిలశక్తులజాపి, వరాక్రమించిన్న,
దానపుదో, నమస్తహితథర్మమలో నరియన్, దురూహాలన్

7

తందిసావరివెల్లులోవడగి, గాళిభూతవైకల్యదు
ర్యాదాంత తమస్సులెల్లు, నిజథర్మస్తాపనా రూఢమై
మోదంబిచ్చిన నాడె, పర్యాదిన నమోదుమ్మువర్ధిలు, తే
దా దొర్చాగ్య నికాచరాధముల నంతానంబు వర్ధిలెదిన్;

8

కరుడుగట్టిన గుండెకరికి, దీనులయెడల

నమృతప్రపాచూమైయలరుదాక!

పరపీడనాక్కి, పరిసూర్పి, సౌజన్య

సుమసౌరభమునంది, జౌక్కుదాక;

సర్వసానవ జాతి, సంపన్నమై, క్షుదా

వ్యథల, దోగకతప్పిబదయుదాక;

వీంసాభిరతి పీది, విజ్ఞాలై, పాలక

పారితుర్, సమర్పుష్టివేముదాక,

కులమతాతీత, రావ్యంబు కూడుదాక,

నదులుకర్తవ్యదిక్షలో, వరలుదాక,

లేదుశాంతి - ప్రసన్నతలేదు - సమత

9

లేదు.. దీపావళుల సౌరులేదుజగతి,
తారాజువ్యాలు, చిచ్చు బుద్ధులు, కూడర్పంబున్న, వెల్లుచున్న
పారావారపరిత భారతయశః ప్రాంగుల్యమువ్యేత్తుగన్
ఖిరంజేయత, సర్వసహ్యతమతామేయ ప్రశన్నాధ్వనుల్
బాసర్లదీరుత! దిగ్గిగంతముల నంభావ్యామ రూపమ్ముతై 10

చిరుదీపణోక తైవసేమి, యిరులన్ శీల్యాన్ యుధాశక్తి, సౌ
దరకాంచితప్రానపరింపజేయు, జవతాకాశంబు పోద్రోలు, మం
తరభావమ్ముల ప్రాంగిసేయు, నమతాధర్మంబుపొచ్చించు, సౌ
దర! వెర్రింపుము దీపషాలికల మందానందస్వాంతాండ్రు, 11

కాలశురీహ, గుండెగదులలో జేరిన,
తిమిరపథలి, దీపదిప్తి నడచి,
వర్యభావలకల, నాటుము, నత్కుచా
కరిత లలిత మనుషుగంధ మెలయ: 12

జూనాసి, దీపశిలాగా,
మనిత సద్వర్తనంచె మారమ్ముగ, ని
లోనున్న పద్మికారము
లేనాదు జయింతువో, అదే పందుగగువ్, 13

నరకుడవగనేల, ధర పుట్టినట్టిపు,
చావకుండునట్టి నమయమున్నై?
మంచిపెదుల భేదమెంచిన .. దీపావ
ళి, కథా విధానమే వచించు 14

అకలంకోజ్యల భావణంధమయి, సత్యారాధనానూనూ
ధ్వకశానిర్మిత కేంద్రమై, నిజకథాధర్మ ప్రతిస్థాపనా
తుపకలక్ష్మీంబయి, చెద్దిగంతముల నెంతోకిర్తినార్జించుచున్
ప్రకటసూప్తి మెఱుంగుగాత! నుమనః ప్రారంభ దీపచ్ఛటల్ 15

క్రాంతి దీపావళి

రచయిత :

ప్రత్తిపాటి పర్వతాచార్యులు

1. క ०॥ అమ్మా! దీపావళి చే
కొమ్మా, మా వందనముల కోకొల్లయగా
ఇమ్మా, క్రాంతినిప్రజకిల
నెమ్మానముల గౌల్యమవ్వా నిరతము తల్లి!
2. క ०॥ భూకంపంబులు వరదలు
ఏ కరసును బెట్టుచుండె నెమందునినుల్
రాకాసివైతి వరయగ
చీకాశులభైల్కమ్మా చిట్టం పిట్టుగై
3. క ०॥ ఘన భూకంపంబుల గత
దినపరయ యుగశఱు కాగ దిగులొండంగా
తినటండి లేక జనులఱ
మనజాలక తిమిరమంద్యుష్మగుతు. కనటే:
4. క ०॥ కడగంద్రు గలుగు దివ్యశుల.
విముఖక డారిక్ర్యమెష్టుడు. వెంణాదూతణ్ణే
కదుపేరజనుల గనుపూ
బడుగులు ఏ చీడ్లంఱు భావింపడున్
5. క ०॥ వరకట్టు దూరాచారము
మరుగవరానట్టి బాధమగువల కరయ్యే
వరకట్టుపు ధరవరశే
నరకానికి బాట్టాడె నమ్మము తల్లి!
6. క ०॥ పెరిగెను జనసంఖ్య మిగుల
కఱవాయెను తిండి బట్ట కలియుగమందున్
ధరలిల నింగినిచాకగ
బరువాయెమ బ్రతుకులెల్ల బ్రహ్మజలకు తల్లి!

7. కం॥ రేపుల్ దొంగతనంబులు
                 ర్యాపిదుగో పెయ్యుచుండె రాక్షసవర్యుల్
                 కాపాడు వారలెవ్వురు
                 హూ పారిచి దెక్కువగుచు మనుపుము తల్లి
8. కం॥ కలహముల రేపె మతములు
                 గలగలప్రవహించె నల్ల కాలువలగుచున్
                 జలజల రాలిరి జనులిల
                 ఫిలమిల విలపించు వారిథీని గనశే
9. కం॥ అలుండ్ నాడపడచుల
                 పిల్లల సతికోర్కెల్లెల్ క్రేముడి దీర్ఘన్
                 వలనగునె బీదల కిల
                 కొల్లల కష్టంబులగుటు కూర్కెనకించున్
10. కం॥ నరకుడు జాధించె సురల
                 వరరాక్షసులవనితీరి నాళమొనర్పున్
                 తెరముగునుండ దగునా
                 అరమరచేతురడ భాధలరికట్టుమిలన్
11. కం॥ నమ్మెలు నిరపనవరతములు
                 దొవ్విగ్గాగ్గుహదహనకాంక తోరపువాత్యుల్
                 ముమ్మురమయ్యెను ఇగిని
                 నెమ్మునముల సంతనంబువెరపుము తల్లి !
12. అంచె॥ అంటువితనము వెంణాడి భూతమ్మె
                 మానవత్యమెల్ల మంట గటువ
                 దీనజనుల కెల్ల దిగ్గాంతి గర్లించె
                 తిర్చిడ్డిదుమమ్మ దీశకళక
13. అంచె॥ నిలువనిదలేని నిరుపేదలెల్లను
                 పంటలేక భాధపడెడి రైతు
                 సికుస్వాగతమ్ము నిజముగనిత్తురే?
                 పామ్ముపొమ్ము సిపుపోయిరమ్ము

14. అ॥వె॥ కార్యకులను జూడకప్పాలపైంతెరి.

కర్మకజనుతెల్ల కనుసుంద
శుదచిక్కుం కిలవేదనేబిగితెనా ।

నిదుపండుగెఱుల నెరపగలరు ?

15. అ॥వె॥ కఱపుకాటకాలు పరవళ్ళుద్రోక్కుంగ

కంతిభాధలందు కందుజనులు

దీపకర్మకలన్న దిగ్గాంత జందరే
తెమ్ముక్కాంతినిలకు ఇమ్ముమాకు

16. అ॥వె॥ ఉన్న వారి డబ్బునూద్చివైచెదవమ్మ

ఎన్న ధనములేకయున్న తణిని

చిన్న పిల్లలెల్ల చిందులు వేయంగ
కన్న వారిమనసు చిన్న బోసు

17. అ॥వె॥ వాహనరంబుతెల్ల వరుసగ దొర్లంగ

మరణమెందుచుండ మహినిజనులు

కన్న మూసిసీపు కలగనుచుంపివా

కనికరంబులేని కతిన హృదయ.

18. తే॥గి॥ బముగుజనులకు గల్గెదిబాధగనవే .

డొక్కునిండక కుమితెడి బక్కురైటు

అధికధరలందు చిరకాలమలవటింప

క్రాంతిదీపావళి నిదు కాంత తరిగి

ఎట్లుస్వాగతమితురో చిట్టితల్లి !

19. తే॥గి॥ ఎన్న డొ వచ్చి థుమిలోన సున్ననిసు

కాలమోపితివప్పటి కథయోవేరు

ధరణి నలుగడ నపరిష్కారతయ్యైత్తెన

పలుసమయం వలయమ్ముబాపుషమ్మ

క్రాంతిదీపావళి ఇంత పంతనేల

కనికరింపుము మాత్రల్లి కల్పవల్లి !

అనుద దీపావళి రచయిత :

మంత్రలూరి వీరనారాయణచార్యులు

పావనమై సమైక్య రుచి భావనమై కవిగియమానమై
తీవరమై సమాజ నవకీఫవ భావదనస్త్రధిషమై
కోవిదమైత్రిసూత్రమయి కూర్చెము తీముఖమమ వర్షది
పావచి అధ్యహాజి కలభాషల సేసల చేసి భాసియన్

కాపురుష కాతరావళి
దీపించిన జ్ఞావదిష దీపిత మతినై
పాపావచి రూపోరిన
దీపావళి సార్థకమగు దీపావళియై
సత్యానహితుండైమును
సత్యానబుగ కృష్ణపమార్తి జయమును గాంధేన్
సత్యానహితుండై నరు
డత్యంతము జయముసొంద వసువే యగునే

సత్యాగ్రహమున కృష్ణార్థుడు చరకాంధకారు నిర్మాలింపగలిగెనాదు
సత్యాగ్రహమున భీష్మక తనుభవ ధనభక్తి శక్తులు బయల్పు దియెనాదు
సత్యాగ్రహమున వాసవనిరషన పారిజూతా పహరణబుజరిగెనాదు
సత్యాగ్రహముననే స్వాతంత్ర్యఫలము గాంధిమహాత్ముడు సాధించినాద
అవివేకంబను కామరూపనరకుండంతంబు కాటున్న మా
నవలోకమ్మున శాంతికాంశుల మలానందంబు సంధిల్లునే
భువనాచార్యుడు నందనందసుడు తెంపువ్. పత్యమే సత్య ఆ
త్కువివేకంబు జయప్రదాత్రము రిసుధ్వంసంబు. ఆనందమున్
అదితికండలముల నషహరించెషడించి సుదతుల దెరనురచె సురలనొంచె
ప్రసుతిమించెనితని దురుసుకునములని యొంచి పోయినత్యానహాయుడవయి
నరకుని తెగగూర్చి నావంటిదంట సరకునితులదన్న నరనరకుల

నొంచను పేక్కించుచురణిసేలోకొ ? సత్యభామలు కొందరు భామలుండ
 పురుషులుండ కొందరు ననుబోలు ఘనులికోల తాగోల మాకని పాలకడలి
 యోగనిద్రనుంటివోరనూ యోగవిభవ విభ్రమశిథిపింభ కోపవిశ్వరూప
 చాలటిచాఱనంకాతునీసోషుగా బాధించు బాలల వాలకంబు
 గొంతెమ్ము కోర్కెలు కొండెక్కలేదని ఆరడి అల్లుని అఖికపాన్సు
 పెట్టలోలేదొక పట్టుబిరెయటుంసు చిరుబురులాడు కూరుచిరాకు
 అంగడి పెచ్చంబు లంతంతమాత్రమేయని మూతిముడుచు ఇల్లాలివిసుగు
 అకనంబంటు ధరవరలంటలేని మాధ్యమిక కుటుంబపు యజమానిబ్రతుకు
 నండు దీపావళి బహుశాపావళియగు చాంతిదీపావళి ఎప్పడో స్వాంతమునకు
 కులమతద్వేష నిస్తులితాగ్ని బ్రజప్పుతత్వాంబుత నృష్టిచల్లారునెపురు
 వరకున్నపు పిశాచి పరమసంసార మంత్రోదాచ్ఛాటనమున వైదోలగునెపుడు
 అంగనామానథంాతి రేకము పురుషోత్తమ మహిమమై సోలునెపుడు
 దేర్జ్ఞన్యకాంచా వితతి రాజ్యకుంట్ర సావర్నతుంచాహాతి బాయునెపుడు
 అప్పుడె అసలు సిస్తెన దీపావళి పండుపెశ్చుల సికిపెండి వెలుగు
 కందొవల నటింప కల్యాజక్కముపి మానచాళికది నమాజహేళి
 వీరభోగవనంతమై వివిధకళల దేశము శాఖిక్షమై తిందిశ్శరములకు
 కొరవడక నిరుత్తద్రవస్సు రణ జనులు బ్రతుపునతుడి దీపావళి పర్వదినపు
 నరనరకాళి ఖాళిగ నాసర్పిదలిర్పగ శ్రూరుషోత్తముల్
 పరువది కృష్ణమూర్తులయి వాపులు భామలు సత్యభామలై
 వరలిన నొడు నొడు పలు భంగుల భంగములగిబుగియై
 చిరతర కాంతి భద్రతలు చిందు మరందము నిందువీందుగన్

దివ్యోల ముఖ్యాలు

రచయిత :
చేపులప్పల్లి విశ్వనాథం

- శై. గి॥** చిక్కుచీకట్లు తొలగించి సిరులు గూర్చి
కాంచిపుంజంబు నెలకొర్చి బ్రాంతి గొలూపు
దివ్యదీపించిధరకు తేజమొనగు
జీవనగమనముదెరియుఁ జెప్పుచూండు 1
- శై. గి॥.** కారుచీకట్లు కనుపించు కాంతిరేఖ
చెదునుబాపి మంచినిపంచు సిరులపంట
దుష్టవానవు నరకుని దునిమివేసి
జగతివేలె కృష్ణాయు మున్ను సత్యతోడ 2
- శై. గి॥** లాయనరకుడికడియుండె, నేడు నరకు
శెందణందతోయున్నార శెందూజూడ
భామలందతిపుడు, సత్యజామలగుచు
పతులకు నహకరించిన బాధలణగు 3
- సీ॥** ఇందింట దీసాల నింపుగా వెలిగింప
కారుచీకటులన్నీ కదలిపోసు
హృదయదీపముల ప్రమదమొప్పరగిలింప
తరతమ భేదముల్ తగిపోసు
అక్షరజ్యోతులు నలరింపనబ్బాన
తిమిరంబు నశియంచు తేజమొప్ప
స్నేహదీపములను చిత్త సుధినిబూని
వెలయింప జీవితో వెతలు తొలగు
ప్రేమదీపంబుల విశ్వాసిధులనుంచ
నాకకుటుంబమగునీ యుర్యయొల్ల 4

- శే॥ ८॥** నాదు దీపావళియగును, నేదు కాల
గమనమునవచ్చే పర్వంబు కథనుగనిస
దీపములవెరికించెడి తీరుమనది
తెలుసుకొనవలయును భారతీయులార ! 4
- సీ॥** మద్యపానంబును మూనిన యింటిలో
దీపాలకాంతులు తేజరిల్లు
ధూమపానంబును తొలగించు గృహసీమ
ఇనందదీపాలవలరుమండు
వరకట్టు భూతంబుదరిమివేసిన వేళ
దీపాల రూపాలు దివ్యమగును
పరిమితమై కుటుంబమిలరినప్పదు
దివ్యేలపండుగ నష్ట్యచుండు
- శే॥ ९॥** కథుపునింధాగ అన్నంబు కుడిచివసుదె
పేదవానికి దీపాలవెట్లులమరు
ధనమదాంధుల స్వార్థభూతంబుదరుము
పుడమి దీపావళియలరు పూర్ణముగును 5
- సీ॥** నిరుపేర గుండెలో నిస్పుహా నెలకొనె
దీపంబువెరికించి దిగులుటీర్చు
లై తన్నయెదలోన రాయిడి గుమిగూడె
దీపంబువెరికించి దిగులుదీర్చు
కార్మికునిషాదివి కష్టంబుదహియిండె
దీపంబువెరికించి దిగులుదీర్చు
విష్ణుధరి హృదయాన విసుర్జితిండెను
దీపంబువెరికించి దిగులుదీర్చు

శె॥ గి॥ సోదరా! సాచీవారిని చూడవలయు
భూతదర్శయతోడ జీవించు నుడుఱితుఱు
నత్యమే విత్యమసుషూకు పణ్ణు రించు
పెలులుబాకులో హయనించు తెలిపిగలిగి

6

శె॥ వె॥ కృష్ణవత్యలక్కు కేటుకైలుకలిని
కృష్ణసుఖములక్కు కలసిజొలసి
తలుమగలు జీలిగే నానందమొనగోళో
విషయ మధ్యదర్శయము పెలచుచుండు

7

శీ॥ చిఠపటమన్ని ఏయ చీమటప్పాకాయ
చింతపీధుఘనుచు చెప్పుచుండు
చెఱువనెగసెడి చిచ్చు బ్లద్ది, పెతల
పెలుపంచుఘనుచు విన్నపంచు
విలుతునకాలుడు తంగిది కావ్యాత్రి
కావ్యమే కృపాధాన్యమనుచు చెప్పు
భగ్వవ్రపేతాంతి జాంతుల ఘోషలు
దుష్టుల వేగమే కృతుంచుఘనుచు

శె॥ గి॥ బాణపంచాను గాల్చెడి వారలిటుల
వత్యములపెల్లిగినఁగల్లు నత్య లంబు
చీకటిపెలుగులకు రావు జీవితంబు
విబ్చరంబుగ కృతుకుఘను విత్యమింపు

8

శం॥ విలపిలలాకు మావషులసేరనలవ్వి టి కార్పి కేసిన్వ
ఫరితముగల్లుగావి యించు బాంబులు క్రమేల్లుగ లాభమేమియి
కలపితసంఘకుండుగల క్రష్ణుల గూర్చినకాలితి యేర్పుఘల్
కలహముప్రాణసేవిఘను కర్మనింపుని పెంచుకామ్మిక్వన్ ॥

క ०॥ దివ్యేలమువ్యుల కువ్యాచి.
 స్వగవినుపించుచుండె నిరుపేదలనున్
 త్రిశ్యున కృష్ణించుచునుచు
 దవ్యానరింపకుమనుచును తత్త్వమతెలుష్టన్ 10

తే॥ గీ॥ దీపం ! కానరావేమి ? దీనవాటి
 కలను, ధవికులయిండ్లలో తెలుగునింపి
 పేదవారిని బ్రహ్ములో నాదుకొనఁగ
 తలెకిరాఁమో? మళ్ళీపితుంచును 11

శ్రీ. గీ॥ ధకులు కారాపథంబును దాకుచుండ
 తరుణించుతెట్టగా తైలమేని ?
 కారలేదివ్యేలగునవి తలఁచుండె
 నగయుషానపువి కెపుదు నంకటంషి. 12

దీపావళి హేల

రచయిత :

సనిశ్చెటి పాండురంగయ్య

దీపావళి దీపావళి

పాపాల దహించివేయు పావన హే!

మాపారి భాగ్యాలక్ష్మీ

కాపాడవె సుభములొనకి కమలదాక్షి!

1

ఏమని స్వాగతింతుమిశ్రం గత నత్కృతికేతుముఖ్యరో!

మామక స్వాంతముల్ కలగి ముందెది కోకదినమ్మురివ్యి, యా

భూమిదురాగ్రహించి పగఱూని యనేక నహాస్తినులన్

యామినిలో ప్రకంపవిలయంబున కగ్గమొనర్చే నెంతయున్ 2

పురిటినాప్యులు పొందు పుడమితల్లి యదేమె

కోపించి గ్రామాలఁ గూర్చి వేసె

ఫాశఫాశార్ఘ్యటులతో ప్రశయమ్ముగా ధాత్రి

బ్రిద్దులై వేవేల ప్రజల ముండె

లాతూర్ఘ్యరణ్యాద థికావహంబు గా

మరుభూమిగా రూపుమార్చి వేసె

చితులమంటలు: మింతు చెలరేకి దీనులో

హతశేషులడరంగ వెతలఁగూర్చు

విశ్వమంతయు థితమై విష్ణురించె

తారకాచుల గ్రస్తాములఁ దారసిలుచు

ప్రకృతిక్కుల శాసించు ప్రభుడననుచు

విష్ణు విగెదు మనుషుని బుజుదిరిగె

3

ఉన్నవాళ్ల డబ్బులెన్నూ - ఊద్దివేయు దీపావళి

లైనివాళ్ల లేమియెంకి - లెక్కపెట్టు తాసావళి

సంపన్ను లముంగిక్కో - సందదించు కోభావళి

సామాన్యం గుండెల్లో	- జ్వరియించే ఆశావః
దీపావః దీపావః	- దివ్యదీపి దీపావః
సేనసేల దీపావః	- సేడ్క్షసేయ దీపావః 4
అంగట్లో వదార్థాలు	- అందుబాటుగాతుండ
నింగికెగసి తారలతో	- తాంగితాంగిహూసుంపే
సేలకొలపి రూపాయులు	- పిఘలలో వ్యధంగా
డక్కుగొల్పు టపాసులై	- ధాంధామ్మవి ప్రపేలుచుండ
దీపావః దీపావః	- దివ్యదీపి దీపావః
సేనసేల దీపావః	- సేడ్క్షసేయ దీపావః 5
రెక్కలరుగ కష్టించిన	- డొక్కుడని పేదలకూ
రక్తమోడీచి శ్రమియించే	- రైతుకూలి సోదరులకు
పలక లెంత దోకినా	- మఱుపులేని బ్రతుకులకూ
వంటింట్లో సతమతమ్	- వనిశాజనవాహినికి
దీపావః దీపావః	- దివ్యదీపి దీపావః
సేనసేల దీపావః	- సేడ్క్షసేయదీపావః 6
కష్టసీవి కన్నులలో	- క్రాయకాంతి రేఖలలో
రక్తారుణ రాగమల్లో	- రగుల్లొనే జ్వలలలో
రుద్రమహాపిరభ్వదు	- రూపమ్మను తిలకించు
ఎదలోతులరుయించు	- హైదరగిజితలాలకించు
దీపావః దీపావః	- దివ్యదీపి దీపావః .
సేనసేల దీపావః	- సేడ్క్షసేయదీపావః 7
మతోన్నాదశక్తులకూ	- మదోన్నాదశక్తులకూ
దగాకోరు ముకాలకూ	- దారిదోషుముష్టురులకు
నరకాసుర వారచులకు	- నారీజనకంటుకులకు
మరువరాని గుణపారం	- మహినిదెల్పు దీపావః
దీపావః దీపావః	- దివ్యదీపి దీపావః
సేనసేల దీపావః	- సేడ్క్షసేయదీపావః 8

సారాసరుల నడంపగ
 నారీజన మేకమయ్య - నానాదికలన్
 పోరాటమెనగి, కోరిక
 తీరుటతథ్యంబు భవ్యదీశావాకిన్
 మతద్వాష్యములు రెకి మారణ చోమముల్
 నాదుణంబుగ ధరను మించుండ
 అంటరాచితనమ్ము కంటకమ్మై పోయి
 జూవత్వంలిల మాయుచుండ
 స్వార్థచింతనపాచిచ్చి త్రమదోపిడి సారి
 నిర్తంబు ఘృజల్ జరుగుచుండ
 మూర్ఖవిక్యానముల్ గాఢమై యజ్ఞాన
 కూపంబు నన్ ప్రజ కూలుచుండ
 శాంతిసౌఖ్యంబు లలరునే జగతిలోన
 తిందిదొరకక యల్లాదు దీనులుండ
 పందుగలపేర దంచుగ పాడియోనె
 దివ్యదీపావళి ! వల్లు తేటవడగ

9

కొత్తచీరెలువచ్చే కొనితెచ్చి యించ్చును
 పొలతితక్కుని చించ్చుబుడ్డి గాగ
 టి.వి., సైకిలు సాకు కావాలి తెమ్మను
 బాయి గాడ్కాక యాటిశాంబుగాగ
 పరికిణి చోటిలు చిరిగి పోయెనటంచు
 చిన్నారి చిటుపటూ గన్న గాగ
 కార్యాలయమ్మున కస్పుబున్నను “బాసు”
 అవ్యాయ చువ్యాయ చువ్యగాగ
 నిత్యాశులింట దీపాశ నెగడుచుండ
 వేరెపర్యంబు లింకేల వేడ్కులేల
 పొమ్ముల్లిమంశులిండకు నిమ్మగాను
 క్రాంతిదీపావళి ! నికు గల్లు సుభము.

10

11

నా సందేహం - సందేశం

~~~~~

నా చిన్న పుట్టించి చూస్తున్నాను
 ఇదే తంతు
 ఇదే వరున
 వాణి కాల్పన్కున్నానేఉన్నాం
 కాని
 వాడు పట్టువరలని విక్రమార్గునిలా
 ఏపైఱా ప్రత్యక్షమశుతూనే ఉన్నాడ;
 అప్పుడయితే
 ఉరంతటకి ఒకడో ఆరో నరకాసురుఖుండేవాళ్ళు
 ఇప్పుడో
 లక్కులేనంతమంది
 పీధిపీధికో నరకాసురుడు
 పీరవివోరం చేస్తున్నాడు
 బట్టలన్నీ విప్పిసి
 భయంకరంగా
 గ్రహమ్మరాక్షసుడిలా
 కొలువుదీరి ఉంటాడు
 ప్రసాదం పరచే హృజారి చుట్టూ
 భక్తులు మూరినట్లుగా
 వాడిచుట్టూ వరది మాగధులంటారు
 వాఢాడిందే ఆట

వామ పాచిందే పాట
 శాండుచెప్పిందే వేదం
 వాడ్జెవరూ కాదనలేరు
 దేశ్చర్తు శ్రూఢా
 వామ తెప్పినట్లు మినార్పిందే
 కాదని యెవడనాన్న అన్నాడంటే
 మరునాటి కల్లా
 మకాం అస్పు ప్రతికి మారార్పిందే
 వాధా ఎప్పుషు ఎక్కుడ ఎలాపేలిపోతాడో చెప్పు లేం
 అయితే
 ఇక ఈతతంగానికి అంతంలేదా
 ఈకథకు ముగింపుగాదా
 అందుకు
 ప్రతి మహిళా ఇకసత్యభామ కంపాలి
 కృష్ణుషు తోదైనిలవాలి
 నరకాసుర నంసారం జరగాలి
 శింపాశ దేశిప్యంగా గ్రహించాలి
 రోకకశ్యాఙ్చానికి నాంది పలకాలి

అకాశవాణి - హర్షాపురం

ప్రథమ వార్డ్‌కోట్స్పం

9 ఆగష్టు 1994 న యొర్పు చేసిన

“నవరస కవిషమైత్తసం”

పాల్గొన్న కస్తు : శ్రీ గంగిశ్రేష్ఠ వెంకటేశ్వరు.

శ్రీ దిట్టకవి శ్రీనివాసాచార్య

శ్రీ యెనిశ్రేష్ఠ సాంబశివరావు

శ్రీ వెలుకున్ని నాసరయ్య

శ్రీ బోధుచర్ర రామచంద్రరావు

శ్రీ పిన్నిక శ్రీనివాసరావు

శ్రీ ఎ.వి. రామగోపాల్

శ్రీ యస్. లలితానంద

శ్రీ తిన్న వెల్లి బాలయ్య

శ్రీమతి యిర్మిల్లి విజయలక్ష్మి

ప్రభవవార్షికోత్సవం

(జృందగానం)

9-8-94

రచయిత :

కవి రాచస్కటమార్గ

ఇం : ఒహుజన హితాయ, ఒహుజన సుఖాయ,
ఇంక్క మాకవాటి, సంద్రాసఫుమే ఉనే దినే.

కదే, ఆకవాటి, విను దిదే, అర్పక్కుపు శర్మాటి !
కల్పించెను సూతన బాటి, వింపించు తియని వాటి !!

సంద్రాసం సమయంలో, వందేహాతిర గీతంతో,
పటకింపై మరపించే, ఘడైంప్రొక్కుతం మంగళచ్ఛానితో,
పరమేషణి మనసాలగ, కొరిచెంచి భక్తి నంగితముపో,
సంజీవం తెలిపెంచి చక్కుసి మాటల తేటం చెందికతో, ॥ఇదేఅంగః॥

మర్మాను వివరించుచు శేకూర్చును తార్మ్మకులకు శాగ్మం,
సుఖిషేషమునకై సూచగ లిచ్చుచు గాచుసు ఆచోగ్మం,
ఉన్నాహం రేపెత్తగ ఉరకత వెయించెడి యువవాటి,
మన్మశ రూద్మచు తెలియఁ తేసాడి మహిశారాతి వాటి ॥ఇదేఅంగః॥

అందరి మనసులు ఆక్ష్యుకొనే అఖిరుచి రేఖాంగాయా,
అందించును అందరు మట్టే సినిమారంగపు గీతికలూ,
ఉఫుటేయమ్మగా తెవికింపై విసిలడు రంగస్తి పద్మాలూ,
పిల్లలపెఱిది కర్పుపల్లిమై రోఱి వచ్చును" పాలవెల్లి, ॥ఇదేఅంగః॥

సంగత . సాహిత్యాలు . మృదు మధుదమో " కథా మంచరంలా,
మైమరపించుచు వినిపించే పీయని " కవితా ప్రమంణులూ.
పాది పంటంథికం రాగా, తెలియంబచు " పంటసీములూ,
ఇనవాటికి పట్టుకొమ్ములై సిల్పేది " జూన పదాలూ ॥ఇదే అంగః॥

దేశ విదేశాలను ఇంగే విషయాలు తెలిపెకి " వార్త యా,
మతస్తుక్కుత మానవత్యము చాపెంచి " మనమంతా ఓకచే,
సుఖసంతోషాలకు మార్గం సుగముంచేయసు " ప్రచురి పథం "
ఎన్నో కార్యక్రమాల అసునిత్యం ప్రసారమోతాయా ॥ఇదేఅంగః॥

జ్ఞాపకాల సెల్వ్యూలాయడ్ మిాద

రచయిత :

ఎమి. రాముగోపాల్

చెలీ ! చార్మాకాలం తర్వాత నిన్ను చూడగలిగాను
 ఇంతకాలం చూడపుండ ఎలా ఉండగలిగానా అన్నించింది
 కానీ ఇదెంబాశుండలేదు - నువ్వు నేనూ సీ_సా ఆషకోవడం
 మనిద్దరం నిశ్చల మానసికతలం మిాద స్థిమితంగా మాట్లాడుకోవారి
 మెదడుపేపు విప్పి మాటల తరంగదైర్ఘ్యాల కొలతలో లీనం అవ్యాపి

నీమిాద ప్రేమేతేకపోతే అనలీ దునియుతో నాకేం పని ?
 నాతోని అంతశ్చేతనపేరు క్రేమ - భిన్నత్వంలోనీకత్వం ఉంది
 నాదేహంలో

నాదేహంలోని భిన్నాణువులు నిన్నె స్ఫురిస్తయ్యే

ఎందుకలా బేలగా చూస్తాశు ?

నువ్వేవిధంగా చూసినా అందులో ప్రేమతోణికిసలాడుతూనే ఉంటుంది
 అసలు నువ్వుచూస్తేచాలు - నేను అంగాలరకులో గిరఫ్టార్ అప్పతాను

మళ్ళీ అదేషానంలో నిన్ను నీదగగర సెలసు తీసుకున్నాను
 అనందాన్ని ఇచ్చిన స్తానంలోనే విషాదాన్ని తీసుకున్నాను
 అనివార్య వియోగాన్ని స్వీకరించాను
 నాగుండె గ్రామపోనులో మిక్రమగాగాల సంగ్రామం !

నామానసిక భాగోర్ధికవ్యవస్థకు తెలిసిన ఏకైకదిశవి నువ్వే
 నాఅలోవున్న ప్రహాహనికి తీరంనువ్వే - ఏది ప్రవహించినా నిన్ను
 చేరేందుకే!
 ఏవేళపడితే అడేశ సాహృదయపు తెరపైపడి నన్ను ఉక్కిరిచిక్కిరి
 చేసే హక్కునీకుంది అది ఈప్రేమ ఇచ్చింది

రాత్రి కలోకొచ్చాపు-కాపేపన్నా ఉండకుండా హడాపుడిగా వెళ్లిపోయావు
నీతిందరకేంతెలుసు - ఇప్పుడు తెల్లవారిన తల్లూతనాలో ఎతులల్లకల్లోలమో

నుప్పు అదృశ్యమైనా ఆకాంతి నన్ను అవరించే ఉంటుంది.

అసదృశ్యమైనా-అదృశ్యం జీవించేఉండుంది - నాకంటి కెమేరాలో

బంధించబడే ఉంటుంది

నుప్పు ఒలికించిన రసస్వందన వర్ణిలిన్స్పురందన డెందంలో

అందంగా అమరి ఉంటుంది.

సిగుల ప్రకాశం అంటే ఇదేనని

నీబుగ్గలో చిన్నారి అలార్ మొగ్గలు చేసిన సైగలుసోయాలు

నాక్కుజ్ఞాపకమున్నాయి

కొత్తగా ఏర్పతస్సుకునేందుకు వీమిశేడు - ఏదిషుర్చిపోయాగనుక
ఇద్దరమూ ఇంటే - కంపేమేఅంత - ప్రతిష్టమూ చింత పులకింత !

నాహ్నాదయక్కేత్రం మిాద నీగరించి అలోచనల వానపడినప్పుడు

ఎగసే నీథంగిమల భావాంగరాగ పరిమచాన్ని నేనింక అఫూర్చిస్తున్నాను.

నాడుహాల ఇంద్రియాల నిన్ను కోరుకున్నయే

మంద్రమైన హాయికోసం ఒకపే పోరుతున్నాయి

ఒకఅందైన అసుథవాసికి దృశ్యమువాదమే వివిషిత హశం

ఒక జిలతరంగిఁడ బీశు మిాద జూలవారిన ఇజల్తరంగిమే గుర్తుస్తుంది

నీతేఱనప్పుల చాకిట ముత్తాల జల తాల ముగ్గమైనపరుగు చూస్తుంటే;

ఒకసితార తీగమిాద నుత్తారంగా ప్రసుతించిన రాగమధురిమే వరిస్తుంది

నీమాటల తేనెలసోనలో శబ్దాలు చినుకుత్తె చిలిపిగా నర్తుస్తుంటే !

చిత్తం ఎంత విచిత్రం ! ఎత్తం ఎంతప్రయత్నం !

ప్రమేమశాస్త్రం ఎంత పవిత్రమో కవిత్రయాలు కర్మమైన తుకలిలో

నేను ఒంటరింగా వ్యక్తపరవలేకున్నాను.

నుప్పు ప్రవేశించకమందు వాటివితం ఒక జడపదార్థం

దానికి చలనం, జీవం ఇచ్చావు

ఎదలో ప్రమోద ప్రమిదను వెలిగించాపు

నాతాదృష్టపు సాలభంజికల ఇష్టనాయిక నై

తలశుల వింజామరలకు దక్కిఱపవనాల ఆహోదాన్ని అర్థాపు

నికెట్లూ కృతజ్ఞతలు చెప్పగలను ?

నామానసికాతాయాలశుటలన్ని ప్రేమార్ధర్థితామార్ధవంతోనికుఅంకితమైనాయి
హృదయోత్సులం తనరేకులలో ముకుథించింది - ఉత్సులమాలలతో నిను

ఆరాధించింది

నిక్కి నికుతెలీదు - నాకు తెలిసినంత గొప్పగా ఎవరికి తెలీదు

లాహృదయ సామ్రాజ్యపు నరిహద్దులు నికుతెలీకపోశేవిం ? దానికి

రాణినువ్యే !

అన్ని నువ్యే అయ్యాపు - అనంతభాగ్యనివయ్యాపు - నను భద్రమైన
గమ్యం చేంచు

కీవితంలో ఇంతకంటే మరెది ఆవసరం లేదని ఆవగతపరిచాపు

ఎందుకు ఘట్టానో తెలీదుాని బ్రతఃకుతూ ఉంది మాత్రం నికోసం

రాప్రేయసే ! ప్రేమవిద్యాత్ములో ప్రజ్యారిల్లదాం. మనిద్దరం ఎంతగా

ప్రేమింసుకుండామంటే - అది ప్రపంచానికి ఒక నిర్వచనం అయ్యంతగా!

నుప్పు మంక్రించిన స్పెల్టో నాదిల్ ప్రేమకు స్పెల్లింగ్ వేర్పుకుండి

నీ ఎదహాష తంత్రమే నుమా - నేను మంత్రముగ్గడ్డు య్యాను

నికుబద్ధుణయ్యాను - నావాక్యాలమందిరంలో నిను ధ్యానిస్తూకూడున్నాను

నా అరచేతికితల్లో అసీనమైన అదృష్టరేఖి

నా కవితా బుత్తస్తల్లో హాయిగా ఉంగే బహోర్ శాఖవి

పిన్నులు ఉన్నచున్ని నే అన్ని సార్లు సర్దుకునే షర్మిల్లి చేయాచేయాపట్లుకొని

ఆ రోజు సాయంత్రం కోలీలో రోద్దు దాటుతున్న ప్పుము

చెప్పలేనంత పట్లుదలగా అన్నించింది నాకు

అనలీచేతిని నేనెందుకు వదలాలి అని !

నాస్యప్ని కజంగరవచాస్తలో కలలకిరాలమిద నయాగూ లేని నయగారాలు
ప్రజయప్రేరణలో వస్తిష్టపు నరాల నగారాలోంచి శృంగారనైషధాల
మోహన మోహరాగసారాలు

మనోహరపారిజాత ఉన్మానవన విహారమే చేసింది మనసు నిను తలచే
ఉద్ఘోగ భోగంలో

సుకుమార ప్రబంధనాధుకగా ఉపమాన సుమహారమే చేసింది మనసు
నిను వలచే ఉద్వేగ యోగంలో

నాకవితకు కీర్తికగా కల్పనకు దీపికగాకలలో అవతారిక గాథలలో అభిసారికగా
నాశివన సుప్రభాతగితికగా అనమానళిభాయమాన లతికగా నాజన్మకు
అమూల్యకానుకగా

బసుపద వ్యవహారమే చేసింది మనసు నినుపిలిచే అనుగాగప్రయోగల్లో
భాగంగా !

హృదయంలో చిక్కుకున్న సున్నితమైన సంకేతాల్చి కాగితాలమై
జారవిదిచాను

ఉసాయంసహయంలో తథక్కువస్తు లలితమైన సంగమల్చి కాగితాల
పడవలో పంపదలిచాను

ఇవతరి రేపులో ఈరేయ నేను ఒంటరిని
నీ సందేశపు తూలకరినయికై వేచియంటని
హృదయదేశమంతలూ నీప్రతిబింబపు వెన్నెల తోడుకుంటూ ఆపేశంగా
పొడుకుంటున్న తకోరిని

ఇవతరి రేపులో ఈరేయ నేను ఒంటరిని
కనుపాపలో నికబురు తెరచాప వ్యోజించాయై ఎగరాలని ఉబొటుపడుతూ
కనుదోయిలో ఆశనించుకుంటున్న ముసాఫిర్ని

ఉమాట నిజమే - ఎదురుచూపుల ఫలాలు తియ్యగా ఉంటాయి
ఇవాచ నీకుత్తరం ఒకచిన్నపక్షిలూ నా బాహుపుల్లో వాలింది
నాయావత్తు చిరాకునీ పరాకునీ ఒకలిపుల్లో ఓరడ్రోలింది

నాగదిమిాద ఈరాత్రి శరత్తుకురిపిరాది మనమ్మార్చి ..
నిఅష్టర శిల్పాల్లో నిన్ను దర్శించాను-నన్ను పరామర్శించుకున్నాను ఆర్తిగా
భావుకతయవనిక మిాద కమసియ నన్ని వేళం కనులవిందు చేసింది

లేలేత సూర్యరథి - అఁకొద్ది పానజల్ల

అప్పుడు వయ్యారంగా వంపుతిరిగిన ఇంద్రధనున్న మందీరి కాదట
చంద్రుని పున్న మినే పులకింతల పింలపుంతమిాద పదపదమని
అత్యంత అవలీలగా శాసించే నీ మనసేనట !

ఇప్పుడు నామనను ఖథలగ్గం మిాదే లగ్గు మోతోంది

నీపుకాక ఎవరుపలకరించినా అంతి నాం ప్రేమతపస్సును భంగపరిచే

భగ్గుయత్తు మే అవుతోంది

మనయిగ్గాన్ని ఎన్నాగ్గా అపితలపోసే తాజనాప్పిన్న నేముకట్టించుకోను.

ప్రాపంచిక హద్దులు దాటిన ప్రేమకు ప్రపంచంతో ఏం పని ?

ఏది నీ, నా వినా మరొకటి ఎరుగని మధురశుధల మమకారమై

అమరకథలు అనల సారమై విసీలగగనాను. తన అజేయకేతనాన్ని

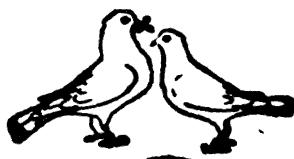
రపరెపలాడిస్తుందో

అదే మన ప్రేమ విహంగం, అదే నారచనా సాగరతరంగం

అలసినా సొలసినా కడకు ఎగసేదే మన అనుబంధ కెరటం

మరచిపోకు ప్రియతమా ! ఒక ప్రేమ సమాసఃమాన్ని

ప్రస్యుత్తరంగా నామై విసరటం !

నగ్న సత్యం

రచయిత :

దిట్టకవి శ్రీనివాసాచార్య

అదొక ఆఫీసర్స్కల్సుచు....అక్కడ మారుతుంది వేలకొలదిగా ఉబు
అక్కడందరిది గజిషెర్చవోదా ఉండేవాళ్ళే బాగా అదా
అక్కడ జరుగుతుంగాయి ఏకాహాలు
ఒక్కొసారి జరుగుతాయి నప్పాహాలు
మొత్తంమిాద నిండి ఉంటుంది నోలు
ఒక్కొసారి పాలో అప్పుతారు పిష్టింగ్ సిష్టం
ఇందూలో ఉండదంటారు ఏ కష్టం
అక్కడ నిరంతరం సాగుతాంది వరుర్చులు పోరాయిఱం
ఇకరోజు ముమ్మరంగా పొగుతోంది ఆట
రేడియోలో వినిపిస్తోంది పొట
వాళ్ళులో ఒకాయన భార్యలిధ్విల్లు పంపాడు పుట్టింటికి
దబ్బుల్లో చేరాడు క్లిప్పింటికి
ఆరాలై పద్మారు వాళ్ళింటో దొంగబు
విషయాలు తెలిశాక అయిన నోటివెంట పద్మాయి చొంగలు
కన్న తండ్రికి సిరియన్నని, కచ్చితమ్ముగు కబురువునే
ఈస్తారి ఆడేసి పేకాట వ్రావ్వేసిని
వస్తూలే నువ్వెళ్ళ ఏర్పాట్లు చూరుపో
అని పలుకుతున్నాడు ఆఫీసర్స్క్కడు
నిల్నాహారములు లేకుండ ఆడుతూ
గిన్నిసుబుక్ లో ఎక్కే తలంపుతో
అది అది తనకు నోషవచ్చి
సొమ్మసిల్ల తాను సోచాను గతుకుచు
పదిపోయి ఉన్నాడు పాప మొకడు

ఎవ్వారే స్థితిలో ఉన్నా
 పైబిల్స్ ఉన్నాయి నిండుగా
 వేలు చేతులు మారుతున్నాయి దండిగా
 ఆది అలసిన ఆఫిసర్లకు కలిగిందొక కాంక్ష
 అదే బూఫిల్స్ తిలకించాలనే ఆకాంక్ష
 క్షణంలో సిద్ధమైంది బీ. ఎఫ్ మంపారుగా
 బీ. ఎఫ్ చూస్తూ పి. సి. ఆడుతున్నారు జోరుగా
 ఇంతలో.... కొత్తగా వచ్చిన ఆఫిసర్ యూనిఫోంలో
 కట్ట వైపు రావడం.... చూశాడు క్లబ్స్ యీ
 హడ్పుడిగా చెప్పాడు ఆఫిసర్లతో
 ఆఫిసర్లలో బయల్దీంది కలకలం
 చూపించబోయారు పిక్కబలం
 ఒక అధికారి, డైవరి తనసీటులో కూచోమంటూ
 చకచక వెళ్ళాడు తానే డైవ్ చేసుకొంటూ
 మరో ఆఫిసర్, ప్రార్టింగ్ లో ఉన్న స్నేహితుడి బైక్ పై
 ఉప్పుబస్తావలె ఆడ్డంగపడి.... తస్సించుకున్నాడు తంటాలు పడి
 ఇంకో అధికారి.... ప్రక్కనే ఖాటిగ ఉన్న రిష్టాను
 తానే స్వయంగా తొక్కుకుంటూ
 తప్పుకున్నాడప్పుడు తప్పని స్థితిలో
 మరో అధికారి పారిపోయే తొందరలో
 చెప్పాల్సి చేతులపు తొడుకొౢని
 జనాన్ని నెఱ్చుకొని, కడప తట్టుకొని
 కిందబడి లేచి కుంటుకుంటూ
 వెళ్లి, పక్కనే ఉన్న కక్కసులో నక్కాడు
 దిక్కుతోవకుండ దినస్థితిలో ఉన్న
 కొందరాఫిసరు కోదండరాముని
 భజనాలు చేయడం మొదలు పెట్టురస్తును
 ఇంతలో.... “ఎక్కుడు?.... బూఫిల్స్ వేసేది యొక్కడు?”

అంటూ.... ఆ త్రంగ ఆఫిసరోచ్చదు
 “నమస్తే”.... అంటూన్న క్లబ్స్ యిని నెఱుకుటూ
 హర్షాకి వచ్చాడు.... అబగా చూకాము
 “బూఫిల్స్ పో ఎక్కుడ్?” అడిగాడు ఆశా
 బూఫిల్స్ లేదని తడబదుతూ చెప్పారు
 అక్కమన్నవాళ్లు అనునయంగా
 “నా.... నేను నమ్మను.... ఇక్కడ బీ. ఎఫ్. వేస్తున్నారు తప్పకుండా
 తెలిసే నేను వచ్చాను చెప్పండి. తప్పకోకుండా”
 అంటూ గదించాడు ఆఫిసర్
 “లేదు సార్! పారబది ఉంఱారు ఖీరు
 అలాంటివి ఇక్కడ వెయ్యరు పీట్లు”
 అని చెప్పబోయాడు ఆఫిసరోకడు
 “అబ్బా! నన్నె దిపించక చెప్పండి సార్
 బీ. ఎఫ్ చూడక చాలారోజులైంది సార్!
 ఇక్కడేస్తున్నారని ఆశగా వచ్చాను
 సార్! సార్! పీట్.... వెయ్యండి సార్!
 వెయ్యందే కదలను కూచురట ఇక్కడే”
 అంటూ తీవిగా కూచున్నాము బీ. వీ ముందు
 నశ్వర్తొ నిందించి క్లబ్స్
 బీ. ఎఫ్. కాయసెట్స్ ను వి. సి. పి. లో
 ఫిక్స్ చేయబోయాడు క్లబ్స్ య్యు
 అంతలో పోయింది కరంట్.

ఆ నా ధు లం

రచయిత :

పి. శ్రీవిష్ణురావు

నమ్మితే ప్రాణమిచ్చే నమ్మకసులం
 నిలువెల్లా దహిరాడుషపోతూ
 నరక యాతనతో
 నల్లి పోతున్నాం నేడు
 కదుపార కూడులేక
 ఆకలి కేకలతో
 అల్లాడి పోతున్న
 అన్నార్థులం
 పెళ్ళిళ్ళకు, తద్దినాలను హజ్జరై
 పుల్లి సరలో మిగిలే మెనుకుల కోసం
 పడిగాపులు కాసే
అనాధులైన ఆందులం.
 నిలువ నీడలేక
 చెత్తా చెదారంతో
 నెల నుట్ల గుడిసెలేసుకొని
 నివసించే నిరుపేదలర
 బఱికే వృత్తి ఏదిలేక
 చెల్లా చెదరైన
 సంచార జీవులం
 చినిగి మాసిన గుడ్డలతో
 చమురు లేని జాటుతో
 చిత్తికిన బతుకులతో
 చావరేక బతక లేక
 జీవిస్తున్న నిరాశాజీవులం
 చెట్లు స్ఫుర్తి తిరిగి

విషపురు శులతో
 చెలగాట మాడి
 ఎందరో ప్రాణాలు కాపొడి
 మా ప్రాణాలుకాటికి
 పంపు కున్న పరోపకంర ఊవులం
 ధనమే అన్ని టికి
 మూలమని
 వి గ్రహిగుతున్న
 దొరల కన్న
 నిజాయితి మిన్నగా
 భావించి
 బతుకునున్న
 బక్కటీసులం
 నేరం చెయక పోయినా
 కిష్కలు అనుభవిస్తున్న
 ఆమాయకులం
 ఓటుకు గుర్తాచేపే
 విర్మాగ్యులం
 మాయవారి మహమ్మారి
 ఆచారాలకు
 మా ఖర్మకాలిన
 కర్మ ఊవులం
 కులధన దాహ
 అధికారానికి
 బలి పశువులం
 మా వల్లకాదు బూబు
 ఇక మేము
 అఱగి మజిగి పుండరేం

పిల్లనైన బంధిస్తే
 పులిగా మారక తప్పదు
 ఎండిన నరాలు బిగిస్తే
 ఎరుపెక్కిన కనుగుద్దు
 విజృంభిస్తే
 రగిలే హృదయాను రంకెలేస్తే
 విలపించే గొంతుకలకు
 కసిపెరిగితే
 జూమి పుత్రుల
 ప్రశయం
 రుచిమాడక తప్పదు
 కాలరాచిన హక్కులు
 థరిత్రిలో తిరిగి
 మొలకెత్తక తప్పదు.

అకలి సాక్షిగా....

చిత్తికిన బతుకులతో
 వడక లేక వదుకుతున్న
 కూరి సరిగా రాక
 పస్తులతో పుంటూ
 ఎండిన పెద్దవులపై
 రాని తడి తెచ్చుకొని
 వేళ్ళమధ్య తగిన
 చర్చంతో
 దారం ఆతికించి
 కండెలు చూపే అవ్వకు
 గూడు సరిగా
 లేనందున
 సూర్యుడు మండె

సమయాన
 నీడకోసం చెట్లు క్రింద
 కూర్చుని
 ఇంకిన రస్సిన్నటి దారాలు
 తుదుచు కుంటూ
 తలలోని వెండి దారాలు
 ముడి వేసుకొని
 వఱకుతూ వదుకుతున్న రాట్లుం
 ఓక్కసారి అకస్థాత్తుగా
 క్రింద పదింది
 ఆపద సమయాన
 ఆదుకొనే కల్పవల్లి
 నేడు మూగబోయింది
 ఇలంతా విషాదమయం
 నేసే మగగ కస్సిరు
 కారున్నంది
 తెగిన దాతాలు విలవిలలాడుతూ
 భోరువుని ఏనుస్తూ
 చిందులు తొక్కుతున్న వి
 శిడ్ల ఆదరణ కరువైనా
 తన రెక్కల సత్తువ తగినా
 లేని శక్తి కూడగటి
 రాట్లుంతో బతుకుతూ
 ఎవ్వరిని చెయ్యిచాచి
 ఎరుగని అవ్యా
 అకరి సాక్షిగా
 రాలి పోయింది.

మదగిరి భిదురం

రచయిత :

బొడుచెర్ల రామచంద్రరావు

ధనుర్విద్యా పారంగముడైన గ్రోణుడా
 దారి గ్ర్యా కాళ భూత దమ్ముడై
 అబాల్యమి గ్రుడైన గ్రుపుపి ఆ గ్రయిస్తే
 అవహేళన చేకాము
 అవమానించి పంపాడు
 కసివహించిన కరాళ కాళ నాగం
 ప్రతీకాంచ్ఛ భగుమన్నదా బాహనిహృదయంలో
 కురుపొండవులకు శరవిన్యాసం సేర్పుసాగారు గ్రోణుడు ..
 గ్రుపుడొనర్చిన పరాభవం దృష్టిలో మెదలింది
 అధికార డురహంకారానికి అద్దుకట్టియెయుంటే
 అధికార మవాంధుల ఆగదాలకు
 బలహీనులు బలియైపోతారు
 ప్రతీకారం ప్రథమ కర్తవ్యమనుకొన్నాడు
 అనుంగు తిమ్మని అర్జునుని పిలిచాడు
 కలత చెందే హృదయంతో కర్తవ్యాన్ని లోధించాడు
 గురువుకు జరిగిన అవమానానికి కుమిలిపోయాడా పసిహృదయం
 కదన రంగంలో గ్రుపుని మదమడించి
 కట్టి తెచ్చి గ్రోణుని కష్టమాట నిరిపోడు
 గర్వం సర్వానికి చేటని గ్రహించమని
 బుద్ధి చెప్పి పంపాడు భూసురుడు జ్యోవరునికి
 గ్రోణునిపై పగబానివ గ్రుపుడు
 యజ్ఞం చేకాదు, యాజ్ఞసేని ప్రథమించింది
 అగ్నిలో ప్రథమించిన అపూర్వ పతిప్రతాణులకాన్ని
 కొండవ పట్టమహిషి పాంచారిని ..

విధి వక్తించి వ్యుధ చెందుదూ
 పడియున్న పామువంటి పొంచాలిని
 ఖవహూనించి ఆగ్రహావికి గురితయ్యాడు
 సిచబుద్ది కిపకును
 మంచిమాట వినవి మానవాధముని చేప్పులు
 మనవి చేసికొన్నది పవనపు త్రావికి
 అమాట విని ఆగ్ని హోత్రుడయ్యాడు భీముదూ
 ఆగ్రహ జ్యోలులు హద్దులు దాటినవి
 రౌద్రం తాండవించింది
 రుద్రుడయ్యాడు భీమసేనుదు
 నదిరాత్రికి నాట్యశాలపు
 పిల్చుక రమ్మని చెచ్చాడు భీముచు
 అలానే నాటకమాడింది
 అందుకుతగిన మాటూగాడింది
 అర్థరాత్రికి నాట్యశాలాస్వనించింది
 ఆవందముతో విచ్చే శాఖ కిపకును
 వనజాక్షిలా వస్త్రాచ్ఛాదిత్రుడయ్యాడు భీముదు
 విపురు గప్పిన నిప్పుకణంలా
 ప్రశయపయోదావృత ప్రచండ భానుమండలంలా
 బ్రిద్దలకానున్న భయంకర ఆగ్ని పర్వతంలా
 మూసుకొనిపున్న ముక్కుంటి మూడవనేత్రంలా
 ప్రశ్నన్న వేషంలో ఉన్న పవనపు త్రుదు
 క్షిపకుని చూడగా నే భూవక్రం తిరిగినట్లయింది
 ఆగ్ని హోత్రాల్లా అరణీతములైవని నేత్రాలు
 విస్మారితనేత్రాలు విస్మారింగాలవెదజ్ఞలినవి
 అధరములు రుధిరార్థమ్ములైనవి
 పడగ విప్పిన పంచుని లాసికలతో
 ఉద్ధవించిన ఉధ్వాన విక్ష్యాపాల్లా

ప్రావృత్తుల ప్రశ్నయ ప్రభంజనాల్లా
 ఉర్వుల వెదజలే ఉష్ణప్రభావానికి
 అగ్ని రంగులు చలే బాగ్లైనవి
 ప్రశ్నయపమోద గర్జారావంలా
 భయంకర నినాదమొకటి ప్రభవించింది
 కాద్రం రూతుడాల్చి రుద్రునివశె
 భయదమూర్తి ఆయ్యాదు ప్రభంజనాత్మిబాద
 దండధరుని కాలదండంవశె
 మదించి విజృంభించిన మరగజ తుండుమువశె
 ధ్వజాకారమైన భీమభుజాదండుము
 నిష్టదైన కిచకుని, గద్దిపోచలూ
 నుట్లుకొని పట్లుకొంటుంటే
 అల్ప బుద్ధియైన ఆనూతసుతదు
 అంధకార బంధురమైన మందిరాంతరంలో
 కందర్ప శరపీదిరుడు కౌగిలించుకొంటాడు
 పొంచాలియేదని పరవకత్యంతి
 పొందవ మధ్యముని బాహుదంధాలు
 భీకర కరాళ కాకోదరా శారాలై
 జుట్లుకొన్న వి కిచకుని, పట్లుపీదకుండా
 భీకరంగా బాహుదంధాలు లిగిసివవి
 కిచకుని దేహంలోని యొముకలా కిటకిటులాదినవి
 ఉపిరాడక ఉక్కిరిఖిక్కిరగుచున్నాడు కిచకుదు
 బలాన్ని కూడ గట్టుకొని
 బాహుదంధాలు వదిలించుకొని
 పొందాలి ? పంచన చేస్తావా ?
 కించిత్కూలంలో సిమగని
 పంచప్రాణాలు పంచభూతాలలో కలిపి
 ఏరపన్నాంచాలం లాగి వినరివేసి

వీరుడైన దుఃఖసుడొనల్ని వట్టి వివ్రతముజేపి
అనమకరని కేళి నిన్ను సుధవించకున్న
ఈ సుదేషానుజాదు శురశేఖరుడగునా ?
సింహాబల ని శక్తి చూడమని
భీమసేనుని వీపుత్తై విచి బ్రగుట్టులు వేప్తాడు
ముష్టిఘూ తాలతాకిడికి మూర్ఖవచ్చినటుయఱి భీమునికి
పానుపుత్తై సుండి, లేచాడు పవహార్చుజాదు
ప్రసుతిమించిన రౌద్రంవాల్చిక సుంధాలమువాళు
హాస్తిముస్తక రుథితాసశత్తత లంఘించు.
కొదమసింహాంలా క్రోధోన్మత్తుడై
కిచకుని పట్టిక్రిందపడవైచి
కాలకు కాలు, కీలుకుకీలు
చెరకు గడల వరె విరిచి
తల వెనుకకు బ్రతిష్టి
వెన్ను పూన చిరిది
కాలితో క్రోక్కి, నేలతో మహితి :
బోమికలు పాడియయ్యెలా పాడిచి
మనుష్యకారంలేని మాంసపుంచుద్దిలాజేపి
రజకుడు మరిన వస్తూర్చిల మూర్ఖుషు
శాలపై వుతికిన రితిగా
తోలుతీత వరె రాలష్ట వినం
విగతటిపుని జేసి విజ్ఞంధించి
భూరికోపాగిన్ని చే బునలుకొప్పే భాజంగంలా
లయకాలరు డ్రునిలా రౌద్రమూర్తియైన
ప్రశయమూర్తి ప్రశంజహార్చుజావిగాంచి
భయ విహ్వాలచిత్తయైనది పాంశాతి .
భీకర రూపం జాది భీతిచెందిరది.
ఓ క్షణంలో అనిలసుతుని ఆకారం రౌద్రసానిక పతీక

రౌద్రరసానికి ప్రతీక కషుల రౌద్రశనభాష మతాక
 ఇది ఎన్నో శతాబ్దాలు నాటి మాటలు.
 చెప్పాలంపే రాదు నోకు మాటలు
 అనాటి పురాణాల మంటలు..
 అక్కవద్ద దాసీగా వున్న అయిలరాళిలు
 బలాత్కరించపోయి పరమ పదమలయక కించాదు సీవబుద్ది కిచకుమ
 అనాడు ఆతడొక్కడే ఆగుపించాడు ఆధమాధతుండు
 తంసామ పటెలలో చూచినా కిచకులే
 పట్టచాలలో చూచిన కిచకులే
 గుచులలో చూచినా కిచకులే
 సుధులలో పరికించినా కిచకులే
 వీరి కిరాతక కృత్యాలు మోగ్గాలు..
 పటుపగలు పరిక్షా మోగ్గాలు
 పదుగుర సమక్షంలో పదవతరగళి
 పరీక్ష క్రాసే బాలికాషాఢ
 బంగారుచెల్ల సంగితాక్ష టిల్సి
 నిలావునా చాల్చి చంపిన సీచులము ఏమని పిఱువాలి?
 మనచుట్టూపుండెది మానవ పమూజమే ననుకొచి
 దాదరు ఎక్కు ప్రెస్సెలో ప్రమాణించే విణ్ణ్యైసుభాను
 ప్రయాణికుల సమక్షంలో
 పతువుల్లా కీలాలను-బలితీసికొన్నమాపులను
 భాషలో ఏ పదంతో పిలిపూలి?
 బదిలో చదువునబోయిన పసిపొను
 ముక్కుపచ్చ లారజి ముద్దులు బాటను
 మానమపచారించి క్రొణాలు తీసే
 బావిలో పడవేసిన పడుసును
 ఏపేరుతో సంబోధించాలి?
 కన్నబిడ్డనే కాటువేయ బోయే తఱ గ్రహులను

చిడలాంట విద్యార్థినుల కీలాలను
 బరితీసికొనబోయే పంకులయ్యలనూ
 ఏను నామధేయంతో పిలువాలో
 భాషలో పదములు దొరుకుతాయా ?
 జాలికలు బడికెడితే భద్రత లేదు
 బజారుకెడితే ప్రాచాలరచేతబట్టుకొనారి
 పొట్టకొరకు పుద్యోగం చేయాలంపే
 ఉనదిన గండమే తెరవలకు
 భానుకాళనే అపగలిగిన పతివ్రతామ తల్లులు
 ముమ్ముర్తులనే ముద్దుబిడ్డలజేసి
 జోలపాడి లాలంచిన సుదతిమణిలు
 ప్రపథవించిన భరతభూమిలో
 మానవరూపులైన దానవాధములు
 నిచులైన కలియుగ కీళకులు
 విచ్చల విదిగా విజ్ఞంభిస్తున్నారు
 పూపులైన వీరిని రూపుమాపాలంకే
 మానవక్యంగల ప్రతిమానవు
 జవనత్యాలుగల యువజనులు
 థికరరూపందార్చి థిములుగా
 ప్రశయకాలం నాటి పొలనే త్రుయగా
 రూపాంతరం చెంది పొవ్విమూకలను
 పరిమార్చండి భారతియ యువకులారా
 పవిత్రమైన భారతస్త్రీ గౌరవాన్ని
 విలువండి, అవిపీతిని అంబుధిలో కలవండి
 నసుంబిగించండి నవభారత యువకులారా
 నీతిని స్థాపించేవరకు నిద్రంతకండి
 భరతమాత గౌరవాన్ని కాపాడండి
 విషయం మాడే ! మాడే !! మాడే !!!

స్తో జు ద్రి

రచయిత :

గుంగిజెట్టి వెంకటేశ్వర్పు

అయ్యది విత్త నాలు జలుటకు
 సమయాత్మపు పెత్తుల పనందైన వల్లెల పర్యదినం
 పాలాలన్నీ దాహముతీర అడునై పదునై చదునైన
 చక్కని దినం ఆకాశాన చిల్లులు పదిపది
 పదుచునుండెల దడదడలతో హడలెత్తించే వడిలో
 జడివానలా చిందించే తడియారని తరులు విరులు
 నిట్టూర్చె దినము కాదది పసిబాలలు సైతము
 విసుగుపడని విరామముతో
 పదిడిక్కుల పరుగుండు, పెనుగులాడు
 పసివాడని మిసిపిసొగసు తమితిరని తెగువమనసు
 బంతులాడ గంతులేయ అంకులేని ఆనందమందు
 అవధులు దాటని హాయినిగొల్పే మల్పైన
 పొండిక నెఱపిన ప్రకాంతమయ దినమది
 మరుపెరుగని చిరుగాలులు మదిజేర్చి సేదదిర్చి
 కృషివలుల వంతలూడి చెంతనిల్చి
 చక్కటి తెలిమిగూర్చు చెనమాది అట్టితరి
 పనివారలనుసి గొరిపి విననివారల మతిమరిపి
 పొలము పనికి బోవబనిచి సతమతమగు పనులతోడ
 ఆయాన చిదుముది పొటున తానింటికి తరలివచ్చి
 కడపద్రోక్కునంతలోన పెత్తంచారుల పొత్తు
 ఎత్తుల సాత్తుల నత్త్వపుతాయెత్తు జీత్తుల మత్తుల నెరిగినవిష్టు
 విత్తములంచునభత్యములందునవ్వాహలకందనిముతలభ్రదత
 నిద్రల నెరుగని త్యుద్రత మనసున నిలువని సాంద్రత
 దురాశాపాశముల పీడిత వర్ధమాన జీవితాశయాల
 ఆ ముదునశి గమనరి అత్తగౌరికి

తనపోలిట పెనుభూతములా
 జన్మజన్మలు వెంటాడు శ్రీతృష్ణులా
 కనులనియుగ గణపించినది తొలివలస్తల సుతుషురిపించినది
 తొతిషాధకు జతగూర్చినది మరుముపులనులి వెట్లగ
 దేరియొదు మమతలతో తూగాడెదు కోరికలతో
 దలపోయుడు నిలిద్రోక్షుడు కలగబుస్తల పనులతీరు
 అత్తగారి ఆజ్ఞ మేరకు జడబ్రతుకునువది జేయుడు
 తలపడివంటలు దండిగగూర్చెదు
 పసిదిచాయ మేల్కిపనసపండు రతిబోలు రతనంపు రాసి
 ప్రేమేక సద్గాలవాసి ఎదుట పడగ
 ఎన్నోనోముల పంటగ శ్రుతిసిబడసిన బడలిక పెనగాన
 గతమెల్లను స్ఫురించెను వెగటుతోడ
 వగలాడిది జారోర తెగమురిపించే నాదుసుతువి
 నన్ను శేరసిలువనిక నామాటలు వినసికము
 నా పారుపును బడసికను మరులు గొరిపి వలస్తఱాపి
 మోహముసగ సింగారాల బంగారాల పయ్యాగాలతో
 మాయబుచ్చి మంత్రమేసి తంత్రముతో తనయువి
 చేపట్టిన కట్టిన యా నెరజాణను
 పట్టిగ వదల సిను కదలసిక మెదలసిక పవి పట్టుదునవి
 తలపోయుయ నిలదీయగ బోను వదలిన ఇవంగిథంగి
 శిపమెత్తిన పికాచిచూడ్కై కట్టుతెగిన పీచెరవడి
 బయలు దేరే పరువది దరికిషరె ర్యాద్రకాట
 కొరకొరచూపుల మహాంకాథి మిత్రమిారగ సతథిరత
 వంటశేయనింటినిని అతివినయపు కోడలిగుణవి
 మంటలలో గూల్చంగను ఒంటికాలిపైనెగసి
 తయాలున .నెట్లుయెగసి మంటబడిన యిలారిని
 కదలసిక మెదలసిక నొక్కిపుట్టి.పట్లుబట్టి
 తనువెలను చల్లబడగ .వల్లకాటి పల్లమటుల
 మిగిలిన భాగమెల్ల మసిబారగ గుర్తుపడని చందయిగ

తట్టు లేని పట్టగాను మచ్చుబెట్టె గుట్టగాను
 అపాపమె వేధితవగ, వేధింపులు జాపింతగ
 శోదించుసుదిక్కు లేక నిక్కుపైదబక్కచిక్కిరా ఇంక్కులు
 అసువులు బాసెమ కక్కరోజు అముడుతరి
 అంతటవచ్చి రి యమభూతులు కొనిపోయిలూ మేసుయుమప్రతికి
 చిత్రమైనయమలోకపు శిష్టలకొరగల్గాంచె
 పెనుకరూరోదనలు వినఃాలవిష్ణుదంతగాథోదనలు
 శగుర్మాటుగలిగించే శహాల శంకాతపీర తృత్యమ్మాత్యరిఖల
 కావికల గుండెలదుర భగవత్గములు గోల్పు పెరమంతులతో
 బరబరపిచ్చు ముజరిల ఏగును
 కన్ను లరోకతులన్ను గుంపెతలో సున్సాలు
 దిగ్గుర్మాటు ము బడలేప్పదు కంఠులకుతెలు చుక్కముక్కులు
 జేయడానేదలపరుటు ఇఱనుతముక్కులకాముల చీకాకులు
 దరిగొన రాక్షస శవిక విఘ్నానంలా
 నదలవి జచిముల పెదగులతో తిలఫిలలాడిశు జీవుల రూతనలు
 అల్లాదెరు ప్రమేతలతీరులు గురదితకోతల గాథలను, జాథలను
 గాంచిన ఆ అత్మగారు వదవడుజుణుణు తదదితలాచెదు
 ఒడలను చిరుతెమటులుబట్టుగ మెదరిన
 తింటుడుపలుకులాపణుగుడు ఎరండికారిన కొండిక రశమునీ
 తెఱుసడి వినఱడి మింటుపైటిలిన పిరుగుశబ్దిను పోక-
 చాపుకేకనుబోలు గాట్కోక వినిసంతసే నబ్బెస్తులజనం
 వింతనెరుగగజేరచ్చ ట రచ్చ జేరిరి మచ్చికంచుగ
 నచ్చరి త్రుద, సారనెత్రుమ సీంతస్త్రుమ లేదుతెదని
 వెంటవెంటనే పెదకినుదకు చేరిచ్చ రచ్చ ట కన్న కొరుకును
 కన్న తల్లినిగాంచివంతనె తలడిలుకుగొలువునగను
 డిక్కుదోతక పెద్దలందరు పెద్దదిక్కును చుట్టివట్టి
 చెంతణేరి వింతలూరగ ఉచితసేవలు జీసిరంతను
 మెల్లమెలగ కదలబారెను వుత్తుశిదని ముండిబలమున
 స్ఫూర్తిపథమ్మున మెరయుచందము

నేడ్యదొడగెను పెద్దపెట్టుగ తనకుదెరియక బయల్వైడతెను
 దురూహ్యమానసంబు దుష్టచేపులవన్నా గపలుచదనం
 తనకోదలితస్తుమునే మార్చినపాపిని క్రోహిని, దుష్టపికాచిని
 నన్ను చంపండి, చితకగొట్టండి, పుట్టికట్టండి
 చేసినపాపం కూరకపోదెఱు పల్వరింతలు కల్వరింతలు
 మిన్ను ముట్టుగపట్టియెడ్యగ వినివారచ్చె రువందిరి
 అయోమయమున మ్రూన్న దిరి మతిభ్రమణమనిభావించిరి
 తలకొకమారుగదలచుచుండిరి గజిచిషీలోకంగడబిడవ్యవహారం
 అంతలో అత్యారిని గాంచిన కోడలు
 కరికన విషత్తుదెరియనేరక అడలసాగెను ఎద పగులగ
 రూపమెత్తిన శోకమోయన దాశ్రజేరెను మిందపడియెను
 యేమిటుత్తూ పలువరింతలు యేమితాపము దేఱపమనుచు
 ఎక్కుయేక్కుయేడ్విరయమున ఒళ్ళుపట్టి కదఃపసాగగ
 చలనమందెను చిన్న చిన్న గ దృష్టిసాచెను పదురెన్నగ
 చిత్తమందున చాస్తువంబు లొంగిపొరలగ వలిగిపొగలగ
 తనటుగరికన పీడకలను వినగడెలిపెను నచటివారికి
 భ్రమలవలలలో తలచులకలలలో
 నీచపు నికృష్టపుటాలోచన ఫలితమే యిం అవేరన
 గరికినది జ్ఞానోదయుం తాపసుదలంపుల ఆడహారికుత్స్వతపు
 లూలోచనలకిది తార్కాణం దురాకాపీదితులకిది గంభిరం
 కలగలోపు విషాదమునకిది సాందీప్రస్తావన
 అమ్ములారా ఆక్కులారా
 యార్యాద్వేషాలు మానంది సాదూరితో మపలండి
 అనందపథమునమనరండి పిల్లాపాపలతో కలకాలం వర్ధిలండి
 చరితలుమాయగ వేయకుతప్పుటడ. గుల నెప్పుడు
 కోరికలదీరవని అనంతములు మరియుకొన్న కొండలెక్కును
 వదలకొన్న క్రిందదొర్కును లేనిదావికై పరుగుబుదీయకు
 ఉన్న దానిలో రృపినొండుము అదియే
 మానవికాపమునకు వానక్కాంతికి దోహాదకారి.

ప్రజన్మ మోహ

రచయిత :

తన్న వెళ్లి బాలయ్య

కదలిరండి .... కదలిరండి ....

పిరసింహ కిశోరులై నీరవ నిద్రాణక్కి

నర్మిర్యం కాకమనుపె కదలిరండి.... కదలిరండి....

విద్రోహపు చిద్రోహపు ముష్టిరమూకల దునుమాడ

కాక చల్లారకుండ మిారు కదనరంగ భూమికురక_మిారు

కదలిరండి .... కదలిరండి....

ఆడవి ఆడవి మారు మ్రోగ ధరణితల్లి దర్శరిల్ల

ఖాలు దులిపి వంజాచాపి గర్జించే సింహాలై

కదలిరండి.... కదలిరండి....

శాద్రు పద్మలేని శుద్ధ మొద్దు - రాణి

కండల కరదంష్ట్రీల చీల్చి చేంచాడ - మిారు

కదలిరండి.... కదలిరండి....

ఖాంబులతో, బరిసెలతో మతపుచ్ఛల ఉఫ్పులతో

దేశమంత ఆయుధాల గాయులతో

మన దేశమంత ఆయుధాల గాయులతో

శాంతిలేని - సుఖంలేని సోదరజన శాధ తీర్పు

మన సోదర జన బాధ తీర్పు

కదలిరండి.... కదలిరండి....

హింసా రిరింనలతో అనత్యావిక నహనాసికి

తావలమై, ముణ్ణిలే భరతావని జూద తీర్పు

కదలిరండి.... కదలిరండి....

కదంబోక్కు, ముందుకురికి ధోఖ్యాజి, తగ్గాకోరు

పుండకోరు కండతావరాల నషప

కదలిరండి— కదలిరండి—

దేశ్ గ్రదోహ చింతనులను మతదురహంకారులను

ఎక్కుడున్న వెతకి, వెతకి చిత్తుచేసి శాంతి నీఖువ

కదలిరండి— కదలిరండి—

సేతుళిత నగమంతా, వమైక్యతా గీతంతో

కై జవాన్, కై కిసాన్ నిసాధాల హోరుతో

కదలిరండి— కదలిరండి—

జాతికి వెన్నె ముక్కె నీతికి రథసారథుత్తె

ధీశక్తికి యువక్కులుతోదు నిలచి

మనమంతా ఒకపేయని ఈదేశం మనదేనని

కదలిరండి— కదలిరండి—

గాంధిజీ కలలుగన్న రామరాజ్యపుసాదిక్కె నెప్పులూ తలపెట్టిన

పంచిల ప్రగతికిల శాంతి రాజ్యస్థాపనక్కె

కదలిరండి— కదలిరండి—

జన్మభూమి సాఖ్యానికి భరతావని భాగ్యానికి

చావైనా, బ్రథకైనా స్వగ్రానికి దారేయని

అదియే మన ధైయమ్మని

కదలిరండి— కదలిరండి—

విరసింహ కిళోరుత్తె

కదలిరండి— కదలిరండి—

దా దీ

రచయిత్రి :

యుర్వమిల్లి విజయులక్ష్మి

ఉదయభానుతూ పురుటికందు
 అదేమితో ! పుదుతూనే త్వగసేత్రం తెరచి
 భగుమంటువాన్నాదు
 ప్రత్యాష వింజామరం - రుధిరంగంధాన్నా శ్రూహుకోసి
 మరిన మారుతాన్ని విస్తోంది
 పిట్టుల మేఱుకొలుపు పొటులు :
 గుడ్గగూబల ఉత్తరై - వెరసుకలిగిస్తున్నాయి
 నిచ్చాదేవి పరిష్యంగంలో - గాఢ తమస్సులో
 ఉయలుగుతూ ఇంకా జోగుతాన్న నన్ని
 వైపరిత్యాలు చప్పున మేల్కొల్పాయి
 నగరం కివార్లలో పున్న పల్లెవైపే
 జనం పున్న పొటున పరుగులు కీస్తున్నారు
 కూడా నేను
 అక్కడ
 పచ్చలపతకాలు పొదిగిన
 లేలేత వరికంకులు నెత్తురు
 ఎగజిమ్మె ఎరుపెక్కి పున్నాయి
 వెచ్చని నెత్తుటి మదుగుల పొద
 తుహిన కణాలు ఎరుపెక్కిన సూర్యకాంఠికి
 వింతరంగు పులుముకొని మెరుస్తున్నాయి
 జరిగిన హోరం ఆర్థమైంది.
 ఉపాంచినంతా జరిగింది
 రసులుకున్న స్వర్ధల మరాకష్ట ఇది

గునగునలు పోతున్న లైఫ్ట్ కులు మనకెందుకు తెచ్చుని
తలలు దించుకొని తమ మానానపోయే నభ్య సమాజం.

సాచివాడి కష్టానికి - కన్ని టికి చలించని ఆధునిక మానవుడు

పోరాటాలు - ఆరాటాలు - అఱబివేతలు

అందోళనలు నిత్యకృత్యమయ్యాయి

ఈమధ్య మరి ముదటిపేటి వార్తలివే కదా!

మనకెందుకు అటో, ఇటో ఇరుక్కుణ్ణుమా

సురి బయట పదలేం'

నిజమే ! ఇది విరంతర నమరమే

వరపోరాటం పెచ్చు పెరిగి - ఆహంకారం పడగవిప్పి

విద్యేషం విషంకక్కితే అక్కడక్కడ శుంధుంది

రాత్రికి రాత్రి - నిశ్శబ్దంగా

ఒక వరమేధం జరిగిపోతుంటే

గుండెలు చీరి - మనిషి మనిషి మధ్య

ఆగాధం వెదదై పెరిగిపోతుంటే

భానిన బంధాల నుంచి బయటపడిన

బలహినత పెదవి విప్పి మనిషితనం కోసం

తపన పడితే - ఇదేమి అన్యాయమని

అమూర్యకంగా అవేశపడితే

నింమకీనితం బుగిపూర్తి

పచ్చని ఉత్సు - రుధిర ఛైక్కొల్తె

తనదైన బ్రతుకు కోసం తపించే

శ్రమకీలి ఎక్కడెక్కడికో చెద్దిరి పోతుంటే

నిన్న మొన్న మందిన అమ్మగండెఫోష

ఈగారిలో ఇంకా ప్రతిధ్వనిస్తూ వేసుంది

ఈనేలమిద పొరివ నెత్తుటి చెమరింపు ఆరవేలేదు

ఇంతలోనే మరో క్రానెన్నెత్తుటి ఉద్యాయం
తెరుచుమంది - వేదభూమి చరిత్రలో

ప్రాణాల గుప్పెటు వుంపుకుని
భయోద్వీగ హృదయాలతో - అంగరాయస్తూ
గూడు పదరి - 'అమ్మా' కాపూడమంటూ
వమినైన నేలతల్లి ఛడినే శరణజొచ్చిన
బక్కల జీవాలు - కరుణలేని కసాయి వేటుకి
దుక్కిలోనే తాక్కిన శవాలయ్యాయి
చురాగతాన్ని దౌర్జన్యాన్ని
నిట్టుధ్వంతతో నిరసించే
నిరిప్త ప్రేషణుడ్ని నేను
సామరస్యాస్సీ కాంక్షించే సామాన్య మానపుణ్ణి నేను
తీరా చూస్తే ఏమంది ?
విలయలాస్యం మిగిలిచ్చిపోయిన బీభత్తం తప్ప
మోత్తకు తగిలి - చిరికి పిలికర్తన
మానవదేహాలు....

స్వేదంతో రక్తాన్ని కలిపి సాగుచేసిన
నెత్తులోదుతున్న పంటచేబు
కండకో ముక్కగా విరజిమినైన మాంసం ముద్దుయి
పగిలిన గుండెలు ఫెట్టిల్లు మరణున్న
హృదయవివారక లోదశ్శు
సాక్షులెవరు.... త్రపక్కలించి తప్ప
ఇంతాలయ్యాక చూస్తే ఏమంది
శవపరిష్కలూ పరస్పరారోపణలూ శిక్షలూ
ఇంతకన్నా చేసేదేముందని - ఎవరికివారు
నిస్సహియంగా చేతులు ముడుచుకు కూర్చున్న ఈదశలో

ఇప్పుడై ఇవ్వేళ్లు తయ్యారు

శవదహాల కమురు వాననదించి

ఎదో పాత పరిమళం

గుండెపొరల్లో విక్షిపణువ టిప్పురాతప

స్కృతి పరిషత్తులు లానించా ఆవరించేకుంటోంది

కదలిస్తూ కలవరపరుస్తూ వద్దన్నా నవ్వులము కుంజోంది

మరుపుతెరిను చీఱ్చుకుని మెరుపువిరుపులా

మురిపిస్తూ మెరిసిపకుతోంది

ఇంతకాలం నేను హాయిగా చిన్న రించిన

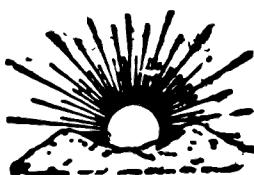
కమసియ ర్మశ్యం ఇప్పుడు.... ఎందుకో

ముక్కులు ముక్కులుగా మూసుకుపోయిన

మనః పటలం మీద లావిస్కరింపబడుడాంది

రా ప్రతికించా ప్రతి వల్లకాడైన ఆపల్లా...

నాటి మౌ ఆదర్శు గ్రామమే.

పచ్చని చీకట్టో వెచ్చన శాంతి

రచయిత :

యొవెళ్లో సాఱిపడవు

విత్తు :

శాంతరసానికి స్థాయిభావాన్ని శమాల్ని నేను
 విశ్వధ్యంతానికి ఏష్టోఽనంబపే భాగ్యం దమాల్ని నేను
 చీకటిలో చిరుదివ్యేను
 గూటిలో నిష్టరించు గుహ్వాను
 ఆకటిలో అన్నాన్ని
 చికాకైన చిత్తంలో ఒరించు భాగ్యాన్ని
 ఓంకార భ్యానాన్ని
 నేనే.... మొలకెత్తే విత్తనాన్ని !
 ఆనంద ఆవేశాలను అభివృక్తం కావించే
 అచ్ఛస్ఫుటికం వరణి అమలమైన కమ్మి టిఁ !
 గుప్తంగా రాగింంది
 క్షక్తి వి పుట్టించే విశ్వశిల్ప రఘుప్యాన్ని !
 తిత్తుముండా తెట్టుముండా అంటూ
 సృష్టి రహస్యాన్ని వెదకే సేదాంతులను తెరియిపోయాన్ని
 తెలిసే తెలియని మానవాళికి
 ఈశ్వరుని కంఠపూళిక, నెలతల్లి జావాళి .!
 నేనే.... మొలకెత్తే విత్తనాన్ని !
 ప్రైపారి పచ్చదనానికి
 అయిచిన పేదగుండెని !
 శాండంలో కనుపించనిదాన్ని,
 పత్రంలో తీక్కుతా చిక్కునిదాన్ని
 శుష్మంతో నోక్కుచెంపలయిదాక్కుశ్శు రెపనిగమ్ముతుని !

నేనే.... మొలకెత్తే విత్తనాన్ని !
 అక్కడ దాకా ఎక్కిన వారికే
 అంతుపట్టని అద్యామయాన్ని, అత్యజ్ఞానాన్ని
 ఇతహపంటో ఉండి సేరోక రూపంగ మారే
 నేలసుండి నింగిని చేరే
 నగుణానికి నిర్మాణాన్ని !
 చైతన్యాన్ని ఖంగిన జథాన్ని !
 నుఱుణసుందరసి నిదురిస్తున్న ఐర్యుణమందిరాన్ని
 నేనే.... మొలకెత్తే విత్తనాన్ని
 చిద్ ఎదగిపోతుంటే చూచి పరవశించే అమృతు
 సూక్ష్మంలో మోక్షాన్ని చూపే దేశువి తొమ్మును !
 శాఖోపశాఖలుగ గదలిపోతూ, సాగిపోతూ,
 ఉగిపోతూ ఎదిగిపోవాలనే భావికి
 కదలసి మెదలన్న హద్దును పదలని తపోధ్యాన మగాన్ని
 నిత్యం వర్తమానాస్తి !
 కదలిపోతున్న బ్రహ్మండ గోళాలకు
 కదలసి కాలాంబరాల్చి !
 'ఎందుకు?నిమటి?' అవి విచ్ఛార్ణి హా' త్రంగ జ్యులించేచిత్తానికి
 'చిత్తం హూజూర్' అంటూ తలరంచి తలపండించే జ్ఞానాన్ని!
 నేనే.... మూలకెత్తే విత్తనాన్ని
 ఆకాకా ఇచ్చిల్చుకుంటూ ఎంతఎత్తుకెదిగినా
 నేలతల్లి ఒడిలో దాగే ప్రేమవిత్తాన్ని, విత్తాన్మాన్ని
 శాంతానికి శమాన్ని
 ద్వాంతానికి దమాన్ని - నేనే విత్తనాన్ని
 చెట్టు :
 గాతముని శాంతప్రసానానానికి ఓక పెట్టువి
 వాల్మీకి రామకథనానికి మూలవిరాటువి - నేవే పచ్చివిచెట్టువి

పచ్చని సంసారాలకు విచ్చిన ఉపమానావిక
 విరబూసిన తొట్టిని - నేనె పచ్చని చెట్టుని
 ఎన్నో .... ఎన్నోన్నో .... పిట్లల కువకువలకు
 నోరోసియం పెట్టుని!
 శ్రేతన్యం పుట్టిన ప్రాణశక్తి మెట్టిన
 కార్ఖండైత్తెన్డను పట్టి ఆక్షిజన్సను నెట్టిన
 విరబూసిన గట్టుని - నేనె పచ్చని చెట్టుని
 చిట్టి పొట్టి చిన్నారుల కొహ్మల ఉయ్యాలసి
 అందమైన అమ్మాయిల
 అఱుపెరుగని సయ్యాటుకు
 తియ్యసి తేనె రుట్టిని !
 తోకముడచి సేదదీరు గోగణంశు మిట్టుని
 తోకముదిది పారిపోతూ దుర్గంధపురట్లుని_నేనె పచ్చనిచెట్టుని
 నెప్రేపుస్తే మొ ప్రశాంతులు చల్లన
 నశిస్తే భూమాత గుండి రుథిల్లన !
 భూమ్యకాశాలకు 'అసిలేపవ్ పాన్' ని
 వనంతంలో జగత్కుకు మేకవ్ మాన్నని !
 అవనికి దేవుని నారిగోపురాన్ని !
 శిరంతో మెత్తబడిన 'ధర్మపాల్యాన్ని' !
 ఎందిన కాండంలో ఉన్నా చిలకొత్తటిన పండుని
 అమరశిల్పిజక్కున్న చెక్కె అందమైనబండని
 నేనె పచ్చని చెట్టుని
 పెంచిన చేతులు నరికే తలతుంచే బిడ్డలకే
 నీడనిచ్చుతల్లిని, తోడై ఉండు తండ్రిని
 పితులో నిక్షిప్తమైన ప్రాణప్రక్రిప్తాన్ని !
 విత్తుముందా చెట్లుముందా అని
 జాటుపటీ కొట్టుకునే భక్తప్రాణ పక్కిరకాన్ని
 మధ్యండిన పాంచనకు చల్లని వింశామునాన్ని

హృద్యంగ ఆదిపాదే ఃల్లల మంజీరాన్ని

నేనే పచ్చని చెట్టుని

తంకవి కనిపెట్టన గుట్టుని !

కొమ్ములవలె భిన్నంగ కుమ్ముకునే తమ్ముళ్లను

కాండంలో ఒక్కదినని తటిచెప్పు అన్నయ్యను

చదుపురిదువు వద్దవి, పికార్ల సినిమాలెముద్దని

గాలికిరిగే బిడ్డలను ఆశాలిలనే తల్లివి_నేనే పచ్చని చెట్టుని

మునరి తల్లిదండ్రులపై పిసరంతా దయలేక

ఆరిబెల్లమేరాగ, తల్లి అల్లమే పోగ

అనిలయంలో నేను ప్రచండ అనలాన్ని !

ప్రేమాలయంలో నేను ప్రశాంత అనిలాన్ని

నేలలో దాపెట్టిశా పైకిసాగే అహన్ని !

సుధిగారిదొంగ కొర్లగొట్టిశా

శాలపురుషు తలకొట్టిశా

మేలు తలపెట్టే సహాన్ని !

సత్యాన్ని, శివాన్ని, సంతథాన్ని ఇనేవే పచ్చనిచెట్టుని

అధ్యాత్మికం ఇత్తు - ఆది.భేతికం చెట్టు

రెండింటిధర్మాన్ని శిరోపందితంగ కనిపెట్టు

సహనం, శాంతం, ధర్మం, సత్యం - వూకొమ్ముల తీపిగుట్టు

శీవి సుఖమే వా కాండం

సాంతందమే - అండపిండం

మించనందమే - బ్రిహ్మండం !

సుద్ధశాంతప్రతీకలా నాకొమ్ములు !

మించ నాక్రింద కూర్చున్న బుద్ధువి బొమ్ములు !!!

నేనే పచ్చనిచెట్టుని

తంకవి కనిపెట్టిన గుట్టుని.

భావచిత్రం

రఘుత :

ఎస్. లలితానంద

భుగభుగమనసు మండుతున్న
ధగధగ మెరుపు పండుతున్న
సమయంలో !

ఓనం సారస్వత దేహేరి
ఓనాదివ్యాహృత తావేరి
తదారిన ఎచ్చారి గొంతులో ప్రేమగురువ నొచ్చావా?
దిగంతాలను ద్రీపుత్తసి
సాగరాలను ఉప్పుచేసిన
అందాఱ నీవి !

శతాబ్దాలను కలిపి కట్టి
ఉఱిపి కట్టుకు ఉపిరోసిన
చందాలు నీవి !

పెనుగాలికి తాళలేక
మనస్సు తంలలు వేసింది
నీ కోసమే !

రాదారులన్నీ గోవార్యలై
నీవారికొచ్చే పూజార్థలై
నీ జారు పయటపై జీరాషుతున్నాయి !
పచ్చగడ్డి మైదానంలో
పరిచిన పూదోటులై
పరవళించేవా ?
నీ యవ్యనాఱు ఎగసిపడే
సముద్రతీరంలో పరువమై

పయనించే పడవనాదే
 ని ఉహలు రెక్కలు విచ్చే
 తూరుష్ట కొండలో
 చీకటివి భీస్టేది నేనే శుమా !
 ఇసుక రవ్వలో గవ్వలు తాకి
 నికాలి మంవ్యలు పలికితే
 నవ్యరాగం ఒలుకుతున్నది నేనే శుమా !
 రేగే జ్యాలలో
 కాగే శిఖలో
 వెలిగే ఆశగా నేను !
 నవరంద్రాల క్షాయింలో
 నాలుగు వైప్పులా చూసే
 బొడుబిడ్డి నప్పులా నేను !
 సప్తవర్షాల ధనుశు సారించగా వీణ
 మన్మథుని హృదిని పూరించగా నేను
 పలవరింతల చింతిర్చు బోతుండగా !
 కనురెపుల కావ్యాన్యాన్ పై
 కలచెదిరి పోయింది
 కోటిలో కొన్న పోటిపరీక్షలు పాత్రం
 తలకింద నరికి పోయింది
 నమ్రదతీరంలో కలఱు
 నమన్యల తీరంలో అలఱు
 నహాజమే శుమా !

సంక్రాంతి కవి సమ్మేళనం

సమర్పణ :

ఎజ్యూన్ భారత సాహితీ సమాఖ్య

12 - 1 - 95

పాల్గొన్న కవులు : శ్రీ బాడువెర్ల రామచంద్ర నాయ

శ్రీ బూబాల ఆదాము

శ్రీ సనిశేష్టి పాంచరంగయ్య

శ్రీ ఎ.వి. రామగోపాల్

శ్రీ తిన్న వెల్ల బాలయ్య

శ్రీ ప్రప్రతిష్ఠాటి పర్వతాచార్యులు

శ్రీ కవి రాధాకృష్ణమూర్తి

శ్రీ ఎస్. లలితావంద

శ్రీ కొత్త సాగభూషణం

సంధానకర్త : డా. డి. రాజమల్లాచారి.

పొ మ్యి లక్ష్మీ

రవయిత :

బోడుచర్ల రామచంద్రరావు

సి॥ ప్రారేయ కణణాల జాతుకావననంబు
ధరియించి భూతలోదరి బిరాన
పచ్చని శార్యలీ పరుపుల నెలటై
కాలూన కుండగా కలయిబరచి
గంగిరెద్దులవావి మంగళ వాద్యముల్.
శ్యాగత గితాల సత్కరింప !
ప్రాంగణమ్ముల లోన రంగవల్లులదీరిచు
నీరాజనమ్ముల నెలతలిడగ
లరిత కోమల ముద్దబంచుల వరాల
కొత్త ముత్తెదుపులు ప్రేమతత్తరింప
ఎదురువెళ్ళను పొపలక్ష్మీ లతాంగి
రమ్ము సుభములనిమ్ము వంక్రమణలక్ష్మీ !

రి॥ వన్నెవన్నె ఉంగారు చిన్నెలొలుకు
కొంగుమాటున పొడమెదు కుచములల్లు
కొత్తగుమ్మిది పుపుల హత్తుకొన్న
గొచ్చెమలు చూపరుల మనంబుబ్బెయుం

సి॥ రైతుకు ధాన్యంపు రాసుల సమకూర్చు
హరికుని యుక్కాహ కలికు జేతు
అత్తహారిండును కొత్తదంపడులను
మురిపేలి నానండ పరకుపిపు
పచ్చబయ్యల్ చే థరకమాతకు నూత్న
సింగారమెరికింప జేతుపిపు।

గంగిరెద్దుల కాలిగజ్జెల దవళిచే
విసులవింతు గ్రావింతువీపు।

ప్రేముజలణుల రింపు గర్పించి వారి
కాగిటుల భీధిపోవని గతుల చల్ల
కొలికెరటాల బంపి లాలింతువీపు।
మంచికి మారుపేరు ప్రేమంత ఖుశుకువు!

సి॥ మండుపెండల సేల మాడ్చు కీతిగా
గ్రిష్మతాపము కెలికింప వీఫు
వరద్దువలెనిందు వారి ధారల చేత
బూమిని ముఱిగా బూనుకొన్ను।
శిరంబువలె చెట్ల మిసిమియాకులకుల్చి
చెట్లను మోట్టుగా చేరువీపు
ప్రేయస్సిప్రేయులకే కాయాలు తములచే
తదిపి దూరము చేయదలపటిను
పరుల కుపకారమైనరిరిచు పసులుదప్ప
అపక్క తులజేయు తలపునేయందులేదు
క్షీతికి నుపకాలివగు మంచి బుత్సేనేనీను
మానమ న్యూలులివియు ప్రేమంత లక్ష్మీ

రి॥ జలద పంక్తుల కెడహైన కెలకరేహు
పందువెన్నెల జిలకెదు తాగిస్తికు
కష్ట జలదాల తోలగిరికు న్యూపుమైన
ప్రగతి మాగ్గింబు జూపి కాపాడు మమ్ము

సి॥ భోగిమంటలతోన కాగిన జలకాల
అథ్యంగన సాన్నిశుచుతకీర్చే
శులగ మన్నుము తుసుమ్ముతుంచెతనమువ
అందరు క ఇం ఏంటారగిరిది
పందిరాలిన రేగిపండను తస్మిలూర

బుజీపాపకు లోట్లు పోసి పోసి
 అత్తహారిండలో కొత్తబట్టలు కట్టి
 అల్లులు మరదళ్లు కొలలాడా
 బంతిపూలను క్రొత్తచేమంతి విరువ
 సిగల ధరియించి పురమున, మనవల్లెల్ల
 కలికి నవ్వుల పేరంటములకు తిరుగ
 భోగిపండిగ గన మనం బూగిపోపు।

సీ॥ పఱురకుమ్ముల ఛాన్యముల లింణ్ణ నాడెల
 పనపు కుంకుమల నింపెనగ నలది
 అన్న మిచ్చెదు బనవన్నుల కింపార
 పొట్టనిందుగ తింది బట్టిపెట్టి
 చేమంతి, భుంతిపూ దామాల మెడలలో
 అందాంబచింద క్రైలాడవేసి
 శృంగార మింవు రంగులఁడిది
 కాళకు సొంపుల్లా గజీలంచి
 బనవదేపుళ్లా నిందునంజరము లొలుక
 హాజలొనరించి, యగరు నీరాజనమేల
 నిచి యూరెల్ల క్రిప్పుదురెల్లవారు
 కన్నులకు విందు దూర్చును కనుముడోజు॥

కి॥ ప్రకృతియేకాదు, జగతి ప్రమేళకాదు
 పముచులున్న కుష్మణును గూడ ప్రముదముయి
 భూమితల్లియ ముదమున సులకరించు
 కమ్మునగు పచ్చినము నంక్రమణ వేరి॥

సి॥ వెకువ జామునే విధినిధుల ప్రము
 నిషముల హతికూను నిదురలేస్తు
 రంగు రంగుల తీంచ్చ రంగువల్లులతోడ
 విధి విధియు కనుపియోవర్చు

గుమ్మడిహలనందమ్ముగా దీర్చిన
 ముంగిల్ల గొబ్బిల్ల మురువుగూర్చు
 గంగిరెద్దుల కాళ గజుల రవళులు
 గానమ్మనకు తాళగతులు నింపా
 కోడిపండమ్ములాడెడు కోడెకాండ్ర
 ప్రల్లదశ మాటలకు మనముల్లసిల్ల
 పొష్యమంతయు జనులకు పందువగును
 పంచగలరాజి పంక్రాంతి పర్యదినము ॥

- క॥ హేమంతము భూమాతకు
 త్రిమంతము, కళలనొలకు దేమంతులకున్
 సిమంతము, కవివరులకు
 థిమంతము, బుతుపులందు ధృతిమంతంచా॥
- కి॥ మకరమున సిప్రవేశము, మానసులకు
 మంచిదేకూర్చునవి యొడ; వాంఘతోద
 పందుగను జేసికొన గోరుషండ; జగము
 భాస్కరా! మాజగాల కాపాడుమయ్యా॥
- కి॥ రాసులన్నీ టియండు ప్రవేశమున్న
 మకరమున సిప్రవేశమే మహిమనిష్ఠు
 పర్యదినమవి హాకింత్రు ప్రజలనిన్ను
 కారణమచేషు నుటుపుమో కమలమిత్ర॥
- సి॥ జగతికాదర్శమై నెగడిన భవ్యమో
 భరత నంస్కృతి మూలపడియేనెడు
 నిరాక నరికట్టు భారతస్త్రీ శక్తి
 మహిమ గోల్చిది హేనమయ్య నెడు
 నిన్న సాక్ష్యము బెట్టు నితియే నకియించి
 నత్యావికే మాట పాగదయ్యే ।

తనకుప్పు దండ్రయు దావమిత్తివ. అజు
రంజిదేసుడు కానరాచునేడు।

శూమిత్తటిన ద్వాది సిపుండినాపు
సర్వసాక్షివి, సిను విశ్వమున జరుగు
దురితముల త్రీపుచెంతనే కరుస్తపెట్టి
ధర్మమును నిల్చువయ్య ఓకర్మసాక్షి! ॥

సి॥ భరత ధరి ప్రతిలో ప్రతిపత్తలో మత
సామరస్యము కొనసాగునాదు।
భావిషారులు తమ భావాలఁ, పరసతిన్
తల్లిగా చెల్లిగా దలచునాచు
స్వార్థమ్యు కొరకు మార్ఘమ్యు బలిషేట్లు
నాయకుల్ హాయమైనట్టినాచు
పేదవాడైనను, స్వేత్యగా తనకిటు
కోరినట్లుగ పేసి కొవినవాదు
అరవారులు ఒంటీగా నథికి మరల
కైమముగ స్వగృహములకు చెరునాచు
భవ్యమైనట్టి నంక్రాంతి పర్వదినము
నాగజిలుమ గాఢి కంణాడునాదు。

సంకురుడిటు పోయాదు

రచయిత :

బూడాల ఆదాము

సంక్రాంతి వచ్చింది - ఓలమ్మా !

సంకురుడిటు పోయాడె - ఓలమ్మా ||సంక్రాంతి||

1. వరకట్టుపన్నగాలు - వర్షిలుతున్నాయి
కన్నెపిల్ల జీవితాలా - కాశేస్తున్నాయి
కనోళ్ళకపొలు - విన్న విధామంటె
సంకురా ప్రి_సంకురుతః_జారుకొనిపోయాదు ||సంక్రాంతి||
2. అడపిల్లల బాధలభికమౌతున్నాయి
అత్గారి పెత్తునాయి - హడలెత్తుతున్నాయి
కోడండ్ర గోదారిషుడు - కోరిచెస్సాంటంటే
మకర సంకురుడెట్లో - మాయైమైపోయాదు ||సంక్రాంతి||
3. విన్నగాక మొన్న - అఱల - నీటిలో ఉచ్చిరది
కట్టులలో ముహిత్ - కాల్చుకొవి భచ్చిరది.
అన్నిటనువివరించె - ఉడ సుఖాశుసుకోరణ
చలిగొన్న సంకురుటు - చాముకేపోయాదు ||సంక్రాంతి||
4. రాదిజమలోక ప్రక్క - రంకెలేస్తున్నాయి
దాడిల, బాటీలు - భుముకొస్తున్నాయి
అదరించువారులేకు - అల్లాడిపోతుంటె
భోగిమంటలవాడు - పొలిమెరలు దాటించు ||సంక్రాంతి||
5. మానథంగాలసెగులు - మండిపోశున్నాయి
మగువకన్నీళ్లపుడు కుటుల కారుతున్నాయి
కిలవతుల బాధలన్ని - చెప్పుకోవాలంటె
కిరల సంకురుదిషుడు - సిగ్గుపడిపోయాదు ||సంక్రాంతి||

6. నన్న బియ్యమున వగము రాళ్లన్నాయి
నూక గింజలలోన్ - నులిపురుగులున్నాయి
కలితి నడుకులమోటు - కలిపి చెప్పాలంపై
కాలసంకుటందిప్పతు - కానరాకున్నాడు   శంక్రాంతి॥
7. అధిక ధరలుపెరిగి - ఆకాశమంటాయి
కొనబోయి సూచంగ - కొరుపులైమంచాయి
పన్నుల న్న రాళ్లకాథ - చాగ్నమమి చెప్పాలంపై
పసిది సంకురుతెస్తుడో - పయనమైచోయాడు , శంక్రాంతి॥
8. నకిలి ఎదువులోచ్చేని - నష్టిటములభాయి
రైతుల గుడెలపూర్వ - రాజ్యాభాషాంకాయి
పంటలింటికిలాక - పమ్ములున్నారంపై
భరణి పంకుటుదిష్టకెల్లో - దారిదాగిపోయాడు శంక్రాంతి॥
9. పద్యశాసల మయిలా ఉమూర్యుస్తోపోయాతు
శ్రీలు శమిములన్నీ - తెల్లుకొణోకాలు
దొంగచాటుగ కృతుఱ్ఱుత దొరేల చూపోలరసై
ఉగాశు వరణులు,- వచ్చుసెత్తిపోయాతు   శంక్రాంతి॥
10. ఉరూర పోర్టీలు ఉరక లేన్నున్నాయి
ఖకమత్యము లేక - అలమట్టున్నాయి
మారకాయుధాల - మరుగుచెప్పాలంపై
మహిమ సంకురుదిపుడెత్తో - మాయనైపోయాడు శంక్రాంతి।
11. పీఠివిథిన విద్య - వేంతఖ్యలున్నాయి
మమ్మా డాడని పలుక్క మరులుపోతున్నాయి
ముద్దుబిద్దలకిపుడు - ముప్పుచెప్పాలంపై
ముగ్గులసంకురుదునేడ - మూలనకూనున్నాడు ॥శంక్రాంతి॥

12. గంగిరెదుల జతలా కానరామన్నాయి
 హరిదాసు — తంబూర లరిగి కూమన్నాయి
 సన్నాయి ! మేళాల ! శబ్దాలేవంపె
 ఉన్న సంకురుడునేదు — ఉరికిపడిపోయాడు నెంట్రాంతి॥
13. భోగిపండుగనాడు — పులగంబు లేదాయే.
 పెద్ద వండుగనారు — పొశంబు లేదాయే
 గోపు నేయిదేదవి — గొడవలసెప్పులంపె
 గొచ్చిం సంకురుడు — గోలనేసిపోయాడు నెంట్రాంతి॥
14. గుమ్మడీల వంటనేదు కొందరికి లేదాయే
 ముద్దబంతి ఫూలచెండు — ముగ్గులకు లేవాయే
 పండలేదని చెప్పి — బ్రతిమాలటోళుంపె
 చుసిదివంకురుడునేదు — పలుక్కుండపోయాడు నెంట్రాంతి॥
15. అలనాయి సంట్రాంతి — శ్రాదాయ పోయాయి .ర.
 పట్టువానులకిప్పుడు — బ్రమలవ్వి పోయాయి
 పట్లె పట్లెలలోను — పసిది పంకురాజి
 పెరిగినష్టుదే మాకు — బ్రహ్మండ సంట్రాంతి అనుంట్రాంతి,

వేటి సంక్రాంతి సంబరాలు

రచయిత :
సనిశ్చై పాండురంగయ్య

ఏవి తల్లి పొష్యులక్కీ
ఏట తెచ్చే మ సంబరాలు
కానరా విదియేమి కర్కుమొ
మారుతున్న సమాజధర్మమొ

1. నరన జీవనసన్యముల్ నరకు గౌనక
వరున వాణిజ్యపంటల వలలజిక్కు
అధిక మైనటి వడ్డిలకఘ్ను దెచ్చి
కాలువిలుపక క్షుంచి కాచుకొనిన
తగిన ఫలితమ్ము గనలేక తల్లడిలు
హాలికుల కన్ను లభ్యించు , నృసుఖులమై .
పంటకాగ్నాల బంగాయుజార్యాలుగువై.
2. మధురభాషాలు వ్యాధిలోన మరులుగొల్పు..
ఆత్మవారింటి కరుదెండు నిధివనకట్టు
ఆమితవరకట్టు యామింపు నమ్మిధమేసి
బుగిచేయగా రకిలింప నగ్గిలమ్ముగ
మింటికెగసెదు నాభోగిమంటలట్లు
చాలు మాకిట్టి సంక్రారంతి సంబాలు
3. గుల్లు కష్టుద మంచుగోపన్న లను 'మించు
అపరథక్కులవోలె ఆసోర్యుమొనరించి
వింతగొచ్చెదు చిఱిధిచేపాశు ధరియించి
చిరుతచూ తంబురా వెబూనకురడగానె
'చెక్కు భజనలుచేయు చందాలశారులకు
సాటివత్తురె నాటి సాతాని జియ్యరులు

4. ఉండవ్వురూ-ముద్దచేపలతి, జిరులు
 కనులమిందినర్చె ది కనకాంబరములు
 కోర్కొవబోర్కువానిని కొనగలేదు
 రంగవల్లులు రచియించి రంగుమిాఱు
 కాగితస్త హూలకైనేసి కరపుల్లిగి
 గాచ్చిపివనలబలులు కోర్కురాయ్య..
5. మితలేని వరకట్టుషోషన మళిళప్పు
 తల్లిదండ్రుల మాటదాటవెఱచెడి యివత
 గంగిరెద్దులవోశె కనుసైగలసుగాంచి
 తలబాపి కదలుచు తాళిగణ్ణుచునుండ
 సంక్రాంతి యాథుమికి సాచిరా పసియేల
 సంబరాలికపేరె సందడింపగ నేల
6. కోతిశ్రుతాలవంటి కోతిగార్ధులకుజ్ఞి
 కచ్చ లే కల్పించి కాల్పిష్వగా-శేసే
 పైశుపంచు యిపొంచిపుండిపుంచుగాచింపిగ
 పల్లెస్తొంబుపోల్ల.. గుల్లగుల్లు తేలుచు..
 నాతినాగుళితుచుకి నాయంపుత్త.. మళిగుపుల్లి
 సంక్రాంతిమాథుపై కోతిగా మిచ్చేలు.
7. వతిసేవయే.. నతికి పథమూర్ఖమునిచెల్పి
 చదువుసంధ్యలు లేవి అవుటార్కాపియి
 పుట్టుబాబిపుమట్లు పుట్టిపెట్టి పెంచి
 క క్షుముకులిచ్చి కార్పుపుగాచించి
 బరుతుక్కె పచుచు.. భారిపచుపుటుచుచు..
 వేక్కుచుట్టుకొఱ్ఱు వేక్కుఅచి.. లుంపేట..?

8. అకషంతులు, ధరలను నంద లేక
ఎంత కష్టించినను ఘటమీంతగనకో
కటులేకమ్ముతోడనే కాపురముల
జరుతుకొనుమాకు సంక్రాంతిపరగునెట్లు
9. నరశ నత క్రాతి తయ్యాతా, జరుతేకింపేగ
పెడ్కుయుష్ణము కూత్తెల్లు, వీఱగోళం
నిందుకొన్నవి యారటిలో వరిడునుము
గెవిట్టి, పుడిఁసేరుగు తెక ఈరుడు
పుటు పొరికేకలట్లుల పరగునమ్ము
10. ప్రభాతృభావాతె, చేపంతి బంతులదు -
మానవత్వమ్ము మరుమల్లె మాలయుగుటు
దివ్యసురభిళగంధమున్ దికులు చింప
ఖువికి ప్యారమ్ముదిగి వచ్చి పొల్చు విజము
భరతభండాన భాగ్యాలు పండు, నాడు
మకరసంక్రాంతి శోభ సమ్మాధమ్మునర్పు
11. కులమీతమ్ముల భేదాలు కూర్కిపోర్చు
ముసుఊలుపుయి సౌకర్యాత్మకినిఁఫు ఖుపిఁ
సమత మమతానురాగముల్ విమలముగను
పెళుపుఁయడ సంక్రాంతి, వెద్దులోడెపు
విశ్వమంతము పూషాధ్వర్యి వెదియుగును

కనుమా సంక్రాంతి భోగం

రచయిత :

ఎఎి. రామేశ్వరాల్

ఈనూతన సంవత్సరం విసిరిది అందమైన తన తొలిపూబంధి
ఎదకొసరిన ఆనందమే అద్భుత మకరంధమే ఈ మకరసంక్రాంతి.
ఇది రంగవల్లుల శరీర రసవత్తరమైన మాసుం
ముగ్గులే వాణ్యాలుగా ఈపండ గ రచిస్తోంది గుండిల్లో
మహాతరమైన వ్యాసం

వచ్చేసింది విశేషాల వింతకాంతి
అంచు ఆక్రమించి కిరోలుగా ప్రోర్చేశుకుని
భోగిమంటల వైభోగాన్ని వెంట తీసుకుని....
ఆయినా ఈ చలి ఏం చేయగలదు ?
జనజీవన రహిదార్లో వెచ్చేటి భావనలు బారులు తిరుతుంటే
ఉదయాన్నే హరిదాసుల సంకీర్తనల....
“సుఖ్యుగాచ్ఛుక్కు శుభములీయవే .. చామంతిపూవంటి చెల్లెల్లీన్నయవే
తామరహావంటి తమ్ముడ్నీయవే .. మొగలీష్టవంటి మొగుడ్నీయవే
ఆనే పల్లవితో హృదయాప్ని అవరించి, అమైన వరించే పల్లవదాల
కరవక్కితాలు....

గొల్పిళ్ళకు హూలైరింగాలు, పెట్టే జామ్యాయిలు తమక్కులు
దూడూ బనవన్నయూ సన్నాయి నొక్కులూ
పట్టిపరికిణీలతో చుట్టూ ఉట్టిపడే తెలుగుదనాలు
కొత్తదనం చిగురించే హృదయసీహులన్నీ కావా తెలుగువనాలు !
కుపుష్యమిలో పుప్పించే సేసుకరించు సంబిరించు
చెప్పాలంపే సేడుకోళ తమ్మడు దెశుడ్ని సేడివేడి అక్కరారించు
శుస్తుష్టుష్టుకలర్ పీధులు-సెటి పొస్టుష్టుష్టునీవి సైతం నిలబెట్టేయోధులు.

భావుకుదికైతే అని ఏచితపథాల పషిచి రథాల మిద
 సాగుతున్న అనుభూతి ప్రదాతలు
 పుడమితల్లి ప్రసవించింది అనంభాకంగా ముగులనే ముగ్గశిఖపుర్ణి
 ధనుర్మాసానికి పెద్ద ఆఘనరు వేసినందుకేనేమో
 ఇలాతలం ఇరుకై పోయింది తఫరిమిత ఆనందనందోహలముందు!
 బొమ్మల కొలుపుంటే - కనులపండిగ తేసే కమ్మటి నెలపు
 రెండు కన్నలు చాలవు
 కూప్పుండాలు తెచ్చే కరకుల అనవాయితీలు
 పొమ్మలక్కీకి పరికే స్వాగతాలు....
 నాగరికతా బ్రాంతిలో పదితే - ఇవన్నీ దాదస్తాలు
 పోని ఆధునికంగానే ఆలోచిస్తే
 నంక్రాంతి అంటే - కాంతి పూనవత సమతల జయింతి కావారి
 ప్రతి క్షణమూ సరికొత్తక్రాంతి నిందిన నంక్రాంతి కావారి
 మెత్తటి పూబంతులెన్ను విసరారి!

సత్కారంతి మహావేళ

రచయిత :

టన్న వెల్లి. బులయ్య

అపగోలతన్న తూర్పు సాచ్చి.. అంధమాతి
 పూర్ణముల సస్యముత్త
 పొమచిందు నుత్యాలు రాయ్చి తుండు....
 పోమంరకాంత సిరికింత తెరతూరివైత.
 కుసుమశురు విచితసాయకములగురిజేతు
 సంక్రాంతి చమదెండె నంబరము మిార
 ఎండవానల కోర్చి,
 ఇఱ్పాకిలి మరచి,

కార్యవిష్టాగరిష్టులు కర్మకుండు
 బంగారు పంటల కళములు చేసి,
 సిరిమువ్యల సవ్యదుల మెడలోన
 స, ర, గ, మ, లా ప్రోవ
 జోడెడ్ బండలో
 దాన్యములు ఇండ్ గొడెలనింపి
 సంక్రాంతి విక్రాంతోడిశిలకలనూగ !
 సైనిక సోదరుమ
 ఇంటియుల్లారి పర్మిగమును జేరి
 ఇంపైన పరిష్వంగిస్తుముగోరి
 లలితలావణ్య శృంగార ఫాటి
 మన్మథసామ్రాజ్య విహరణము సరిపి
 సరన నల్లాప క్రిడాజవిత
 స్వేద పన్నిటి జలకంబులాదియాది
 నూతన్న దుకూలముల వినూతన్న రితి గడపు

నెలబెట్టినది మొదలు....

(దనుర్మాసారయం నుడి ఘకరసంక్రాంతి పరకు ! మాసం దినశుభా)

చలికి వణకుండ - నిశికి షైవర కుండ

జగతి వైతారికుండు తియ్యరు - సువ్ర ఖగతి లేపు

విష్ణుగీతికల గౌయతెత్తిషాహి

అంగనలు ముంగిల్ల కల్లాపుఱుల్లి

రంగవల్లుల శోభ రంగరిషిచిన.పొయ్యలు రాచ్చి, రాచ్చి

విరగబూసిన బంతిపూరేకులను ఇల్లి, తల్లి

ఉత్సాహశక్తితో, గొంచ్చెమ్ము పొటులో

పొష్యులక్ష్మీకి స్వాగతము పలుక.

ఖువికి నేతెంచె - భువత హోతాన శక్తి

సర్వ సుఖయక్కు సంక్రాంతి.ఖండ్క....

భోగి : ప్రముఖుల హృజలందిన

గొంచ్చి పిడకలు

నిధిలి జనులకు

విడని చీడపీడల దిగదిసి దిష్టితీయ

భోగిమంటలు ఇంటింట ప్రజ్యరిల్లు

భోగముల కే భోగియై - భక్త పరయోగినై

భోగికయనుని భోగమనుభవింప

ముడిచిన మాలల ముకురాన జానుకొసి

మురిసిపోయిన తల్లి

చూకికొకుత్తువ్వాచ్చియూక్ (గోరూచేరి, గంభ్రాల్ అరవీరు

సాయంచి పొదిషు. శుష్ఠుపదులు

తిరురంగవాధులి తిరుపొష్యుసు పొటురములు

జగములను మరపించి - రంగవాధుని మురిపించి

తీరంగకావేరి తీర్చు మంటపముల

జరిపించు కొనుచుండు

లోకకళాయణమ్ము - భోగి కళాయణమ్మ.

సంక్రాంతి : మకర సంక్రమణము

శాఖాచంక్రమణము రాంటీదిగాదు
 హర్షణ్ఠమకర రాశ్యంత
 సంక్రమణము — మకర సంక్రమణము
 భవన మోహనమూర్తి
 ప్రత్యుత్తి మాతను గూడి
 సృష్టిస్తీ కారణ
 సంబావిత భావార్థింతి.... సంక్షార్థింత
 మకర హంతక హూంకృత
 కరవక్త్రీ ఖండిత మోర
 సంక్రమణమ్మ.... మకర సంక్రమణము

 కేళవస్యామి కొల్పైన సంక్రాంతి మండపము
 రాజ్యందిరాదేవి రమ్మనిపిర్చిన రమ్మహృత్తిరమ్మ
 మకర సంక్రమణము

క్రొత్తచియ్యము, బెల్లము పోలతో కలిపి వండిన
 పొంగరిపాసన ఘుమఘుమల్
 రననముల నూరించుచుండ....

 పెద్ద పంచగ ఛేయ
 అమ్మయి అల్లునితా
 శ్యాంపిటేంచి పిండి వంటలు చేయచుండ
 మరదులు, మరదశ్మీ చావతో
 ముసిముసి నప్పుల ఎగతాళి మేళముల
 శాంతి, సంతోష, సంబరములు
 ముప్పిరిగావి సంతసించెడి వేళ—
 ఈ సంక్రాంతి వేళ....

కనుము : కనుము—

ఆబాలగో పాల వృద్ధులావేళ

కనుము— కనుమోయని

‘పాలి’ జర్రి బోలముల “పాలికేకల”ను

పుడమితల్లికి వినిపిందు

పులకులు పొటమరింప.

రైతన్న బసన్న లకు

స్నానమాడించి రంగులనలది

కృంగముల బంగారు ఆభరణములవేసి

పీధింధుల మెరవణె మెరుగుశీల

‘ఏరువాక’షు సాగిపోవుదురు సంబరాన....

ఆకాంక్ష : నమతల సంక్రాంతి

మమతల సంక్రాంతి

అవిక్రాంత మాకాంత

మాక్రాంతి - సంక్రాంతి

కాంతి దొంతరబు క్రాంతిమిార

నకలజనా కాంతి - పటుల విక్రాంతియై

సుతుల, సుతల తుఫము లరయుగోరి

నకల సుపర్యుత ఖులికి కదరినవేళ

సంతోష సంభరిత సుపర్యువేళ !

ఈ సంక్రాంతి వేళ !

లోకాస్పుమస్తాస్పుమినోభవన్తు.

సంబరాల సంకురేతిరి

రచయిత :

పత్రపాటి పర్వతాచార్యులు

సి॥ అఱమేరుకై లమ్ము లవతరింవినయ్యాల్లు
పంటకుప్పుల కోభదరిధవిల్ల
ముక్కొంటికంటిలో మువ్వున్నె జ్ఞాలవై
భోగిమంటలజోరు సారిపోగ
భోగిపండగనాకు దేగుబంధునుబోసి
పిల్లల దీవించి తల్లులలో
నూత్కువస్తూల ధరియించి నౌమునోమి
జీవితమ్ముల సారింప సిరులజిమ్ము.

శే॥గి॥ మంచుముత్యాల నగల రాజీంచుజేవి
పంటరైతులరక్షించు పోప్యుఅణ్ణు
కవికరమ్మున గావమ్మ కల్పవల్లి
స్వాగతమ్ముదె గొనుమ నుక్కాంతినీకు

1

ఉ॥ వింతగు గొచ్చిపేవతలు, వేదుకగొట్టెతు రఙగవల్లిచే
మంతూల, కోతిరథదెముల, మంటుల, రంటుల గురిరెద్దుల
పొంతనుక్కాకు గుమ్ముతులు పొతుము కోభిలహిప్యలక్కుక
క్రాంతము స్వాగతమ్ముడగ నంతనక్కుఘెయ్యులైనేళలన్ 2

శే॥గి॥ పంటపొలముల కోభలు మింటికెగయ
రంగవల్లులు ముంగిళ్లు రహినిగాఱు
పంటకళ్లములనీ ఇష్టమ్ముపోంగి
రంకెసేయను గంభీరావముడె
నరన నంక్రాంతికిదె ఫున్కొన్నాగతమ్ము

3

తోరిసి ఎన్నడోవచ్చి భావిలోనంగున్న సిఫ
 కాలుమోపిడివవ్యటి కథయేషేఱు .
 ధరిణి నలుగడనపరిష్కారుతమ్ము తైన
 వెలునమన్యల వలయమ్ము బాపుమమ్ము
 మకర సంక్రాంతి మమ్మె రిమనుపుమమ్ము
 కనికరింపగూవవ్యా కల్ప శర్లి.

4

కం॥ అనాటి కాలసూ యిది
 ఈనాటికి చూడనయ్య నిన్ని సమన్యల్
 మానాటికి యొట్లులాయెను
 ఏనాటికి నెట్లులోనో యెడుగము ఇంకి :.

5

తోరిసి అట్టిని సంబరాలకు మిట్టివడగ
 వీలా దేదవ్యా సంక్రాంతి వెతలుగత్త
 కదను వ్రోక్కుచునున్నది కరశువేషు
 కనికరమ్మున తెఱవు నికములరెండు
 కష్టకాలంబువచ్చెను పుష్టిగూర్చి
 నకల సిరులను శూట్చువే నంతురాత్రి

6

కం॥ ఒక్కుక్కు విషయమును గని
 చక్కగ నవరించి మాకు నంతసహిత్వం
 నిక్కముగ మానమన్యల
 మక్కువతిఁ దీర్ఘజనపిచూకలదక్కన్

7

ఆపె॥ నిలువ నీడలేని నిట్టపేరపాఠును
 పంటలేక బాధపడెది రైతు
 నీకు స్వాగతమ్ము నిజముగనితురా
 కనికరమ్ము తోడగాంచుమమ్ము

8

చం॥ మతము మతంబటంచు మదివుక్కర భావముపెంచుపెల్లయా
మతములపేరు జెప్పుకొని మారజహోమము చేయుపే గడా!
సతతము నైక్యభావమును సఖ్యతగూర్పుము పొష్యలక్ష్మిమా
ప్రితుసుల తీర్పిదిద్దగల బాధ్యతనికగువెంది చూడగన్ 9

ఆ॥వె॥ కార్యికులను జూడ కష్టాల పాలైరి
కర్షక జనులెల కనబుచుండ
బీదబిక్కల కిల వేదనే మిగిలెనా
సిమపండుగెటుల నెగడునిలను

10

శేగి॥ కరియుగంబున కలతల కారజమున
సమతముతలు తూనాచు సన్నగిలై
మానవత్వము జూడగమంటగలిపె
చక్క దిద్దగరావమ్మ. సంకురా ప్రతి

11

కం॥ అబ్బండ నాడపవుచుల
పిల్లల నతికోర్కెలెల ప్రేముడి రీర్పువ్
వల్లనునె బీదలకిల
చల్లగ చాపాడవమ్మ సంక్రాంతియాలవ్

21

కం॥ వరకట్టు దురాచారము
మరువగలేనట్టి బాధసుగువలకరయ్యన్
వరకట్టుపు ధరవరలే
వరకానికి బాటలోను నమ్మము జని

12

ఆ॥వె॥ అంటరావితనము వెంణాడ భూతమై
మానవత్వమెల్ల మంటగలిపె
దీనిజనులకెల దిక్కుగా విలుసుమా!
పొష్యలక్ష్మి నిన్న ప్రముతింశు

14

- క ०॥ పెరిగెను జననంఖ్యామి రుల
 కులవాయెను తిండిఖ్టుక శీయుర్మేందున్
 ధరవరలభికంబగులును
 బధువాయెను ఖ్షితుకుచ్ఛల్ ప్రజకిల తల్ !   15
- తే॥గి॥ వర్షములు లేక పొలములు వట్టిపోయె
 దాన్యరాసులు గనరావు ధరణిలోన
 అన్నమో రామచంద్రాయటన్న నాసు
 పూర్వవైభవమెట్లుల పొందగలము   16
- క ०॥ అదనున వర్షములిచ్చచు
 సదనములను పిల్లిశాప సంతసమందన్
 ముదమును గూర్చగ పంటల
 వెదజల్లుము పొష్యలక్ష్మీ వేగమెనుకున్   17
- క ०॥ పెరుగుత విరుగుత కొరకను
 పరమార్థము చూడనగునె భరతావనిలో
 నిరతము పెరుగును ధరలిల
 సరున మమ్మెలవమ్మ సంక్రాంతి భువనే .   18
- మ॥ నయమంగంబునుపీడి దుష్టులవనిన్ సాశంబు గావింపగా
 భయమే రాజ్యము నేలుడూరడెనకట్టా భద్రంబు చేకూరిచ్చ, దు
 ర్నయమున్ బాపుము పొష్యలక్ష్మీజనులన్ రక్షింపగాబూనివే
 దయసేయంగదవమ్మ మానవమనస్తాపణగాచల్లార్పగన్.   19

పూ మృల కీర్తి

రచయిత :

కవి రాదాకృష్ణమార్తి

- రీ॥ భావనామవత్సరావసానము నందు
దెనల తిలుగుపెటుగు లేజరిల్
భావిషయము లిడగ వసుధ కేతెంచిన
పొష్యలక్ష్మీ నీకు స్వాగతమ్ము
- సీ॥ బంగారు రంగును పరిహాసించెది భంగి
పసుపూడి మేని సొబగునుబెంచి
పరమక ల్యాటీ రూపంబు భాసింపగా
నునుమంచు శెట్టిర ననుపుపరచి
సిమంటినీ జన త్రిమంతనులగు చే
మంతుల కొప్పునన్ నంతరించి
ఉదయ పర్వతమందుధ్వమణి శాంతుల మించు
ముదురుపంచుమిరప తొట్టుపెట్టి
- రీ॥ ఎండవానలన్ నెచ్చెల్లల్ రెండుదెనల
చెరికొలువంగ ఖువికి విచ్చెనె నేను
క్రమికజనఖాతు నకలసన్య ప్రవాశ
రమ్మనుగుణ నంధాతు సంక్రాంతిమాతు!
- రీ॥ ప్రకృతి కాంత వానోళ్లమైపరవశించి
పొష్యలక్ష్మీని పూతించి, వనదనంబు
రొనగి, సేదదిరగ సికు వినరి, నిరి
మొయిలు గౌడుగునుబట్టి సమ్ముదము గూర్చి

- క ०॥ చేమంగుల పూబంతులు
 హేమంతము వెల్లివిరిసి యిక్ హోష్యతీ
 సీమంతిని ఘనకబరి
 త్రిమంతము అగుణు కోభచేకూర్చై కడున్
- కి॥ నెడు సంక్రాంతి కాంతల నీడ విలిచి
 సంతనంబునదేలి ప్రజార్థిమనిరి
 భోగిమంటలుచేసి కప్పురషు పాయ
 సాన్నములను ఘజించి విక్రాంతిగనిరి
- సీ॥ రంగారు పొంగారు రంగురంగుల రంగ
 వల్లుల ముంగిళ్ళ స్వాగతింప
 గంగిరెదుల నాట్యభంగిమంబులనన్న
 మేళంబు శుభములన్ మేళవింప,
 కోళ్ళపండింబుల కోలాహలంబుల
 పల్లపటులలోన వెల్లివిరియ,
 హరిలొరంగ హరి, యంష రమేషు కిర్తనల్
 కుతిదిర జియ్యరు కులికిషాండ,
- కి॥ కొత్తఅల్లువ్వద్రు ముగ్గుల కోరచూపు
 లనుకరి పగటికలు గనుచు నుండ,
 కాంతకాంతుల చిత్త విక్రాంతిజాపి
 కాంతవింపగ వచ్చే సంక్రాంతిభామ
- చ ०॥ కులహతవర్ధభేదముల గూకటిఁళ్ళను పెల్లగించి, న
 లరిత మనోజభావమెనలూర నమస్తజనంబులొక్కటై
 మెలగెచునట్లు గూర్చు చు నమేయ బలంబును భారతాంబక్కన్
 కలగగజేసి సంక్రమణ కాంతిలనుంతట పర్యుగావుతన్
- చ ०॥ కరముసభంబులన్నిటచు గుల్లిదుగాస్త, నాయకాగ్రణల్
 నిరతముధర్మమార్గమున ఇర్చై లోటుడుక, వర్ధమల్
 గురిసియి పాదిపంటలొనగూడగ సౌఖ్యములందు చుంబజల్
 గూరతయు లేకధిజనులగూడి తరింతురు గాకజన్మమల్.

అదే సంక్రాంతి

రచయిత :
ఎస్. లలితానంద

మట్టితలి అన్నం పెట్టేవేళ
 మనిషిధ్వని ద్వారా రణం పెట్టేవేళ
 కాంతితండ్రి గదిమారి, మదిపరచి
 తన తనయుల్ని చలిపొత్తునుండి శాపాంచవేళ
 విధివీధిన ముగ్గులు సింగారంతో
 సిగుల్లోలుకే నేళ
 వాడవాడ పేద గౌచ్చిళ్లు
 పశుపు, కుంకుమల చూడముచ్చ పైయు సేళ
 కొత్తఅల్లుళ్లు అత్తహూమల
 ఖజానా కత్తిరించు నేళ
 పేద, పెద్దల లోగిళ్లో
 నమకాంతి ప్రథమిండు సేళ
 గ్రిస్కాన నెలతలి తలదిలేటచ్చుడు
 గంతుతదిపిలేసే రైతుకు ఉరటి
 పచ్చనినెచ్చెలి కన్న కిటకుంటే
 మబ్బుల మగరాయుళ్లు దిగిరారట
 శీళ్లనోళ్లులో నీళ్లోనేనే
 నెలతల్లి నీళ్లుకుద్ది
 అప్పుడే మట్టిమనిషికి
 కంటి రెప్పయి కాపాడుద్ది
 అటే సంక్రాంతి.....

కాగింతి - సంకాగింతి

రచయిత :

డా॥ కె. రాజమల్లాచారి

పొష్యులక్కీ ప్రవంచసుందరిగా
 పుస్కితం చేస్తూ తరలివచ్చి ఉది
 మంచి మంచి మంచుముత్యాల
 కిరీటం ధరించి వేయంచుల
 ఖించులా ఖించి వచ్చి ఉది
 మంచి కోసం పెంకింది.

 మళ్ళీ ఈ సంకురే ప్రతి
 మంచిని కొని తెస్తుందా?
 పొమసమూహ జీవితాల
 కిక వెలుగుల నిస్తుందా?
 నిరుడు వచ్చిన సంకురుడు
 తొంట్లెనాయగు చేదు అనుభవాలను ఖింగారు
 గోడలమీద అర్థనగ్గుంగా
 వెలసిన సినిమా పోషర నుచూస్తూ
 ముగ్గులమీద కొలుపుతీరిన
 గొచ్చెమ్ముల వక్కున నక్కి
 కూర్చున్న నాటుబాంబు
 మీదకా లేసి ఒదిరిపడ్డాడు
 అనుపత్రిలో ఛెద్దులేక ఇరుకున పడ్డాణు
 మళ్ళీ ఈసంక్రాంతికి సంకురుదిఱువస్తూడా?
 చేదు అనుభవాలకుచి రాసంకోచిస్తూడా?
 విరుడు నూటికొక్కుదుగా ఖిగిలిన హరిదానుడు
 తన నాయకపై నర్తించే నంప్రదాయసంకితాన్ని
 ఖాళిచెయించి సినిమా సంగితానికి చోటిచ్చాడు

తెల్లవారుమామున రావలేనపారు
 బందిపోటుభయంతో లేటుగా వచ్చాడు
 అష్టయ ప్రతిలో నిండిన
 రాళ్లలో ఏదుకున్న బియ్యానికి
 ఏభైమార్గై, వేళాడు
 మళ్లీ ఈనంక్రాంతికి హరిదాసుడు వస్తాడా?
 భవితవ్యపు విక్రాంతికి ఖథకామున లిస్తాడా?
 నిరుమ వచ్చిన గంగిరెద్దులు
 దూరు బసవన్న లకు పదులిచ్చి
 ఈయేడు రిత్తైరయ్యాయి
 ఎందిపోయిన పైరను చూసి
 గుండెలు సీరయ్యాయి
 మళ్లీ ఈనంక్రాంతికి గంగిరెద్దులొస్తాయా
 చేలుబాగ పెరగాలని శుభదీవెన లిస్తా మా?
 నంకురుడు ఏవాహనం ఎక్కివచ్చినా
 అల్లుడు మార్కుతం పశ్చాడే కళజోషు వరకువచ్చినా
 అత్తమామల నెత్తులనే
 వాహనాలు చేసుకోవదానికి వస్తాడు
 మళ్లీ ఈ నంక్రాంతికి ఎవడొచ్చిన రాకున్నను
 కొత్తకోర్కెలకు తోడ గ కొత్త అల్లుడొచ్చాడు
 సంక్రాంతి అల్లుడొచ్చాడు
 మోమోటు పమశున్న ముఖంతో
 మాట పెగలడంచేదు
 అత్తారింటికి వచ్చిన
 కొత్తనంక్రాంతి అల్లుడు
 బిగుసుకు పోయాదు
 పెరుగుతున్న ధరల్లా
 పెంచుకున్న దు బెట్టునరిని

ఆకలిలాంటి చలిలో గడగడ వణుకుతున్నా మ
 రాజకీయనాయకుల వాగ్దానాలలాంటి
 మామగారి మాటలే
 భోగిమంటలుగా కాచుకున్నాడు
 మరదల్లాంతా ఉద్యమశారుల్లా ఫైరావోచేశారు
 ముద్దబంతి పుస్త్వలా
 ముద్దుముద్దుగా ముస్తాబెన
 ముచ్చుతైన భార్యాకొనోనం
 ఎన్నికల్లో పోటేచేసి గెయిసుకోనం ఎదురుచూసే
 ఆభ్యర్తిలా చూస్తాన్నాడు అల్లుడు
 వయ్యారంగా వచ్చి నావిడ వాకిల్లో నిఱచుంది
 కంట్రోబలో రెండుమాటలు తూచి
 థర్తుగారి ముఖానవేసింది
 బాకులో తరుపాత ఎంతసేపైనా
 మాట్లాడకోవచ్చుగదా అనుకున్నాడు
 కొత్తసంక్రాంతి అల్లుడు
 వంట ఇంట్లోంచివచ్చింది అత్తారు
 చెక్కెర లేని కెళ్ళుకాఫితో
 పండగ బహుమానత కోపం
 శార్దుదరఖాస్తుపెట్టిననిరుదోయి లాంటి
 సంక్రాంతి అలుఁడే చూసి
 లోపల కొరకొర మందుగున్నా
 ముఖాన కాస్త చిరునప్పు పులుముకొని
 కర్తృమనస్సుతో మర్యాద చేసింది అత్తారు
 ఈసారికూడ వాయిదాపడింది పండగ బహుమానం

అని ఆ రాప్రికి తెలుసుకున్నాడు

సంక్రాంతి అల్లుడు

వచ్చే ఎన్నికల్లో కొత్తపొర్పికి షటీవ్యాలవి

అనుకునే షటురులాగా

మనస్సు నరిపెట్టుకున్నాడు సంక్రాంతి అల్లుడు

ఈనంక్రాంతికి ఇలాగున్నా భవిష్యత్త సంక్రాంతికి

ముదుచుచుపోయిన గుండియ

శిఖరముగా ఎరుగవలెను

గుర్దిధిపమైన ప్రిరుకు విద్యుద్దిపము కావలె

ఆకరివరితిఁ బిగుసుకుపోయినట్టి షీవితాల

వెచ్చ దనము తెచ్చినింప పచ్చనింక సంకురేళి

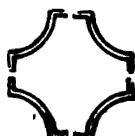
మరో సంక్రాంతికి స్వాగతం

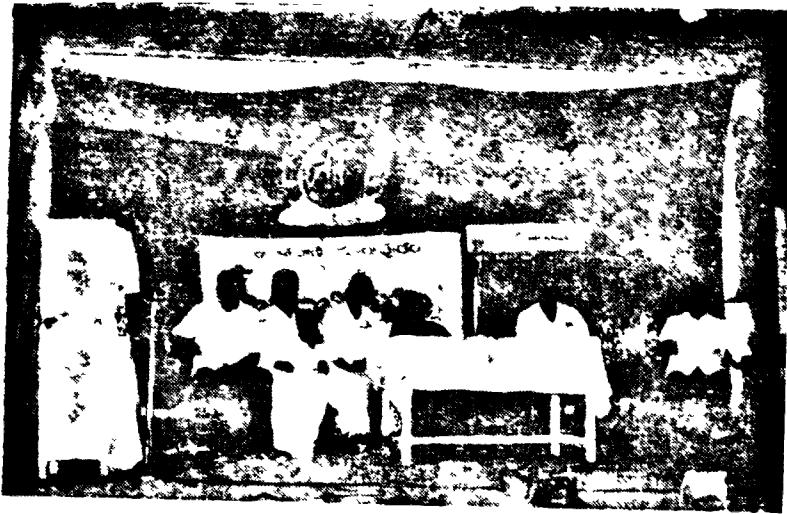
రచయిత :

కొత్త నాగబూషణం

బోఅశుట్ పెనుమంటలతో
 బోహాట్ భూకంపాలతో
 బోవియర్ తుఫానులతో
 కదలించి కలగించి అరుదెంచిన
 సంక్రాంత లక్ష్మీ స్వాగతం - సుస్వాగతం
 ఏమిటో!.... చాలం నెడుతున్న
 అయినా! ఆశగా! కళ్ళం కాళను పట్టేసుంది
 స్వాగతం మాత్రం పటుకుతున్నాను
 కానీ....
 స్వాగతంలో నిరాశ నినదిస్తుంది
 సమస్యలతో సతహత మమతున్న
 నేటి సగటు మానవునకు
 భోగి మంటలు లేవు
 గంగిరెద్దుల సరచాలు కనిపించపు
 హరిచాసుల పాటలు వినిపించపు
 ముంగిత్తో ముగ్గులు కనరావు
 గొచ్చిత్తు చొటలు చెవి కంటశే
 సంక్రాంతి సంబరం మమ్ముకైనా
 మనసును ఔరించడు
 కూబికి గుడ్డకు తరుగై
 బ్రితుకు బరువై
 రెక్కాడినా డొక్కు నిండని
 పేదల బ్రితుకులకు పండగెక్కడ
 సంక్రాంతి సంబరాలెక్కడ

సమ్మయైని ఉన్నా
 సంక్రాంతి వస్తుందంటే
 సంబరం కాక మరేమచీ?
 తూర్పీల కుండలో రైతుల గాదెల్లో
 ధాన్యాన్ని ఏంపే సంక్రాంతి
 అందరి హృదయాలను .ఆలరిస్తుంది
 అనందంతో పండుగ చేచుకోమంటుంది
 సారాషుత్తులో చిత్తికిన సంసారాలకు .
 ఉర్రట కలిగియిచే సంఘర్షణ మద్భూమిని ఏంధం
 ఈ భావసంక్రాంతితో ప్రారథం
త్రీ లోకానికే ఓ సుబరం
అమ్మా! సంక్రాంత లభ్యి!
 ఈ భావ సంక్రాంతి
 మాలో నూతన శ్రాంతిని కలిగించాలనీ
 నమస్యల హేమంతధ్యాంతాన్ని చీష్టు
 వెలుగు కరవాలం - కాపాలనీ
 ముదుచుకొన్న ముద్దబంతి
 నురి వెచ్చని వెలుగుల్లో
 వేయరెకుల నవభాషాతితో
 వికసించాలని ఆశిస్తూ
 ఈ బావ సంక్రాంతికి
 మరో మారు పటుకుచున్నాన్ని
 స్వాగతం.... సాస్వాగతం.

ఆంశవాటి — మార్కెప్పరం

ప్రసార విష్టరణ

(100 మాటల్ టువర్, పర్మినెంట్ అంపెలా)

ప్రారంభితువ సందర్భంలో 29 మార్చి 1995 న యొర్పులు చేసిన

“యువ ఉగాది కవిసమైత్తనం”

పాల్గొన్న కష్టులు : శ్రీ బి. రామచంద్రాపు

శ్రీ యస్. పొందురంగయ్య

శ్రీ హి. పర్వతా చాగ్నయ్యలు

శ్రీ కె. నాగభూషణం

శ్రీమతి వి. రాజ్యలక్ష్మి

శ్రీ కె. రాధా కృష్ణమూర్తి

శ్రీ ఎ.వి. రాంగోపాల్

శ్రీ టి. బాలయ్య

సంఘానకర్త : శ్రీ యస్. పొందురంగయ్య

యువ ఉగాదికి స్వాగతం

(బృందగానం)

27-3-95.

రచయిత :

కవి రాచకృష్ణమూర్తి

యువ ఉగాదికి స్వాగతం,
 నవ ఉగాదికి స్వాగతం,
 స్వాగతం-స్వాగతం-స్వాగతం-స్వాగతం !

అనుని విరింస మల్లెలు,
 భూమికి తూర్పిమిన మొల్లెలు,
 తొలకరి వానల జల్లెలు,
 పులకించే పుడమి యెల్లెలు.

॥యువ ఉగాదికి॥

చిప్పరించిన చూతమ్ములు,
 కోకిల కుహూ రాగాలు,
 అమని నిశి శశి కిరణాలు,
 నిమేనికి అభరణాలు.

॥యువ ఉగాదికి॥

ఉప్పు - పుఱసూ - వేపపూలు,
 బెల్లం - మామిడి ముక్కులు,
 సుఖ దుఃఖాలకు చినెన్నులు,
 ని నిఁదనకు వన్నెంట.

॥యువ ఉగాదికి॥

అటుచూచిన వసంతమే,
 ఇశుచూచివ వసంతమే,
 ప్రపక్కుతి అంతా ప్రపాంతమే,
 నిరాక శుభాంతమే.

॥యువ ఉగాదికి॥

నవ, యువకు స్వాగతం

రచయిత :

బోడుచ్చల్ల రామచంద్రారావు

నేషు ఉాది

నూతన యువ వత్సరానికి ఆది

ఆశా సౌధాఃకి పునాది

అందుకే ఆనంతంతో ఆచరిస్తాం ఉాది॥

నేడంతా ముఖశాంటులతో గడిపితే

యా ఏడంతా ఆవందమయమనుతుందని నఘ్నకం

అందుకే ఈనాడు పండుగ

అనందిద్దాం నిందుగా॥

వసంతలక్ష్మి : స్వాగతం యవా! సుస్వాగతం

నియోగమనం మాకు శుభాగమనం కాచారి

యువతకు నీ పేరు వినాసే

జవసత్యాలు రాచారి

భువనాలు స్తులకించారి

కవచాంబ వికసించారి

యువ : అనుంగుభీద్దా! వసంతలక్ష్మి!

నాకుగల ఆరుగురు బిడ్డలలో

అహ్వాదాన్ని పంచేఅత్మజవహ్నా

అందుకే విన్న భిమానిస్తాను

వసంతం : అమృత నీపు వస్తున్నావంకై

అనందంతో పొంగిపోయాను

అదరంతో విన్నా హ్యావిద్దామని

అభిమానులతో కలిసి వస్తున్నాను

పచ్చ లేచిపురు కచ్చడాల్ ధరించి
 నెచ్చెల్ తైన తరు తరుణిముఱులు
 వచ్చునున్నా రెచురుగా
 ఉతా-లతాంగులు కుసుమితానాలతో
 నిరీక్షిస్తున్నారు నీరాకకు
 పనందైన కిసలయాలను మెనవి
 కొసరి కొసరి కోయిలమ్ములు
 కమ్మని స్వరాలతో గానం చేస్తున్నాయి
 స్వాగతగితాయి
 అందమైన అరవిందరేకులలో
 పొంగులువారు పూమకరందాన్ని
 విందుచేయ వచ్చినవి ఏరిందాంగనలు
 నింబహూ, తింప్రాణీ, గుడాకీర్ణమైన
 కమ్మని ఏశ్రమాన్ని
 నీకునిఁడిందచానికి నిలుచుపిపున్నారు నెలతలు
 రామ్మా! యువా! రా!
 అరుదెంచి అసురాగాన్ని పంచ
 అమ్మనీకై అదే నిరీక్షిస్తున్నది.

యువ : అస్తు! వనంతలష్టై!
 అరువది వత్సరాలకొక మారుచూస్తాను
 అమ్మను, అవనీ మాతను
 ప్రతిసంవత్సరం చూస్తాపు నీపు
 భాగ్యం నిదే నస్తు
 వేదనాదాలతో, భోగభాగ్యాలతో
 ధర్మనిలయమై అలరారిన అమ్మ
 అరువదివత్సరాల క్రితం వచ్చినప్పుడు
 పరదాస్య శృంఖలా బ్రద్ధయై

కరసు శాటాల కిర్పై
 కుండలో అన్నింకూడా కొడుకులు పెట్టుకొనలేక
 ఆరాటుపడే తుమ్మను చూచి
 ఆగ్నసుతులు వదవి వెళ్లాను అంటే
 అతరువాత కథ చెబుతావా! వాసంతీ!

వసంత : అయ్యా యుహా! అమ్మామ్మా వద్దనే ఉండేది
 రెండు నెలలే కదర్కూ
 వచ్చావు గనా? అమ్మానే అడుగునాంపద
 అమెయే చెబుతుంది
 అమ్మామ్మా ! అవనీమాతా !
 అమ్మా నీకథ వినాలని ఆరాటుపడి, తోంది
 వినిపిస్తాహా? వింపాః

ఆవని : అయ్యా! వాసంతీ! అట్టుయులైన మిాకు ఈప్ప
 అమ్మాచెవరికి డెప్పుకోగలవమ్మా నాకథ వివండిచెబుతా!
 ధర్మాన్ని సాఖుసు పాదాలవడిపిన
 భరతక్కుపాయసి పట్టుమహిషిసై
 అనన్య సామాన్య యశోవిరాజితన్న
 ఇయన ప్రాహన నామకియంతో
 భరతభూమి అని ప్రస్తుతింఘజ్ఞాను.
 ధర్మమూర్తులైన శిథి, బలి, బుద్ధునివంటి తనయులనూ
 సూర్యానే ఆపగలికింట స్తుమతి
 జమునెదిరించిన సాఖి ఇతి
 రుచ్ఛిస్సి, ఇంకొవంటి చరితాధ్వరైన
 తీక్కుతా తక్కులకు తలినయ్యాను
 గాంధీ, నెహేరూ; బోసులాంటి త్యాగమూర్తులకవి
 వారిత్యాగ ఫలితంగా స్వతంత్రసమయాన్ని
 అనందంతో, అలరాచినాను

కాని కాలం మారింది శూన్యవుల
 సేఱల మారింది, నాతల వ్రాలమారింది
 ఏమని చెప్పుకోనమ్మా !
 నా బిడ్డలే నన్ను అమ్ముకొఱ్చే నీతికి పచ్చారమ్మా !
 రాకెట్ పరిజ్ఞావావిన్న రహస్యంగా
 సామ్ము కొరకు పగవారికమ్ము కొంటున్నారమ్మా !
 కోట్లకొలది ధీనాన్ని
 బ్యాంకులకే ణోపిలు పెట్టి
 స్వాహ చేశారవి ఏవి
 సాభివారిలో తలయెత్తుబాలవి గతి పట్టింది
 అధికార దాహాలతో
 అత్యాచారాలూ, హత్యలు చేయించడం
 అవినీతిని పెంచడమే ఆచారంగాగల
 తోకియు సాధుకుట రాజ్యమైంది
 మౌకుషమచ్చిన స్వాతంత్ర్యాన్ని నీచుచూస్తాలైంది
 దూరమ్మ వాహాకితి కాను పిఱ్పుఇంది
 బలహినులకు రక్షణ ఉర్వైంది
 పశుత్వం ప్రజలింది
 హత్యలూ, దారిదోషింయు, అరవారిపైశాఖమ్మదార్శా
 వరకట్టు చూత్యలూ వరిలుచ్చవ్వన్న వి
 క్రమయించుకు ఇరిసే ఐక్యమాన్యము-ధాంచి
 కదుపుమంది కాలిశ్యం తింది
 ప్రశ్నయ భికర భూప్రకంపనలతో
 ప్రజలనే భస్మి పటలం ఛైద్యామవిషించింది
 మనిషాప్పులో ముహ్ముకు-మారకణాముల కల్పించాను
 ఘృంఘలకు వెరివి. వమ్మరదని భామించాను
 నాతల ఆశాకంపించం” అన్నాట్లయింది
 విసిగి వెప్రెత్తిన కోపంతో

జసానుదేశంలో ప్రశావిలయాన్ని
 ప్రకోపింపజేశాను కాని
 కన్నతల్లి హృదయం గాన
 క్రూగింది నామది, కరుణవెల్లివిరిసింది
 ఏం చేయాలో చెప్పమ్మా
 అయోమయంలో పదినే అమ్మకూ!
 యువా! నీసు వచ్చాశ్చ కదా?
 యువతలో చైతన్యం కల్పించి
 ప్రగతిమార్గం లోపయనింప జీయవమ్మా
 అంత మాత్రం చేసి అమ్మకు ఉరటకరిగింభమ్మా
 అమ్మా! యువా! నీతగమనం మాత్రు
 అహోదాన్నిస్తుందనే ఆశ కలిగిస్తున్నది
 అమలాపురం బావిలో రేగిన అగ్నిజ్వల
 ఆరిపోయి, ఆనందాన్ని కలిగిస్తున్నని
 ప్రజలలో చైతన్యాన్ని ప్రేభవింపజేయగలవని
 భావించ నాస్పదం కలిగింది
 దానపులను మానపులను చెయ్యి
 దేశంమనకేం చేసిందనేతారు తాడ్చికావుతసింది
 దేకానికి మనక్కేంచేతామనేవారు తావారి
 కమ్మగ ప్రేమగాథలు క్రాణైకష్టులుగాడుకావలసింది
 ఇమ్మగా పేదలబాధలు విపులికరించే వారుకావారి
 అవినితిని పెంచేయిషతకారు కావలసింది
 నీతిని పంచొటుషతకాపారు
 పొట్టులు కొట్టేవాక్కికాటు కష్టవలసింది పట్టం
 పొట్టుకు పెట్టేవారికికష్టుతిష్ట్టుం
 శిలానికి వియవనిచ్చే గరిత
 ధర్మసందేశ మిచ్చే చరిత

నీతిని కాపాడే మూనవత్త!
 పరార్థానికి పొఱుపడే యువత
 మంచితనాన్ని పంచే నవత
 పేదలనాడు కొనే ప్రభుత
 దేశానికి కీర్తి దెచ్చే ఘనత
 అన్ని ప్రాణులపై ఘనత
 అన్ని కులాల సమైక్యత
 దేశం “మనది” అనే భాష్టకత
 కల్పించవమ్మా! సుతా!
 అర్పిస్తారందరు జోత
 నీ అగమనం అశుతుంది చరితార్థం
 నాకు లభిస్తుంది పరమార్థం
 ఆశిస్నానమ్మా! యివా! సాఖితవా?
 యజోభేషా!
 సో ఆశాంక
 అనాడు ప్రపంచానికి ఉగాది
 ప్రగతికి పునాది
 తురోజు అరోజు కావాలని
 ఆశాంక్షిద్దాం ఇందరం
 ఔశంధుయాత్ ...

ఉగాది

రచయిత :

ప్రత్తిపాటి పర్వతాచార్యులు

కాలచక్రానికి అది

అనాదికి శునాది ఈ ఉగాది

ఉగాది యుగాని కారంభం - కాలచక్రానికి ప్రారంభం

కాలం నిత్యనూతనం - కాలం నిత్యప్రాచీనం

నిన్న నేడు నేడురేషుగ - మారె మార్చే తరంగం

ఆశతో చేము భరించి

తియ్యని రేషుకై నిరీక్షిస్తాదు - ఈ మానసుడు

ఆ నిరీక్షణా మాధుర్యమే

లోకంలో పండుగగా నిలుస్తుంది

షిఫిచేదుల కలయిక జీవితం

అశనిరాశల సంగమం కాలసాగరం

కాలచక్ర భిషణంలో జీవితం నష్టస్తుంది

దానికాలీతమైన వాడే ప్రద్ప

అది గమనించిన వాడే ప్రస్ప

అతనిజీవిత భవితవ్యం - అనంతకాల భవితవ్యం

భవనామ వెళ్లింది - యువనామ వచ్చింది

అందుకే ....

భవనామకు వీదుకోలు

యువనామకు వేదుకోలు

ఉగాది ప్రతియేటా వస్తుంది

క్రొత్తదనాన్ని తెస్తుంది

అందుకే ప్రతి ఉగాది

ఎంతో తియ్యదనం - ఎంతో కాంతివంతం

సరికొత్త వెలుగునిస్తుంది

సంతసాన్ని కలిగిస్తుంది

ఆదిషారి తారుషారైతే

కాలసర్పమౌతుంది
 కలకాలం రెపుతుంది
 కలికాలంలో
 కలకాలం - కలతల పుట్టినుంది
 అనాటి సాగరమధనం
 నేటి జీవన శోధనం
 కాలమొక బొంగరం - కాయం ష్డజథంగురం
 చెదుక్కాదుయి వస్తూయి - మొదటికిమోసం తెస్తూయి

ఓచేదు ఉగాది

నీ ఆడంబరంబులు నేటిత్తరాన బొంబులీ
 నీ ఉత్సవాలు రక్తపొతాలు
 మతకలవోలు ఆశనిపొతాలు
 అంటరానితనం - వంటబ్బిన జనం
 సమత మమత మాని చేస్తారు యితరులకు హాని

అపూర్వ భవా !

గతవెశవం చూస్తే
 నియన నీడలేని నీ రాజ్యంలో
 కల్పివన్నపుల కంపు - లంచాల ముంపు
 అత్తల వెధింపు - పురుషుల చలాయింపు
 నేటిధరల పెంపు - జాతికే తలవంపు
 రకరకాలుగ పొచ్చి
 దారుణ హత్యలకు మూలమై ఆలహాలమై
 కడగరడ్డనే వడగండ్డక్కు
 బ్రితుకే బారమై, అంధకారమై
 నదుస్తున్న యా లోకంలో

ఆకలి జబ్బుకు అరగని జబ్బుకు
 తేదా తెలియని నీకు
 ఏమని విన్న వించాలి - ఎలా పీడుకోలివ్యాలి
 శాంతి నశించింది - ధర్మం కృషించింది

ఆమ్రాదువా !

నేనేమని వ్రాయను ?
 నికేమని చెప్పను ?
 మనను విప్పనా ?
 నిజాన్ని చెప్పనా ?
 భయమే రాజ్యమేలతుంటే
 స్వాయానికి సమాధి కథలుంటే
 మతసర్పం ఇంట్లేస్తుంటే
 రాక్షసరాజ్యం సాగిస్తుంటే
 నీవుఎలా చూస్తున్నావు
 నీపు ఏమి చేస్తున్నావు
 కత్తులుయుర్ధం చేస్తుంటే - జనంచిత్తు చిత్తారుంటే
 మత్తుమంచు తిస్స్నావా - కళ్ళు మూసుకొన్నావా

ఓ యువంతాగాది

బిడ్డల ఛైమంకోరి - రిగరా ఒక్కసారి
 అగాధమైన ఉగాదివై - అనాదికి నీవు తునాదివై
 ఆర్థుల ఆదరించు - దీనుల రక్షించు
 అరువదెండ్ల కొక్కసారి - అరుదెంచినవత్సరమూ
 పలురకాల కష్టాలను - పొత్తిపెట్టు రావమ్మా

నిరాకకు వేచివేచి - ఎదురుతెన్ను చూచిచూచి
 మాకన్నులు శాయలు కాచి
 వేపారిన మంబ్రతుకుల్లో - వెలుగుబాటు చూపరమ్ము
 ఇలలో గలకలతల - బీదల పెతల
 మాన్మ వేయువత్సరమా - మాతవ్వులు మన్నించి
 కాంతిని ప్రసాదించి - పొడిపంటలందించి
 మానసులు పండించి - మానవత్యం పెంచి
 కాంతిని కురిపించాలి - సహనం నిండించాలి

ఆప్యుడై....

ప్రజలకు కాంతి
 దేశానికి ల్కాంతి
 జనులకు విల్కాంతి
 కెలుగుతుంది మనక్కాంతి.

ఇది ఉగాది

రచయిత :

కొత్త నాగబూషణం

ఇది ఉగాది యటగానికి అది
 మరో నూతనవర్ష రానికి నాంది ఇప్ప ఉగాది
 తరాలు గడచినా వన్నె తగ్గనిది
 వరాల ఆశలతో మురిపించేది
 కరుణ చూపించేది సిరులొరికించేది
 ఇది ఉగాది - మరోనూతనవర్ష రానికి నాంది

నిండారిన పండ వెన్నెల్లా
 కండగల వారికి మందు పెండల్లో
 చెమతోదేవ్చ చారికి నింపుగా, దండిగా
 అనందమృతాన్ని కురిపించేది
 ఇది ఉగాది - మరోనూతనవర్ష రానికి నాంది

కష్టాలు కన్ని ఈన్న నాసా బిధమైన ఇక్కుట్టు
 ఖావచామ సంవత్సరంలో మూ ఖావాలకు శిరుద్దంగా
 కరికిపోయిన నంఘులనలు కరికిపోసి జ్ఞాపక్కాలు
 ఇక మిగిలిందల్లా మీరాకప్ప కొండంత తశే
 మాత్రము చిగురింపజీయాలని నాశిన్న పర

నునుసిగ్గు దొంతరలలో కన్నె పడుచులూ

చిఱునగపు సింగారాలతో వయ్యారిము
 వార్ధక్యము రాని వరూధినిలూ నుండి కుర్కులు
 కవికావ్యములోవి నవయుషులు - 66 100 ...
 ముద్దుగా_మురిపెంా నిద్దురే రాని

ముద్దుగుమ్మగా సద్గు సేయక
 తెలుగుపారీ కుండెల్లో వెలుగులు విరజిమ్మెందుకు
 ఆకాశ్మోతిలా ఆరుదెంచే
 ఓ.... నవ, “యువ” ఉగాది
 నికు స్వాగతం.... తుణ్ణుగుఱు

ల్లో ఆసుహీ మంటలు ఆరాలు
 ఎన్నికల కోలూహాలు సద్గు మజిగింది
 నూతన ప్రభుత్వం ఏర్పడింది
 భూకంపాల ఉంసులేదు
 సారాషాత్తు కోరాదు
 కింద్రుల వ్యాపారం తలెత్తిందే
 అందుకే.... ఓ నవ “యువ” ఉగాది

గంభీరంగా గుంభనంగా
 కాంతవదనం కాంతి దర్పంలా
 రమువరక్తంలో యువక్తిలా
 ఉండకట్టి వేష్టు ఘుసులు, క్లిస్టు
 అవిషితమి విర్ములిన్ను సితిసి స్ఫాపిస్తు
 పొలచ పాతలు, అణిలి వేష్టు కాంచిపి. సైకొల్పుతూ
 అకాళన్నాటై ధరువు అదుష్టాచేస్తు
 ఆవులుదాచిన్న వెతిజల్లుతూ
 మూ ఆశలకూ, ఆశయాలకూ
 తోదువై - సీడువై
 ఉండాలనీ_ఉండాననీ మిా కొండంత అశ
 ఓ యువా!
 మిా తల్లులు తయారు. చేసిన

వేపుస్త్రు వచ్చున్న దీచిమోత్తు
 మా ఆడపడచులు వేసిన ముగ్గులను
 చూచి అనందిస్తూ
 కొత్తబ్బులు ధరించి
 కేరింతలు కొట్టు
 మా చిన్నారులను దీవిస్తూ
 పంచులు దంచిగా హంహారిని ఆశక్తి
 ఏరుచాక పూర్ణించేచూర్చెతన్నలకు దేయాల నిస్తూ
 అంచుకూ అవంద్రూ గడిపే
 ఈనాటి సుభద్రినం మొదఱు
 ఈ నంవత్సర మంత్ర
 సుభం కలిగేలా దీవించాలని ఆశిష్టు
 యువనామ నంవత్సరానెకి
 మరోమారు నమున్నరిస్తు
 పలాకు తున్నాను
 స్వాగతం..... సుస్వాగతం.

యుగాది గీతిక

రచయిత :

తిన్న వెళ్ల బాలయ్య

నాయుగాదికి నేడు కరువయ్యె వవ్వుత!

నాయుగాదికి నేడు బరువయ్యె భవ్వుత!

తనకున్న శేకున్న - తల్లి లిద్దను చూది

శన్నయుక్తయంతొంది - అవంద డోరికల

పరవళించిన గతము - మధ్యవంతు కనరాక

మూర్ఖిలి - చూర్ణమై

కుబిలి - కనలెడి

॥నాయుగాది॥

మొన్న టికిమొన్న ....

ప్రభవాది పష్పుది త్రీముఖాచ్ఛి

శికర భూకంపప్రశయాచ్ఛి త్రీముఖము

మానవమారణ హోరదుఃఖాచ్ఛి

కృష్ణప్ప పరంపరగా ముఖము

మాఱులకు, గనులకు

సిద్ధులీను, కిరులకు

మయువైన మహారాష్ట్రీ

అన్న లచాపులు - అనదల ర్మక్కులు

వినలేక - కనలేక

కతినార్థ - కుతిలార్థ

వికృత విన్యాసవేష్టల

కనలి పోయెడి

॥నాయుగాది॥

విన్న టికివిన్న ....

ప్రకృతి రఘుణీయప్రతీక

భూలోక సాక సౌందర్య లతిక

భారతమ్మకు కషుపు వింపెడి భవ్యసిమ

కోట్ల. కోట్లకు దీపైన. మవకోనసిమ
 “ఖావ” ఉద్దేక ఉద్దేగ బ్లోంపుత్ కిలల
 సిరుల “నాలవుట్” చేసిన
 శిదర్శు చెయిదము
 చూచి యొచ్చటకైన
 కంటీసిగావిరై కమిలిషోబున   «నాయుగాది॥

జనశివ సత్యములు ....

జనశివనాడులను పీర్చి చేసిన'
 “భవ”లు నూరారై నగాని
 “యువ”లు పెయ్యారైనగాని
 పంచగలు శాశ్వత మనకతి
 కిట్లిద్రాఘాగలు, నాని

ఏ యెటికా యెడో....

అష్టకప్పాలతో ఒగ్గాట్ల బ్రతుచులతో
 త్రైలవారిన నెమ్ము ?
 ప్రాణుషువిగిన నెమ్ము?
 అనవాయలేని మానవశాంతిప్రాయితు
 భయమునిడను చావగా ఖగిలి
 చచ్చి చెడినవారు బ్రతప్రియున్నారు
 నుఫముల లభయగోరి!

ఓ యువా ! రమ్ము ....

నివైన మాగోదు విసేగ
 స్వాగతిండిదము పాంతముగ వినుము   వ
 తంతిబాధలు మావ్యి భూపలయ మైల్
 కాంతివలయమ్ము చేయ, రారమ్ము నీపు.
 అప్పడి.... అనాడె
 నాయుగాదికి లభియించు నవ్వుతు!
 అప్పడె నాయుగాదికి భువియిందు భవ్వుతు!

యువ ఉగాదికి స్వాగతం

రచయిత :

కవి రాదాకృష్ణమూర్తి

ఛామదేవత నదరించి, జమల మనము

లం దలముకొన్న థిం దొలంగ జేసి,

క్రొత్తాయకర్యంబును గూర్చి, యవల

వెడలు, భావనంవత్సర ! విధుకోలుమా.

యువనంవత్సర నీకు స్వాగతఙు, నీయుర్మీస్థలీ అజ్ఞికిన్
భవదియోజ్యుల తారహారములు గూర్పనరమ్ముమీః యొదున
స్వావిశేషంబు ఫరింపజేసి ప్రజక్కు తాపావాంశు నందిల్లగా,
భవహాదర్యువి ఖండకిరిగనుమా ! శాగ్యంబు సేకూర్చుమా !

క్రొక్కారు విరిసిన క్రొన్నెల నీమనో

స్వేచ్ఛకు లోకాన చాతిచెప్ప
పల్లవ లోమల పరువంపు వ్యాయులు లీ

మేవి వంపుల సొంపు పొళవింప,

దిక్కులందురుఱుల భక్కులు నీశార్య

సేవధికియో జేసేలా వెట్ట

నీరాక గఘనించి నీరిపై కోకిల

గానమ్మునర్చి స్వాగతము వలుత,

అపరమన్ముథుండవగుట నవవిథేగు

దెంచిన యువవత్సర ! భవదియమిత్రు

శా వసరించెప్పుడి శాన్కులందుషుందు

చమ్పరింపుము వేవ పత్సుధుల తొలుక

గతశంవత్సరమేగనెట్లు తేటులోగాసింత సౌఖ్యంబు నీ

క్షితికిం గూర్చి, తదీయ సోదరుడవైచెన్నాదు నీవట్లు నం

తరమోదం బానరించియేశుషు; ఉగాదా, దుఃఖమేగూర్చుచో

గతకాలమ్ము శుభంటగాదె యను వాక్యంబు సూర్ధక్యమో.

వీరిక “యుత్తముండ”-యుగునేసి జప్తముతు కిమగాంతురా;
యేరిక యుత్తముండయిన నెల్లరు సాఖ్యములందనేర్తురా,
పాలకు దిష్టమందుచు, ప్రపర్తిఱగాపుత నళ్లమంతయున్
మేలోనరించి, కిదుగణావనై వందము సాగిపోవగన్.

మందుడు నేరికయ్యె, కవిమంత్రియు, సైన్యధరాదిమేఘునం
బంధపుకాఖలెల్ల గురువర్యుషు బూసెను, నస్యనేత్తుమై
చండురుడేల చుండెను రసాధిష్టై మనుచున్ జుదుండు కా
నందకి మెప్పుగాంచెను, గ్రహంబులు నేచు కూథంబులిచ్చు చం
దంద పదంబులన్ నిరిచిరైనను, నిర్వ్యరుషాపుతొటు కా
బందుల నోటి జిక్కిన కుంబుల వోలె జనార్థిచిక్కి కా
మందుల చెతుకిదుగను, మాటకే మాటకి కినులాటు లా
క్రందనమతీ చెలంగుణ జగంబున్ విన్తరమందు, నంతరున్
పొందుదురక్కి బూధులు, ప్రమోదములండును, సాయుకత్వమిం
పొంద స్థిరత్వముంగనదు, తోకిరిమూరువు దుష్టవర్తనన్
నందదిసేయగాదొడగు. జారులు చోరులు పెచ్చరిల్లి యం
దందుచుపద్రవంబుల యథావిదిగూర్తురు, కష్టప్పనష్టములీ
క్రందు కొనంగ వ్యాధులు వికాసమలందుటదోహు, వర్షమిం
కెందుసకాలముంగరియ నేరదు, నొక్కటు మిక్కుటయునై
చిందరవందరూనుల చేయు, ఫలించున్ నర్థ నస్యములీ,
కుందుచురెల్ల మానసులు, క్రూరతదోహు ప్రభుత్వమందు, గో
విందుచు హారికుంచు సురథిదశ రష్టకులై మెలంగులున్
రిందెల పాలవిచ్చ పశువుద్ది యగున్, నరిలంబుకై ప్రశుల్
కొందల మందుచుండెదరు, కొంతకొంక సుఖరముగలి భూ
మిందగు రితి మానసుల మేఱునుకిదును గాంతు రియెడన్.
అలరుంగాపుత సర్వభూతలము సన్యక్యాషులంచోహు, పే
దల కష్టంబులు దీఱుగాపుత, మనఃధర్మర్యులై పాలకుల్
మెలగం జొత్తురుగాక ! భూజనులు లక్ష్మింగాంచి, విత్యంబు ని
ర్ములులైవర్తిలుచుంద్రుగాత ! యువనామా ! నీధతాపాలన్.

యువ ఉగాదికి స్వాగతం

రచయిత :

పనిశెట్టి పాండురంగయ్య

ఈ యువ ఉగాదికి స్వాగతం పరికే
 కోకిలమ్మ పాటలో కొత్తదనం కన్నింపదు
 త్రమరమ్మల గీతాలలో మధురిమలే వినిపింపపు
 చిలుక పలుకు దాగాలలో అప్పుతులే అగుపిస్తున్నాయి
 జనటివన ప్రవంతిలో భ్రమాంతత కరువాయెను
 ఇక ఈ యువకుగాదిపి ఏమని స్వాగతించేను
 ఈ నవయామినినెట్లు అమరించేను అయినా....
 పాంప్రదాయికంగా ఉగాదికి స్వాగతం పల్నాడంథర్నం
 అందుకే.... ఓ యువకుగాది! నీకివే మా స్వాగతాలు
 మా ఛీవితాల విరియాలి ఎన్నో వఫంతాలు
 అందుకే.... విన్న వించుకుంటున్నాం మా స్వాగతాలు
 రకతరాబుగా పాగేళ్ళమదోపిడి ఆగాలి
 కుషటీశుల కలలుపండి బ్రథుకులు ఘోయా సాగాలి
 కన్న లిడ్డలమ కట్టాలకు అమ్ముకొనే
 చిరకాల దురాగతావికి దుష్టపాంప్రదాయావికి
 కశ్మం వేయాలి కాలం చెల్లించాలి
 విర్మాగ్యాష్టతల అమయాల వ్యాపారావికి
 అన్న కట్టవేయాలి సాంతం నిర్మాలించాలి
 హింసాదౌర్జన్యాలకు స్వస్తివాక్యం పలకాలి
 నీతివిజాయతలకు పెద్దపీతు వేయాలి
 నమనమాజ నిర్మాణం మనద్వయం శాఖాలి
 భువివెలసిన స్వరముగా భుర్తావని బాసించాలి
 ఈ యేదాది పొడచ్చవా కదు వేదుకలే సాగాలి
 ఎవ్వున్నో సుభపరంపర కనుపంచువు సేయాలి.

ఉరికే ఉత్సవప్రవాహం ఉగాది

రచయిత :

ఎ.వి. రాముగోపాల్

శుద్ధచేష్టలు కాకపోతే - ఏప్రిల్ ఒకటిన వచ్చింది ఈ “యువ”
గూడి మనల్ని ఏప్రిల్ ఫూల్ ని చేస్తుందో, కలర్ ఫుల్ గా ఫూలే
వెదజల్లుతుందో!

నీ మాటా, నా మాటా వినెది కాదు కాలం

అది తన కర్తవ్యంలో మునిగే ఉంటుంది ఎల్లకాలం.

నిన్న సాయంత్రం భార హృదయంతో భవని సాగనంపాను
ఈ ఉదయం గుండె నిండా యువకు ఆహ్వానం నింపాను.

వీధాదికోసారి పేరు మార్కు కోవడం

ఈ ఉగాదికి సరదా ఆయపోయింది!

భవతయినా, యువ ఆయినా భావికి బంగారు దీవెననిస్తే చాలు
సుభకామనలు ఫలించి ఆమనులు అరులిస్తే విరియిస్తే చేస్తా వంద
వందనాల.

ఎన్ని కలలో ఉగాది వేషకల్లో!

సాకలల్లో నేను దర్శిస్తున్నాను సగర్యంగా పైకి ఎత్తిన్న తలల్ని

మనుగడలో మంచిమార్పే ఎవరైన కోరెది

ఊహాల లోతులో రంగు రంగుల స్వప్నాల జలాలే ఉరేది.

బక్కదుష్ట యుగానికి అంతమేకాదా జగతికి నూతన ఆరంభం
చేతన ప్రారంభమైననాదు గుండిన్న హోరెత్తించే ఒక వైతన్య
ప్రభంజనమే కాదా నవశకానికి ఓ నాంది వచనం, విజయచేతనం
అప్పుడే అధర్మపతనం!

ఈ తరుణం ఈ అరుణం

కావాలి శాంతి కరుణలకు సమర్పణం

ని సుభయోాల మోసుకొచ్చిందో ఈ ‘యువ’ ఉగాది
పేగంలో పురి వీరాగాలఫూలు దూసితెచ్చిందో ఈవన్నెల చిన్నది
ముస్తాబె ఉన్నది - అభయహస్తమేనా అది చూపుతున్నది?
మావి చిగురులో ఏం మర్చముందో
కుహూ కుహూ లావంలో ఏ వింతషహనాయా మధురిముందో
మంత్రమే ఉందో

ఇంతగా హత్తుకుండే ఈ కోయిల పాట ఒక మత్తుమండే లేత
చిగుర్లు కోకిలస్వరంలో పూరించిన కబుర్లని, కమ్మని సంగతుల్ని
అచ్చితంగా వినిటిరాల్సిందే!

క్రావ్యంగా వసంత ఖుతుగీఇక

సుతారంగా చెప్పులను చేరినాక

ఆనక కవిా మారివాక

దివ్యంగా దిగంబాల వరకూ అనంత స్వాగతాఛర సుమాలతిక
సృజిస్తా ఒక వైత్రానిన్న పూజించే మనసుకు ఎక్కుషుంది తీరిక?

తెల్లటి నప్పులు చాటే వేపకొమ్ములు

ఒక చైత్రత్విష్ట ఈపండగ మించి సంతోషస్వరాలకు పట్టుకొమ్ములు
మామిడితోరచాలనోరాలతో కులికే ముద్దుగుమ్ములు ఇంటిగుమ్ములు.

ఇది ఎంత సందర్భమో - అంతే అసందర్భం

నెనిప్పుడు మధుమాసం రేపే మధురోహాల జలపాతాల్లో సాన్నిస్తూ

ప్రజల నజల నేత్రాల్ని విస్మితించడం.

చెట్లూ మనుషులు కొత్తదుష్టులు ధరిస్తే సరిపోతుందా?

జనటీవన సరళికి ఓ మంచి సూటూ కోటూ ఇవ్వమని

ఈ ఉగాదిని సూటిగా అచుగుతున్నా

క్యాలెండర్ అంకెల్లో ప్రేలాడే ఉగాది అందరికి తెలుసు

ఇంతా తెగని చికటి సంకెత్తుమాటే - కంటిలో నలుసు

జీవితం భిన్నరుచుల మిశ్రమం అనే ఉగాది సీతితో సరిపెట్టు
కోలేను. ఇక్కడ అనుభవాలలో చేదుకాపం ఎక్కువైంది. ఆదుకొని
అదరించే అసలైన ఉగాది ఏ సాదూర ఆశ్రమాలలో విశ్రమిస్తుందో!

విదాదికో నూరు పేరుమంర్చు కోవడం ఈ ఉగాదికి మహా సరదా
అయిపోయింది. చేదు అనుభవాల పరంపరకి తెరపడినప్పుడు ఆ చెర
పీడినప్పుడు నేనే స్వయంగా ఘనంగా జరిపిస్తా ఉగాదికి బారసాల
ఉత్సవాలు!

అత్యవసరంగా నాదేశావికో వెలుగు సంవత్సరాది కావాలి.

నా దేశానికి పంచాంగ శ్రవణం జరగాలి

అది సర్వవిధాల హృదయంగమం కావాలి

తలూ ఒక సుఖశాంగుల తలగడని కానుకగా విసిరే కామథేను
చేదో ఇంతలం మిద కాలమోపాలి.

ఉగాది అంటే - ఉరికే వచ్చి పోయేది కాదు - ఉరికే ఉత్సాహ
ప్రపాహం! అది ప్రమోదకెరటమై పెద్దయెత్తున హర్ష ధ్వనాలు
చేయాలి.

ఉగాది అంటే - వర్షానికో మారు యాంత్రికంగా వచ్చే దికాదు.
సటా కురిసే సంతోష వర్షం కావాలి.

రంగులు విరళిమై బంద్రజాలిక ఇంద్రధనుస్న కావాలి.

జగానికో ఉగాది అంటే - జన్మానికో శివ క్రాతి అని కాదు.

అనవరతం తాపి ధ్యాతికి పంచావేన్నెల ఛత్రం పట్టాలి.

ఉగాది అంటే తెలుగు వాకిట ఉత్తతోలి పర్వదినమే కామ.

కలకాలం వెలుగుపర్యాలు రచించాలి.

మాదిని ఉల్లాసపరిచే మహాకావ్యంగా ఉగాదిని మనమే తిరిగి
రచించాలి.

అనందమే ధందస్సు అయితీంచాలి.

ఉరికేవచ్చి పోయేది కాదు ఉగాదంటే

ఉరికే ఉత్సాహ నదీప్రపాహం అది!!

యువ యుగ ది

రచయిత :

ఎ. రాజ్యలక్ష్మీ

నేడే యువనామ సంవత్సరారంభం
 నేడే నూతన సంవత్సర సంరంభం
 నేడే యుగాది పర్వదినం
 ఎల్లిడెల సుఖసంతోషాల సంధానం

ప్రాతఃకాలాన దైవప్రార్థనమొనరించి
 ధూపదీప నై వేద్యమర్పించి
 జీవితంబున కష్టసుఖంబుల మేలుకలయకన్నట్లు
 తీపిచేదులంగరిపి యుగాది పచ్చది సేవిద్దాం

నేపహూసును బెల్లమును మామిది పిందెలను
 చెఱుకు ముక్కులంగరిపి మధురమైన ఉగాది
 పచ్చదిజేసి నర్వరోగహరిజియనును
 నూతనవత్తుధారులై అనందోత్సాహముల నారగిస్తాం

నవయుగాదికి స్వాగతంబంటూ
 యువ ఉగాదికి స్వాగతంబంటూ
 కోతీకోరికల నీడేర్చు నీయుగాదికి స్వాగతంబనును
 అనందరవశుల ఆహాదగితికలనాలపించె

ఆందాల ఆపివల నగుమోముహసాలు
 రంగారు బంగారు జలతారు వస్తార్జీలు
 వన్నెచిన్నెల ధూపణుల రేవలు
 మృత్తిలసౌరభాల గుబాళింపులకానిపించె

యగాది శుభవేశ – ఉపోదయమువేశ
 అయురారోగ్యములను ఐక్యర్థములను
 అనందడోలికల అమలిననుబాలు
 అమరాలని మిాకు నాళింసునెప్పుడు

కమసియ కావ్యకల్పనల మధురోహంల
 మహితోక్కులమసిమల మహాసభల యందు
 నవరసభరిత చతుర కవితలందు
 మధురమనోజ్ఞ మంజుల శబ్దతంతుల యందు.
 చార్షప్రమాణదులగూడె సహృదయుల్

కొమ్మల చివురురెమ్మల మెక్కిహాయిగా కంతమెత్తి
 వసంతకోయిల ఆహ్వానకింకాలాలపించె
 కొంగ్రొత్తదేలమలు చెరియలధరియించి
 స్వాగతకితములు పలుకుచు ఎదురువచ్చె

సాంపులనింపుగూర్చు మల్లెలసారభాలు గుబారింప
 చిరువస్యలచేదియలు కనువిందు గావించె
 దేవశంబున ఆచార్యులవాదు క్రవణప్రేయంబుగా
 పంచాంగ్ క్రవణంబు గావించె ,

పంచాంగంబు చెబూనిన శాస్త్రీలవారిని అధాయవ్యాయముల
 గూర్చి నమగునోకదు
 శాభవిష్ణువ్యాఘార వ్యవహారంబులను గూర్చి ప్రశ్నించునోకదు
 ప్రారంభోత్సవాలకు మంచిరోజులను ఎరచిచూడమని కోరునొకదు
 గృహవాహనయోగమున్నదాయని ఆశలో అదుగునొకదు

అల్లుని రాకకంతరంగంబున కూతురు సంతసించె
 సమధురభక్ష్యభోక్ష్యముల సమకూర్చెనత్తగారును
 మరదలను హాస్యభాషణంబుల హాయిగూర్చె
 అల్లుడేమి కోరునోయని గుండెలవిసియుండె మామకు

శ్రీ చెన్న కేశవరు సిరులీయతావద్వై
రాజ్యాలక్ష్మీ దేవి శాసనమతించె
దూరాన కొలపున్న శ్రీ నాటసింహాడు
అయురారోగ్యముల నందించబూనె

ఆచ్చిదేవతా వుర్మార్థుల క్రుఢాక్షారాజు
ప్రిష్టణంబులంబోంటి తపురస్తావమెప్ప
కరతమభేదములు శర్వమ్యాదులు
పీఠివీలరు సుఖసంతోషముల బ్రహుకవలయు-క

వండ.గరోజున ఎందిన కదుపుతో ఎందరోయుండగా ఎక్కుడపండగ
దారిక్ర్యాయిను అరాకోరియున్ దేశమున్సీదింప మరి ఎక్కుడపండగ
కూటికోసం కూరికోసంతలమటించే మమజాయండగ ఇంకెకడపండుగ
కులరక్కసి కోరలలో చిక్కియుండగ ఎక్కుడా వండగ

నమానత్వమః సౌభ్రాత్కృత్వము పెరిగినరోజు
తార్వాద్వైషములు మటుమాయమైనరోజు
కులత్వము మతత్వము మాయమైనరోజు
మేమంకా ఓక్కటని జనులంకా చాటినరోజు
అందిలట్లు అందరికి అందినరోజు
సామాన్యుడు మాన్యుడైనరోజు
అధిక ధరలు అదుమైనరోజు
అవాహ విజముగా అందరికి పండుగ
అదే ఉండి వండుగ.

కాలం కన్నెపిల్ల

రచయిత :

యస్. లలితాసంద

కదిరి వచ్చే మానమా! కదిరించే కవనమా!
 కాలం కాళు పొరాజి - చికటి వెలుగుల యువరాజి
 మావిచిగురు వలువలతో - సూసిపోవు విలువలతో
 మరిం ఉండివై వచ్చా మా?
 మనో వ్యాధి సునాదిష్టై ఆశల మోసువై మొరిచా మా?
 చాకిరేసులో నిన్నటని ఉత్తికి రేపటిగా మా ర్పే ఉప్పుడు
 పుట్టిన పున్నమి నీవేనా?
 చలి, కలి తెరలు తొలిగేటప్పుమ
 చెట్లు చెవను తొలిగేటప్పుమ
 కోక్కలై పాడింది నీవేనా? కోనల్లో మొగింది నీవేనా?
 తిమిరం ప్రాణ తీస్తుంపే కొనహూపిరి సమరం దేస్తుంపే
 సమసిన బ్రాంతులు నీవేనా? విరసిన కాంతులు నీవేనా?
 రెక్కుల గుర్రం ఎక్కెండుకు నే పిక్కలపై పరుగెడుతుండే
 కాళ్లో ముల్లుగా నీవేనా? కశ్మల్లో దుమ్ముగా నీవేనా?
 పరాన్న భుక్కై గతికేటోదికి
 జగాన చిక్కై బతికేటోదికి
 పట్ట పరుపులు నీవేనా? పొముల పుట్టగ నీవేనా?

క్రమ జీవన

సమ భావన

సమ కామన

యువ వీవనవై

కదిరి పోవా !?

ఆకాశవాణి - మూర్ఖులుగా దేంద్రం

9 ఆగష్టు 1995 న ద్వీతీయ వారికోత్సవ.

సందర్భంగా యెర్పాటు చేసిన

కవి కథక సమైత్తనం

పాల్గొన్న కవులు } శ్రీ కె. నాగభూషణం
కథకులు } శ్రీ యస్. పాంచరంగయ్య

శ్రీ జి. వెంకటేశ్వరు

శ్రీ వై. శ్రీరంగనాయకి

శ్రీ బి. ఆడము

శ్రీ పి. పర్వతాచార్యులు

శ్రీ డి. బాలయ్య

శ్రీ బి. రామచంద్రరావు

శ్రీ కె. రాధాకృష్ణమూర్తి

శ్రీ యస్. లచితానంద్

శ్రీ ఎ.వి. రాంగోపాల్

శ్రీ ఎ. మనులక్ష్మి

శ్రీ వి. రాజ్యలక్ష్మి

శ్రీమతి ఆదారి సావిత్రి

సంఘానకర్త : డా. కె. రాజమల్లాచారి

వేటి భారతం

రచయిత :

భూదాల అదాము

అజ్ఞానం పోవాలి !

విజ్ఞానం రావాలి !

విశ్వకాంతి బాటుల్లో

విజయం సాధించాలి !

॥అజ్ఞానం॥

1. కులమతాలకే కుంటిసాకులు

బలహీనుల గుండెల్లోణాకులు

తా తా మెరుస్తుంపే

తలనాకులు పూరుస్తుంపే

తపన పడని నమాజములో

॥అజ్ఞానం॥

2. కట్టుమనది కారుచిష్టుమంటును

కాలయముని దున్న పోతుగంటులు

గడ గడ లాడిస్తుంపే

కన్నె పిల్ల లేదుస్తుంపే

కరుచంచిని నమాజములో

॥అజ్ఞానం॥

3. కన్నె పండుచు ఒంటరిగా నడచినా

కాళు వణకి నడకలో తడబడినా

కామాంధులు వెంటబడి

కాగిలించి కాపైస్తే

కాంచనటి నమాజములో

॥అజ్ఞానం॥

4. తలిపొంగా తప్ప - అంతకరితియే

జల్లుగుల్లచేసుకొనే సరకులే

పీలాజెల తనలేక

ఆలాడి చుస్తుంపే

ఆపలేని నమాజములో

॥అజ్ఞానం॥

5. ధరవరలు - ఆకాశం - అంటుకొని
 నిరుపేదల గోడులన్ని వినవని
 వెరికి పెరికి పోతుంటే
 ధరికి ఇరికి రానంటే
 తలచుకొనని - సమాజములో ॥అభ్యాసం॥
6. మద్యషంన ప్రియులంత పూనుకొని
 మహాశ వరువుమిాద ఒట్టువెట్టుకొని
 మనక మనక చికటి
 మాటలమరచి తాగుడుంటే
 మాట్లాడని సమాజములో ॥అభ్యాసం॥
7. ఒకని కొకడు చంపుకొనే రోజులు
 రోజురోజు పగిలి పోవుగాజలు
 ఒక్కట్టొక్కట్ట పెరుకొని
 వెక్కివెక్కి - ఏడుస్తుంటే
 నిక్కిచూచు సమాజంలో ॥అభ్యాసం॥
8. గోడమిాద అడపిల్ల బొమ్మలను
 అర్థవగ్గు శరీరాల గుమ్మలను
 అతికించి పోస్తుంటే
 ఆపలేని సమాజములో ॥అభ్యాసం॥
9. అగష్ట పదునైడు వచ్చింది
 మువ్వున్నె పత్తాకం బెగిరింది
 అందరం - ఒక్కట్టతే
 ఆశయాలు మెరుగై తే
 అదే మనకు స్వాతంత్ర్యం
 అదర్పు భారతం.

జాతీయ త్రివ్యంపతాకకు సాహాతీ సుమాంజలి
రచయిత :
బొషుచల్ల రామచంద్రరావు

భారతీయులారా ! భావిభారత భాగ్యనిట్లారా !

నేడు నుదినం . భారత భాగ్యకాశంలో . దాస్యంధకారం
తొలగి, స్వతంత్ర భానుదుదయిరచిన కుథుదివం
మనకు పర్యదినం.

ధీమీ యుఱ్ఱోట్లపై త్రివ్యంపతాకం రెపరిపల్లారుచూ
ఎగిరిన రోజు : - ఈ పత్రాక !

సీ॥ భరత సింహుని ప్రాణ బరిదాన ఫలితంపు
మహిమప్రతిక యూ మన పతాక

బెంగాలులో దేశవీరుల రక్త క
శ్వల సార ఫలితమే మన పతాక |

భారత త్రీ శిల ప్రాభవ కర్మ సం.

స్వాపకం బైనదే మన పతాక |

క్విట్ యిందియూ, పీర గిత ప్రభావ సం
పాద్యస్వేచ్ఛ చిహ్నమిం పతాక |

యెగురు మన్ను ది మేమద్య పీధియుండు

భారత యశో ప్రమన్నతా భాసమాన

పార్వ్యజేందు ప్రతిక యూ మన పతాక

నిత్యమై, సత్యమై ధరనిఱుచుగాక ||

సీ॥ చెమటలోఁడ్చెడు కష్టజీవంబు లేనాము

దారిద్ర్యరేఖను ఇఱుగలుగు

ఉతమేలేని నిరుద్యోగి కేసాండు

బ్రితుకు మార్గంబు చొవ్య చునుయు

లేబవల్ చెమట లోఁడ్చెమ రైతులేనాండు

గుండెపై చెయివేసి కొఫగలారా

కలవారి దౌష్ట్యాల నలుగక యేనాడు
 సగటు మానిసి కొనసాగ గలుగు
 వేతలేనాడు స్వార్థదుర్బీళి మాని
 ప్రజలచింటి విభేదాల త్రథలుమాని
 కాంతి సహనాలు జగమున సాగునాడు
 దివ్యమైనటి స్వార్థం త్ర్యాపినము వానకు.

- సి॥ శ్రీ రత్నమైన యుషీ పరాక్రమ దీపిత్త
 శ్రీల భావముల వేంచేయగాక
 దౌర్జన్య ప్రభుతు తలదింప నల్లారి
 ధీరత యువతలో చేరుగాక
 పరసతి చెలిగా భావించిన శివాజి
 నీతి మానసుల జన్మించు గాక
 దేశాయకుడైన బోసుతాగ్యగజ్యోత్సు
 లెలచోటుల ప్రజ్వరిల్లగాక
 ప్రజల క్షేమమ్ముకై యిందిరమ్మ తల
 రక్తతర్పుణ చేసిన శక్తి దేశ
 నాయకుల మానసముల వేంచేయగాక
 కాంతిశ్యోత్సులునిల కొనసాగుగాత॥
- సి॥ ప్రతిసాద్యరు ప్రద్రష్టు వగతుర శిర్మాల
 ద్రుంచెడు వారుజన్మింప వలయు
 ప్రతి బాలకుండును బాలచందురు దౌషు
 దుష్టనేతల తలల్ ద్రుంచవలయు
 ప్రణిపారు డాజాడు ఫౌజుసైనికువిగా
 రిషు వరముల నెదరింపవలయు
 ప్రతి తలి జీజియాబాయిగా తనపుత్రు
 ధీరశివాజిగా దిద్దవలయు
 సింహపు కిశోర ముద్దామ సింగురితి
 వగతుర వధింప దీష్టి చెపటువలయు
 పొరులెల్లరు నీతి గాపాడవలయు
 దేశ సాభాగ్యమును తీర్చిదిద్దవలయు॥

ఆకలి మంటులు

రచయిత :

గంగిజెట్టి వెంకచేశ్వర్యు

అదియొక విశాలమైన నగరము ఆకాశహర్ష్య విర్మితమో
అనునట్లు చూపరుల నాకర్షించు మేడలతో ఆకలిదప్పులును ఎండవాన
లనేనియు దెలియని సుకుమారులు నివసించు సిదలలో అధుగిదిననాక
సిద్ధసన్యాసి అమ్మా! ఆకలి! తల్లిఅకలి అంటూ అలమటించిపోతున్నాడు

తిండి లేకను డొక్కులు మండుచుండె
కటికి యుపవానమే నాకు కడకుమిరితె
మొండివానిగ విల్చిన బండనైతి
కనగ జాలను మైకమ్ము క్రమ్ముచుండె.

ఆకలినిమించిన బాధ మరియొకటి యుండునాయనునటుల ఎలుగెత్తి
అరచుచు నడవలేక నడవలేక ఒక భవనము ముందు తిన్నెపై గూ
ర్చుండి విచారించుచుండెను. అంతలో ఆయింటి కామందు మేడపై
నుండి జూచినదై గబగబా దిగివచ్చి సన్యాసినిగాంచి, ఏమినాయనా!
సికు విశ్రాంతి నొండుటకు మాయిలే దొరికినదా దిక్కులేని వారం
దఱకు మాయిల్లే దిక్కుయినదా ఎట్లునావెళ్లుమని పరికినది. అనుస్యాసి
అమ్మా! నిన్నటి నుండి యింత తిండి దొరక లేదు. కన్నులు తిరుగు
చున్నవి. కొంచెమెదైన తిండి బెట్టించమని పేడుకున్నాడు. ఆతని
జూచి ఆయిల్లాలు ఈసందించుచు ఓరి బైరాగి! వండి వద్దించుటకిది
సత్కరమనుకుంటివా? లేక సాధు సంతర్పుజిసే యాగకాలయను
కొంటివా వెళ్లవెళ్లుమని పరికినది. అందులకా సన్యాసి సంతర్పుజము
లందు పేచుకొనవలసిన పవికలుగదుగవా తల్లి, వెర్చినవారందరకు
వద్దించుచునే యుందురు. ఆయినను బిచ్చ మింతబెట్టుటకు బాధలేల!

పుంటే ఇంతబడవేయము.. లేదేని నారాణి సాకున్నది గదా మాతా..
లోకములో అందరు ధర్మస్వరూపులే సుందరా! మాకు తెలియడా
తల్లి! దేశదివ్యురులు.

ధనము గలిగిన మాత్రాన దాతగాదు
కండ గలిగిన వాడెల్ల ఘనుషుకాదు
పదములల్లగ.. నేర్చిన పండి తుండె
మంచి పంస్కారమున్న నే మాస్యుడగును.

అన్న ఆమెకోపించి మూకేధర్మసీతులు బోధించుచూమ్మనావా? మేమెవర
మో నికు తెలిసినట్లులేదు. ఈపీధిలో సున్న ధనికులలో మేమేగొప్ప
వారము. దానధర్మములలో మాకు మించినవారు లేరు. దేవాల
యానికి లభ్యరూపాయిలు విరాళమిచ్చి రాతిపలకలపై మాపేరు
చెక్కించాకున్నాము. అంతేగాదు నిత్యపూజలకు మరికొంతధననిచ్చి
మాపేరు శాశ్వతంగా ఉండేలాగున ఏల్లాటుచేసుకున్నాము. ఇటు
వరటిదానము లెన్నో చేసియంటిమి. ఇంకాచేయనుంటిమి అనగా
అప్పుడా సన్యాసి ఆమె అమంయకత్వమునకు డాంబిక వాదముల
కబ్బరపడి బాగానే పుండి తల్లి మించాత్మకత్వము కొనియాడవల
సిందే. అప్పిరమైన ఈ లోకములో స్థిరత్వము కొరకు ప్రాకులాడ
వలసినదే అదిహానవ స్వభావముగూడా!అయితే పేరు ప్రభాతులకే
గుళ్ళకు గోపురాలకు అంతధనము వెచ్చించడము ముదావహమేగాని
అందులో అఱమాత్రము తోటిమానచ్చలకు ఆకలినాథు తీర్చుఱుకు
ప్రయత్నించిన సంపూర్ణత్వం సిద్ధించడా తల్లి. అన్న దాత సుఖిషన?
అన్నం పరబ్రహ్మ స్వరూపం అన్ని దానములకన్న మించినది
అన్న దానము. అన్నియు దెలిసిన మించు చెప్పునంతటివాడన్ని
అన్నా! ఈజన్మలో కలుగుచ్చు ఈ సౌభాగ్యానందాలు గతజన్మానేబద్ధ
మై యురదునను సత్యము దెలియకుండుశా! ఈశ యాదియే శాశ్వత
మనుకున్నారా!

కలిమి లేముయి పూర్వార్థ కర్మపులము
జన్మజన్మల జీవిత చక్రమంచు
ఉరుగుడుండును తథ్యంబు తిరసు లేక
శలమొక్కాచే జీవికి వ్రేష్టముము

ఆలోచించిన అంతయు సత్యమై యున్నది. భగవాను కేవలము
పేరు ప్రతిష్టలకే గాక సద్గుర్ కార్యచరణకుపయోగించిట యెం
తయు ప్రేయోదాయకమై యున్నది. ఆర్త్రాంశ పరాయణత్వమనే
అచరించెదను అని పల్గొను. అంతనా సాధుసు పరసానందముతో
అమ్మా అన్ని యుదెలిసియు అచరణలు పెట్టువారు చాలా అరుదు.
ఇప్పుడు నాటు కడుపు పూర్తిగా నిండినది. నఱహృద్మ స్వాతంత్ర్య
ఫలము సిద్ధించినటులున్నది. సమానత్వము సాఖ్రాత్మక్త్వములే గదా
తల్లి స్వాతంత్ర్య ముఖ్యదేశము. అది అందరకు అందిననాడే నిజ
మైన స్వాతంత్ర్యము అని పాకుచు తత్తచారిన వెళ్లను.

స్వతంత్ర భారతి

రచయిత :

ప్రత్తిపాతి పర్వతాచార్యులు

క॥ పరతంత్రమునందు నలికి
విరతము కష్టములతోడ నిండిన ప్రజక్కన్
సరగున దాస్యము, బాపగ
ధరలో జనియించెగాంది ధన్యతగూర్చన్

శ.శి॥ ఐక్కుసేయక గాంధిషీ ఉక్కడించి
అక్కజంబుగ నెదిరింప నాంగ్లదొరబు
విక్కతోచక వేగమే తిరికి చనిరి
ఇక్కడే సాగనంపె నా ప్రముఖులును

క॥ పెక్కగు నాయకులందరు
చిక్కులబడి దేశసేవ జేయుటవలన్న
దక్కెనులే స్వతంత్ర్యము
చక్కగ పొరింపదగును స్వార్థములేకన్

క॥ స్వతంత్ర్య నమరయోధులు
స్వతంత్ర్యపు రథమునందు సారథులగుచున్
స్వతంత్ర్యము సాధింపగ
స్వతంత్ర్యంబమరె గాదె స్వాంతములలరన్

శ.శి॥ అట్టి స్వతంత్ర్యమును గాంధి కట్టబెట్టె
కడగి దక్కించుకొనుటయే ఘనత మనకు
ఒక్కమత్యంబుతోడను అవనిజనులు
మమత నమతల గలియు మనగ వలయు

- క ॥ సోదర భావము తోడను
అదర మొప్పుంగ నూనమందిన నాటే
పాదము భేదము పోతును
సాదుకొనును కాంతి సఖము పలాదిధముల్లగా
- క ॥ మంవ సేవలు సేయక
పూనిన సుఖశాంతులమర్చుష్ణము దక్కున్
ఎానిపని పూనకూడదు
దీనుల కాపాడగల్ల తిరమగు కిర్తుల్
- క ॥ బాపుజి చూపిన బూటులు
దీపములై వెలుగుగాదె తేజంచెనగన్
బాపురే! హింసథా తగునా?
కూపురములు గూలుగాదె క్రొర్యసువలనన్
- క ॥ నిరసించె మద్యపానము
నిరసించెను జంతుబయలు నెమ్మునమందున్
నిరతము మతముల సఖ్యత
కొఱకై కృషి నల్పగాంధి కూర్చుదలర్పన్
- క ॥ కారాగారము చేండెను
ధీరుల సఖ్యంబువలన దినదిన మందున్
పోరెను దాస్యము వాసగ
కారణజన్మంచు గాంధి ఘనబాస్రాజీ!
- క ॥ నెచి నమస్యల జూడేగ
పాటిలె కష్టంబులెల్ల బిహువిధములుగా
చీటికి మాటికి జనులకు
కాటకములు గలుచుండె కలియుగమందున్

- క॥ దుండగ మథికంబయ్యెను
నిండుకొనెను శారతిసుఖమ వెరతర అవనెన్
మెండగు పొంసా కూతడలు
హరిహర సాగంగ జగత తలద్దమరదెన్
- క॥ వరకట్టుపు బాధలిలను
మతువంగా రాదు కసగమరజమాలగిటున్
కఱపులు నథికంబయ్యెను
బరువాయెను బ్రదుకు లైల్ భోతావనిల్
- తెగి॥ వర్షములు లేక పొలములు వ్యటిపోయె,
ఉండి బట్టకు కఱవయ్యె, మండెధరయ,
నిండుకొన్నది, ఖనిలోన నీతి గనగ
దండిపాడవు గాంధిఛి తరలిరమ్మ.

మార్పు

రచయిత్రి :
శై. శ్రీరంగనాయక్

భాద్రీదిరె, నుదుటల్లుచూర్చంచి వనిజేసి అలసిపోయినపుడు ఎడురచేతని సేలకు ఆశిరచి తేవటోతూ 'గామణంఘ్రా' అనడం. తనకు నహించనివిషయం జరగగానే ఆదేనోబెల్కో తోటకూరలోంచి వ్యరుగును విడిరిఖచినట్టు ఆవతలిపారు ఎంతఫివారైనా కిదిల్చి పారే యదం, రోజు పదినిమిటొలు నూలు తడకకుం ఇవి సుందరమ్మ నిత్యకృతామ్మలు.

శిలిచ్చు వయసున్న అవిడ స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాదిన వేలాదిమంది భారయుతీల్లో ఒకరు. ఉద్యమంరోబల్లో విదేశివస్త్రాన్ని బహివ్యక్తించిన సుందరమ్మ ఇప్పటికీ ఖద్దరె ధథిస్తుంది. ఆరోజుల్ని గుర్తుతేస్తేచాలు, అవిడ మాటలాఘవాహంలో మునిగి ఊషితాదక అవతరించు వస్తుపుల్లా మూరిపోవల్సిరిదే. వయసు ఇమె ఒంటికేగాని గౌంతుకుకాడు. అందుకు భథుపడే, ఇంట్లోనివారు ఇమెమాట తు.చ తప్పకపాటిస్తారు. మనవరాలు రమ్య ఇప్పుడు 10వ తరగతి వదుస్తోంచి. రమ్య నాన్నగారు నూత్రించా మరణించడంతో ఇంతపరిస్థితా రూపొర్తేంది. మరణించిన తండ్రి స్థానంలో రమ్య అన్న ఉద్యోగాన్ని సంపాదించుకొని నాటమ్మసుందరమ్మ ధాటికి తట్టుకొని బ్రతక్కడం కష్టమని భావించి భార్యతో కరిసి ఓరాక్కుకి రాక్కె వేరే ఉఱ్చు వెళ్లిపోయామ. వాడికి ఆరోజే నీళ్లాదిలేసింది:సుంకరమ్మ.

ఇంటపరిస్థితి కొంత స్తుతున్న తమచాల మూర్కల్కు వచ్చి దిరమ్య. అప్పటివరకు అరిగినమిశేషాలు క్రింతాలో తూచిలచినట్లు వ్యక్తితో కిముఖ్యవిషయాన్ని కూడా చెప్పి ఏంచేతూతసుఱున్న తని అడిగింది రోటి. నీ.ప్రశ్నలు నేడూధానం రెపుచెట్టుతాశంది రమ్య.

నానమ్మకు తెఱస్తే ఉడికి అరేస్తుంది ఏం చేయాలా! అనిఅలోచించింది మరుసడరోజు, రోటిలో నువ్వు ఇంట్లో చెప్పావా! అడిగింది రమ్య ఈ, ఒవ్వుకున్నారు కూడా! మరిసువ్వో, ఏమోనే రోటి! భయంగా ఉంది బెంగగా చెప్పింది రమ్య.

ఇందులో తిప్పిముంది? నివాళ్ళకోసమేగా! తన మాటల నైపు ఇంతిలో కవ్విన్ను చేస్తోంది రోటి. ఇలా ఎంతమందిని ఈపనికి ఒప్పిస్తే అంత కమిషన్ అపవిలో లభిస్తుంది రోటికి. ఎలాగై తెవేం, తనరూట్ లోకి డెచ్చకుండి రమ్యను. రోటిమాటలు వినిరమ్య విజమే బ్రితాలంపే ఈ రూట్ కరపై నిర్ణయించేసుకుంది.

రోటి, రమ్య ఆరూమలో అమగుపెట్టారు. పదినిమిషాలక్కా అనుకున్న పవి హూర్తయింది. తనకుతానే క్రొత్తగా అనిపించింది రమ్య కు. ఇంటికివడ్చి తలుపుతీసింది రమ్య. వరండాలో నాట్చుం శబ్దం వినిపించి, నానమ్మ ఇక్కడెసుంది కాబోలు, సెమ్ముదిగా వడవాలనే ప్రశ్నయత్తుంలో శబ్దంచేసింది రమ్య. సుందరమ్మ “ఎవరమ్మాయే! అగ్గాగే! రమ్యలేదు” చెప్పింది దూరాన్నంది. “నానమ్మ! నేను” పిరిచింది చిన్నగా రమ్య. ఏం చూస్తుందో అర్ధంకాక ఆగ్రహంతో “హాపిషిదానా! నికేంపోయే కాలమే? చేతులూ వచ్చాయే” దళదబూ బాదేస్తుంది సుందరమ్మ రమ్యను. రమ్యతల్లి పరుగెత్తి వచ్చి “అత్తయ్య గారు! ఏమిటి, చంసేస్తారా డానిన్న” రమ్యకు అడ్డంగా నిలువబోతూ ఆవాక్కుయింది జబ్బును పట్టుకున్న సుందరమ్మ చేతిని విధియై కొంటూ రమ్య “హాపిష్టవానిన్న నేనుకాదు. ఈమార్పు. ఆదుకోవార్చిన అన్నయ్య మనగురించి పట్టించుకోలేదు. పరువుగా బ్రితికే మనం రిక్షమెత్తుకుని బ్రితకలేం. ఈ పరిసితిలో నాకు ఈపని మంచి దిగానేతోచింది. ప్రాణంగా చూసుకొవే జట్టును బాట్టుహాయిర్ చేయించాను. అందుకు నెలకు 150-00 రూపాయలు ఇస్తామన్నారు నేనేం తప్పుచేయలేదు” రోదిస్తోంది రమ్య. స్వాల్లో ఉందరూ ఇలాగే చేయించుకున్నారు ఏడుస్తూవే చెప్పింది రమ్య.

ఎలాంటి ఆశయాలకోసం తన జీవితాన్ని పణంగా పెట్టింది. స్వాతంత్ర్యం రాక శూర్యం తిచేశియుఱు భారతీయుల్ని పిట్లు కాచ్చిచంపాడు. మరిఖప్పడ్డో? పక్కిని వంపకుండా, ఎగరకుండా బ్రథకమని నంపుట్టాడి, నంప్రపాయం, సైతికవింపులు అనే రెక్క ర్ని విరిచేస్తున్నారు. రమ్య ఇంగా మాట్లాడగలగడానికి, మనదేశం లోని నంపుట్టాత్మిన పొక్కాళ్ళ పభావం దైనోసారన్లా వియుచు పడుమే కారణమని భావించింది సందరమ్మ.

నాగరికత మునులో భారతదేశమో వస్తున్న అనేకసార్యాలను నిరోదించాలని తనకున్న పరిధిలో తానుఎంత ప్రయత్ని ఉచినా యువత వినేదక్కాటి పోయింది. కనీసం ఆపతనం తన ఇంటినైనా శాకకుండా ఉంటే చాలనుకుంది, ఈనేడ అదీ ఇరికింది. నాగరికత పేరుతో నంపుట్టాతి పెరగాలిగాని పతనం కాకూడకు. కండలోని దారంలాగా కలియుగాన్ని ఘుట్టగల నేడ్యరియైన షరోనాయకుడు ఇన్నించాలని కోరుకుంది నానమ్మ. ఈ కొత్త సంపుటిని చూసి జీర్ణంచేసుకోలేక ఆగాళి విద్రాక షందరమ్మ రాట్లున్ని పేగం గా తప్పుతోంది. ఆ తీవ్రతమ ఆము హనుమలాగానే రాట్లుం కూడా విరిగి క్రిందపండింది.

షందరమ్మ కోరిన కోర్కె తీరుతుందా, లేదా అనేది భవి ష్ట్యతే విర్యయించారి.

స్వరాజ్యం గేయం

:రచయిత :

తన్న వెళ్లి బాలయ్య

పరతంత్ర మేఘాలు
 పారిపోయిన తివము
 స్వాతంత్ర్య భానుండు
 సాగివచ్చిన దివము
 గతమైంతా మేలబి
 స్వగతమ్ములో నేను
 స్వరాజ్య శీతులః
 స్వరాజ దేధు చనుంటి

॥స్వరాజ్యః॥

దట్టిబిడ్డమ గట్టి
 శత్రుషుల వెదురొడ్డి
 కదనరంగము నందు
 కత్తులను రుణిపించి
 కానుపించిన శక్తి
 వీరసారీ రూపిని
 కనుపించడేమని

॥స్వరాజ్యః॥

తెల్లవారిని తరువు
 ఉరక లెత్తినవాళు
 భరతమాతకు వరష్టత్తుదరి
 వీరశేషందు అల్లారి, ఆంధ్రందుందు
 అవని లేదా యెనని

॥స్వరాజ్యః॥

ఇద్దనత్తాయైంప సిద్ధాంతి,
 బుద్ధ సత్రుభు మించిన
 గుజరాతు గాంధీజి
 జగతిస్వారాజ్య స్వార్తికి
 కరదిపిక్క నిలచి
 అవనిలో సిత్యమై సత్యమై
 ఆరాధ్యదైవమై అగుపించ లేదని   «స్వారాజ్యా»

ఎవటుజూచిన ఆకాంతిచ్ఛలు
 అలముకొన్న వినేదు ఉచ్చిష్టియన జీటి
 చాచా నెఫ్రు తిరిగి వచ్చేదివేళక్క
 కాంతి సువార్తక్క పరితపించెడి
 జంట శాపురాల
 రిత్త చూపులు తూషి నాగుండెలవిషిషోవ «స్వారాజ్యా»

వీరులకు వీరులై ధీములకు ధీములై
 జాతికి వెన్నెన్నముకలైన సమైక్యశా సారేథులతి
 విలసిల్లే విమలధా ప్రి
 కాంతిక్క క్రాంతిక్క
 విశ్వజన ప్రీతిక్క సర్వజన హరమై
 భారత స్వాతంత్ర్యదినం
 విశ్వానికి వెయగుదినం
 కావాలని .....
 పుడమి తల్లి పులకింతలు
 గిరిగింతలు కావాలని...   «స్వారాజ్యా»

స్వాతంత్ర్య సమరం

రచయిత :
ఎ. రాజ్యలక్ష్మి

దేశమంతా అస్వాతంత్ర్య
అంధకారం బానిసత్యం రాజ్యమేళే
దేశమంతా నిరీపుర
విశ్వాబ్ది నిరీపుత తాండవించె
రత్నగర్భ వ్యోపోగా
పొదిపంటలు వీడిపోగా
చెరివృత్తులు చెడిరిపోగా
ఆకలిసెగలు పెల్లుబుక
మాతృవేదన కనలేక
దేశప్రణల ఇక్కట్లు వినిలేక
కూడాసుమిత్రీ ఆర్థులమొరాలకించి
స్వాతంత్ర్య పోగాటము చేసిరంత

గాంధీ తిలకు బోసులెందరో
దిక్కాకంకణము హూనిరంత
జాతిని జాగ్రూతి పరచిరంత
విషపవీరులు అల్లూరిభగ్త
విస్మారింగాలై తెల్లవారిని కాల్చిరంత

కష్టాలవెంట సుఖాలూవా
రాత్రి వెంట పగలు రాదా
సుమప్తి వెంట జాగ్రూతి రాదా
చీకటి పోగా వెలతురు రాదా
బానిసత్యం పారేపోదా
స్వేచ్ఛ వాయుసు పీచగ రాదా

భరతమాత కదుస్తపంట
 స్వాతంత్ర్య విఱల జన్మమంట
 అహింసా సిద్ధాంతాల బాటపెంట
 పయనించిరి మనవిరులంట

వ్యాపారమనివచ్చి శాలనే చేస్తావా
 గద్దెపె కూర్చుండి పెత్తనం చేస్తావా
 మా క్రమనుదోచి విందారగిస్తావా
 నివెశ్యుదాశా మాకు కూరుకేటేదు
 మాదేశం మిారెళ్ళుమని ఇట నిలువ కష్టమని
 మేమంతా ఒక్కటని ఓడనింక నెక్కుమని
 పలాయనం పరింపమని గర్జించిరి నాం క్రించిరి

రత్నగర్భ నాదేశం
 అన్నపూజ్ఞ నాదేశం
 సిరిసంపదల నాదేశం
 నీ విటనుండి వెళ్ళుమని నాశదేశం

దాస్యదగ్గచ్ఛతన్యం కోటికంఠాలరావం
 విరిపత నిస్సవాయతకో ప్రజ్వలించె దేశభక్తి
 తండ్రాముకిరణాలూ మండిపోయె జాతిఅంత
 అణగియున్న దేఖియత పొంగువారె ఒక్కష్టం
 నా దేశం నాసాంతం అన్నఫావమువ్యేర్తున ఎగసిపడే
 పొరుషాగ్ని జ్వలల్లో మండిపోయె పరాస్యం
 అహింసాపాదం అంగయుండగా
 సత్యగ్రహం సాధనమవ్యగా
 లక్షమ్యమున కూడిరందరు
 ప్రశయరుములై ఒప్పిరందరు
 ఒక్కత్రాటిపై నదిశేరందదు
 స్వాతంత్ర్య రంగాన దూకేరందరు

వెల్లవలా పెల్లబీకి
 శుంచివేసె దొరతనాన్ని
 కొదమసింగమై గర్జించె భారతం
 అహింసా ఆయుధమే అఱుబాంబుకన్న మిన్న
 సత్యాగ్రహసాధనమే సర్వవిధముల మిన్న
 కోటిప్రథల కాంతులతో సాగివచ్చె స్వాతంత్ర్యం
 అణగారిన ఛీవితాన కాంతినింపె స్వాతంత్ర్యం
 తీయతీయని తలస్తలతో వలపుపంచె స్వాతంత్ర్యం
 ప్రగడిణాట పయనింప పయనమైనది స్వాతంత్ర్యం
 స్వాతంత్ర్య స్వప్నం సాకారమయ్య
 తలిభారతికి స్వేచ్ఛవచ్చె
 బానిసత్యం బాసిపోయె
 భవ్యమైన బ్రహ్మకుగలిగె
 కష్టాలు కన్నీ ఈన్న వెడరిపోయె
 సుఖశాంత్యాలు వెల్లివిరిసె
 జాతిగారవం కాంచుట మనద్వేయం
 భరతమేదినిని కాచుట మనలక్ష్యం
 హిందు ముస్లిం కైర్పిష్టవమని మతములెన్ని ఉన్న
 మనమాత భరతమాత
 శీరుతెన్ను లెన్నియున్న మనసంస్కారి ఒకక్కటన్న
 చాపకూయ సిద్ధాంతం చాటించిన బ్రహ్మన్న
 ఇక్కటకే ఆధారమన్న
 గౌతమబుద్ధుడు మదర్ తెరసా పంచిన
 దయాప్రేమలను పెంచుదాం
 అంటరానితనం ధనికస్వామ్యం మంటగబుపుదాం
 ఎస్తైనా ఎక్కుతైనా భారతీయులమని చాటుదాం
 ఆసేతు హిమాచలం అంతాబక్కలని చాటుదాం
 అంతా ఒకటని చాటుదాం.

చీకటి - పెన్నెల

రచయిత్రి :

ఆదూరి సావిత్రి

మధ్యతరగతి కుటుంబంలో ప్రభిన చక్రవర్తి, తండ్రి హరాత్తుగా మరణించటంతో చదువును అర్థంతరంగా ఆపెయ్యాల్సినపచ్చింది.

మధ్యతరగతి నంసారాల్లో సంపాదించే వ్యక్తి ఒక్కడే ఉంటారు. తినేవాళ్లు హర్షం పదిమంది ఉంటారు. దురదృష్టివశాత్తూ నంపా దించే వ్యక్తి కేదయినా అయితే ఆ సంసారం ఫీదిన పదుతుంది.

చదువు ఆసేని దొరికిన ఉద్దీఘసులో చేరి, పీలయినంత డబ్బు ఇంటికి పంపి, ఒకపూటబిందితో గమపుకుంటున్నాడ్దతను....

ఉన్నాడ్లో కాలేజి ఉండటంతో తమ్ముడి చదువుకు అంతరాయం కలగాలేదుగానీ .... ఎదిగిన ఆక్కా ‘జ్యోల’ పెర్చి నమస్య హర్షం భూతంలా భయపెటుతోందతనిన్ని. అఫీన్ సుంచి ఇంటికివెళ్లబోతున్న చక్రవర్తి దగ్గరకు అపెండర్ వచ్చి “మిహ్యార్చి డి.డి.గారు రమ్మం ఉన్నారు.” అని చెప్పాడు.

రూంలో డెళ్లుగానే చూపించి “మిాతో పర్సనల్గా హాట్లూడాలి” అన్నాడు డి.డి. పరాంకుశం.

“చెప్పండి సర్” అన్నారు చక్రవర్తి నమ్రతగా

“ఎన్నా శుభగాన్నా నిన్ను గమనిస్తున్నాను. నుశ్శ్వనాతు బాగా నచ్చావు సికుటుంబ పరిశ్రమలు కూడా తెలుసుకున్నాను. మాఱ్చాయి రఘుపిర్ డాక్టర్. ముప్పుయ్యే రెండేళ్లుంటాయి. మిా జ్యోలక్క నిలాగే ఉంటుందనుకుంటాను. మా అభ్యాయి కూడా బావుంటాడు. సికథ్యంతరం లేకపోతే .... ఆ అమ్మాయిని నా కోడలుగా చేసేకుం తాను. మిా తమ్ముడికి కూడా మంచిఉద్యగం చేయస్తాము. నాకు కట్టు కానుక లవసరం లేదు.” అంటున్న పరాంకుశాన్ని నమ్మిలే

నట్లు చూస్తున్నాడు చక్రవర్తి. రఘువీర్ ని తను చూశాడు. చక్కగా సంస్కారవంతంగా ఉంటాడు కానీ....

“మం ఇంటి కెడదాం చక్రవర్తి. దార్లో నీకు చాలా చెప్పాలి.” అంటూ లేచాడాయన.

రఘువీర్ తరవాత నాకో కూగురుంచె. దానిపేరు అన్న హర్ష దానికి రెండెళ్ళవయస్సులో తలిచవచోవడంతో నాన్ని నేనేపెంచాను అదంటే నాకు ప్రాణం. నాకు దాని పెళ్ళి ఒకసమయాగా మారింది. నాడబ్బు, హోదా చూసి ఎన్నో సమంధాలు వస్తున్నాయి. హర్ష మెతకమనిపి. డబ్బు లేకపోయినా “సంస్కారవంతుడూ, నెమ్ము దస్తుడు అయినవ్యక్తికి దాన్ని వ్యాలని నాఅభిప్రాయం. నువ్వు నాకు చాలానచ్చాసు. మా హర్షును నువ్వు చేసుకో. బ్యాల తాళంటి కోడలవుతుంది. మిహాళ్ళందరీను ప్రాద్రాణాద్ తీసుకొచ్చేయి. లలి తానగర్లో మా హర్షకో ఇల్లకొన్నాను. రెందువేలకి కిందఖాగం అడ్డికిచ్చి, పైన మిహారుండొచ్చు. మిహాతన్నుడికి ఉద్యోగం, నీకు ప్రమోపను.... ఇవన్నీ నేను చూసుచుంటాను.” అన్నాడు పరాంకుశం.

చక్రవర్తికిదంతాకలలో లాగా ఉన్నది.

“ఈ అమ్మాయి మా హర్ష” అయన మాటలలో తలఎత్తి చూసిన చక్రవర్తి పిడుగుపాటు తిన్న వాడిలా అయ్యాడు.

అమె.... హర్ష! ఎంత హోరంగా ఉన్నది.

చాపున చాయకన్న కాస్త తక్కువరంగులో.... నిరాసక్కమైన ఆలంకరణలో ఏమూత్రం ఆక్రూడలేవి ఆ అమ్మాయికిన్న అందమైన నిడుపాటి ఇద కూడా తన అంధాన్ని కోల్పుయినట్లుంది....

కాఫి ఇచ్చేసి వెళ్ళిపోయిందామె....

“చక్రవర్తి” స్వార్థం లేకుండా మనిషి ఏపని చెయ్యడు. కానీ, ఈస్వార్థం వెనకున్న నాతండ్రి వసు అర్థం చేసుకో. శారీరక

సౌందర్యంలా ఆత్మసౌందర్యం చూడగానే కనిపించదు. నా బిడ్డ అని చెప్పటం కాదు కానీ పూర్ణ మంక్యంలాంటి పిల్ల. మిారు దాని మనను చూడగానికి ప్రయత్నించండి చక్రవర్తి”. అంటుంపే పరాం కుశం గొంతు తడిగా వణికింది. “మిారు ఇప్పటికెప్పుడే మిా నిర్ణయం చెప్పక్కరేదు శాస్త్రవ్యవదితీసుకోంది. మిామనసాకెలా నచ్చి తే అలా చెయ్యండి” అన్నాడాయన.

తన రూంకొచ్చిన చక్రవర్తి మనను దిమ్మెరపోయినట్లుంది.
తను.... అన్నపూర్ణను చేసుకోవాలా!

పూర్ణచంప్రమనిలా వెలిగిపోతున్న తనఅందాన్ని చూసే “చక్రవర్తి” అని పేరు పెట్టిందట అమ్మ! అలాంటి తనకు....! పెళ్ళి గురించి చాలా ఆశలున్నాయి చక్రవర్తికి. అందమైన భార్యతో.... ముత్యాలాంటి ఇద్దరు పిల్లలతో.... తన దాంపత్యజీవితం అప్పరూపంగా పండించుకోవాలనేది అతని కోరిక.

పెళ్ళి అనేది మనిషిజీవితంలో అతిముఖ్యమైన మయపు దాని ప్రభావం జీవితాంతం వరకు వెన్నంటే ఉంటుంది.

తను కుట్టించుకున్న బట్టబాసుండక పోతే .... ఇంకోసారి మంచిది కుట్టించుకోవచ్చు లే అనుకోవచ్చు. తను చేస్తున్న ఉద్యోగం భాశుండకపోతే.... మరో మంచి జాబ్కోసం ప్రయత్నిస్తూ, అని వస్తుందనే ఆశలో బ్రథకొచ్చు. కానీ.... ఈ భార్య నచ్చకపోతే.... ఇంకో మంచిభార్య కోసం ప్రయత్నించటం ఆశపడటం కుదరదు తను అన్నపూర్ణను భరించగలడా?

ఆమె రూపం అతని కళ్ళముండు కదిలింది.

“నా! నా! తనవల్లకాదు”

“చక్రవర్తి— షరి నేను?!” ఇరవై ఆరేళ్ళు విందిన జ్యాల తథిసిన కళ్ళతో ఈనను ఇలడిస్తున్నట్లనిపించిందనికి పేరంటానికెళ్ళినా

“పెళ్ళాము?” అనితసుతారని ఇంట్లోనే మగిపోతున్న జ్యోలి.
క్షణంజాంకి ధైర్యాన్ని కోల్పోతూ నిస్తేజంగా మారుచున్న జ్యోలి
డారేగింపగా వెడుతున్న పెళ్ళిజంటను తపనగా చూసి ఆ తరువాత
ఫిల్నివచ్చి పదిపోతున్న జ్యోలి —

“చక్రవర్తి నిన్ను చిన్నపుట్టుంచి ఎత్తుకుని పెంచానురా నువ్వే
దిస్తే — నేను తినేది కూడా నికిచ్చే సేదాన్ని. నా గురించి కొద్దిగా
త్యాగం దెయ్యావా?” అని దీనవదనంతో అడుగుతున్న ట్లున్న జ్యోలి
బాటిగా ఇంట్లో ఉండటంతో ప్రతిదానికి అనంత్పుప్పితో రగిలిపోతూ
ఇరగిదాటున్న తమ్ముడు —

చిన్న చిన్న ఆశలను కూడా నిర్ధార్షింయంగా చంపేచుకుంటున్న చిన్న
శ్లోలు, తమ్ముడు —

పరిస్థితులతో పోరాదలేక అలసిపోతున్న తల్లి
పీళ్ళంతా కలసి అన్న వైపుల్లుంచి తనకు ముట్టిసున్న ట్లునపిస్తోంది
చక్రవర్తికి.

ఓగాద్! తనకేమైనా వర్లేదు. తను చేసే చిన్న త్యాగంతో తన ఇంటి
రూపురేఖలే మారిపోతాయి. వాళ్ళందరి ముఖాల్లో తృప్తి, సంతోషం
చూడడంకోనం తను రాజీవడక తప్పదు.

మనిషికి టీవితములో అవణాకం ఒక్కసారెవస్తుంది. స్వార్థంతో తాని
ప్పుడు దాన్ని అంచుకోకపోతే.... చీకటి మిాద, దీపం ఆలిగినట్లు
పుతుంది. తన నిర్ణయం మిాద తనపారందరి బ్రథుకులూ ఆధార
పది ఉన్నాయి.

ఒక నిర్ణయానికొచ్చే కాదు చక్రవర్తి. చక్కచక్క కొన్ని సంఘటనలు
జరిగిపోయాయి.

అన్న హృద్య చక్రవర్తి భార్యలుంది. జ్యోలతో రఘువిర్ పెళ్ళ,
చక్రవర్తి తమ్ముడికి ఉద్యోగం.... స్వాతంత్ర్యాల్లు, ర్యాంకుబ్యాలెన్స్....

ముఖ్యంగా కుటుంబంలో వెర్లివిరిసిన హృదామోడాలు.... తనుచేసింది మంచిపనే అనుకునేలా చేశాయి చక్రవర్తిని.

“నిజం చెప్పు. నువ్వు అమ్మాయిని ఇష్టపడి చేసుకోలేదు కదూ? నూకోనం త్యాగం చేశావు. అవునా?” అని ఆతనితక్కు, తల్లి నిలదీస్తే “అన్నపూర్ణ నాసేన్ని హితురాఱు, అమె సౌజన్యం నన్ను ఆకట్టుకుంది తానయితే వన సంసారంలో చక్కొ ఇవిదిపోగలదనిపించింది. అందుకే “ఇష్టపడే, అమెను చేసుకున్నాను”. అని వాదించి వాళ్ళను నమ్మించాడు.

అన్నపూర్ణ, చక్రవర్తుల దాంవత్యజీవితరా ప్రారంభమయింది .... అమెను చూసే అనంతుప్రిగా ఉక్కోపుఱా అనిపిస్తుంది చక్రవర్తి. తన కలలనిన్నటికి నిప్పుపెట్టిన మనిషిలా అనిపిస్తుందతనికి అన్నపూర్ణ ఆతదు పిలవకుండానే అన్ని అమరస్తుంది అన్నపూర్ణ.... తైమయి పోతే “అథీన్ తైమముతోంది” అంటాడు ఏ గోడతోనో చెప్పినట్లు. “ఇదిగో పెట్టేస్తున్నా” అంటుందామె.

వంటణాశ్చంది అనహు. ఇలా తగలడిందేం తనదు.

ఎవరో తరుముకొస్తున్నట్లు తినేసి తెచ్చిపోతాడు

అతనామెన్ ప్రతెతు మాటలనడు. అయినా రాక్కులో తిరస్కారం అమకర్ధమవుతూనే ఉంది.

లోకం కోసరమే కాము నంసారము చేస్తున్నాము

ఎంతటి బాధాకరమైన విషయాన్ని యినా, ఆవేశాన్ని యినా గుండె ల్లో శాతేఃకోగలగటం అన్నపూర్ణ వ్యక్తిత్వంలో ఉన్న విశిష్టపలభం. కానీ— మొగడు, వాడి ప్రవర్తనే జీవనాధారమా? హాడి ప్రేమ లేకుంటే బ్రితకశేష్మా? అనుకోలేక పోతుంగామె. తనకు అందం లేకపోవన్నగానీ — అదమను ఉంది. తనకీ భర్త ప్రేమ ఆదరణ కాపాలనిపిస్తుంది. దీన్ని పొందడానికి తనేంచేయ్యాలి? ఏఖార్యకూ తనభర్త దగ్గరలేని ఇంచువంటి భయం తనకొక్కుదానికి ఎందుకుంది?

నిన్నంశయంగా ఇనీ అతని తిరస్కారం వల్ల ఏర్పడిందే!

“ఆనాకరిథర్తను ఆడది ఆదరంగా చూస్తుంది.” మరి మాదికిదేం అహంకారం?

జ్యోల రఘువిర్మలు ఎంతో అన్యోన్యంగా ఉన్నారు.

విషాధ్యతలూ లేవు కాబట్టి, తమ్ముడు తనుకోరుకున్న అందమైన ఆస్కాయిని వివాహం చేసుకున్నారు.

చిన్న పిల్లలు చదువుకుంటూ నిశ్చింతనా ఉన్నారు.

తనాక్కడే వెల్పివెధవలా.... ఇలా ఉంటాయి దక్కవర్తి అలోపనలు ఇలాంటి పర్వత్వన్నలోనే ముగ్గురుపిల్లలు పుట్టారు వాళ్ళకి.

మంజు, హాసి, చక్కవర్తి పోలిక. చిన్న పుట్టుఁచీ వాళ్ళుఅడింది ఆట పాడింది శాట. తన ప్రమాదిమను గుమ్మిరించబానికి వాళ్ళిద్దర్చి కేంద్రబిందుష్టగా ఎంచుకున్నాడతను దాంతోవాళ్ళకు తండ్రితో అటూవీమెంటు, తల్లితో డిటాచ్ మెంటు ఏర్పడింది. తండ్రి ప్రవర్తన వల్ల తల్లిమిాద చులకవ భావం కూడా ఏర్పడింది వాళ్ళకి.

ఇంకో అమ్మాయి ఛాయ అచ్చం అన్న పూర్ణలూ ఉంటుంది.

కోయిలల మధ్యకు వచ్చిన కాకిపిల్లలు తరిమినట్లు ఒ అమ్మాయిని వాళ్ళు అన్న పూర్ణ వైవుకు నెట్టేకారు.

తన సంసారజీవితంలో ఇలా రెండువర్గాలు ఏర్పడటం.

ఒకరినాకరు ద్వేషించుకోటం దీనికంతటికి కారణం స్వయంగా ఒ ఇంటియజమానే కావటం అన్న పూర్ణలో దుఃఖాన్ని, నిన్నహాయతను బధికం చేయసాగాయి. పిల్లలు పెరిగి పెద్దవాళ్ళవుతున్నారు.

మంజు సాయంత్రం అలన్యంగా ఇంటికొస్తే అన్న పూర్ణ నిలదీస్తుంది. ఆపిల్ ఎదిరిస్తుంది. మామూలుగా అయితే ఆపిల్ అలన్యంగా రావటం తనకూ ఇష్టంలేక పోయినా తన ప్రత్యుధి అన్న పూర్ణ అస్తు తోంది గాబట్టి అమాత్రం దానికి తెలుసులే, నువ్వు చెప్పుక్కర్లా. అచి

నాతో చెప్పేంద్రింది అనేహాడు చక్రవర్తి. అపిల్ల తల్లివైను ఎద్దేవాగా చూసి తన గదిలోకి పోయేది

ఇలాంటి వాళావరణంలో పెరిగిన మంజును తేలికగా తన వైపు ఆక రీంముకో గలిగాడు విజయ్. అతని చెల్లెబు కోసం ఆజంటికి వెళ్లేది మంజు. జాణిమొగ్గలూ ఉన్న మంజు అతనిన్న విపరీతంగా ఆక్రూరించింది అతని అందం, శెలివిశేటులు, వాక్షాత్కర్యం పదహారేళ్లు మంజు మనసుమిాద మత్తుమందులా పనిచెయ్యసాగాయి. అతనికి పెళ్లు యిందని, భార్య పురిటికి స్థట్టింటికిందని ఆ అమ్మాయికి తెలును అయినా “తమ ఇంటి వాళావరణంలో ఉన్న విచిత్రమైన స్థితి ఇది తప్పని ఆమెకు ఖనిపించనివ్వటం లేదు”.

పెన్ను కోసం మంజు అలమర వెరుకుతోంది అన్నపూర్ణ. పనిలో పనిగా ఆస్తవ్యస్తంగాఉన్న పుస్తకాలు నరిగాస్తరటం మొదలుపెట్టింది. ఒక తెక్కుబుక్కలో నుంచి జారివడ్డ ఫోటో ఆమెను ఆశ్చర్యపరిచింది. ఈ ఫోటో దీని దగ్గరించుకుంది? ఇతని భార్య త్రీమంతావికి తమ పేరంఖావికి కూడా వెళ్లింది. ఇతని ఫోటో ఇదెందుకింత రహస్యంగా దాచుకుంది? ఈమధ్యన అలస్యంగా రావణానిడే కారణమా? ఇఱకుగున్న చెతులతో ఆ ఫోటో దగ్గరే ఉన్న శులాటిరంగు కవరు విప్పింది.

“మంజు” కురోజు కాదేజికని ఇంట్లో చెప్పేసి సుశ్వా హోటల్ కోకాకి వడ్చేయ్. రిసెప్షన్లో నిన్ను రిసీవ్ చెసుకుంటాను. భయ పడకు. అంతా నేనుమ్మానేజ్ దెనుకుంటాను. కాస్తర్వ్యరగా బయలైరు. అదా ఉదయం నుంచి మంజు హదావుదికి ప్రత్యేకమైన అలంకరణకి కారణం!

తోటనూతి సేత క్రమాభద్రరగా పెంచబడిన తోటకి అక్రదగా దానం తకుదే పెరిగిన పూలతోటకి ఉండే శెడాలాంటిదే ఇదికూడా.

ఆడపిల్ల పూతోటలాంటిదయతే.... కన్న తల్లి తోటమారి లాంటిది.

మారి కడి నంరక్షణకి తోచుకోని మంజులే

తోట తనదే అయినా క్రమబద్ధం చేసుకోగల శక్తిఉన్నా....

పరిస్థితులు అనుకూలించని నిస్పచోయత తనది.

అన్న భూర్జలో ఉదైకం పరవశ్శ తొక్కుతోంది. ఇన్నా శ్శుగా అణి చిశుఱచిన భాషాయ ఉచ్చిత్తుగా ఎగసి పడుతున్నాయి.

విసురుగా తనముందుపడ్డ ఫోటోని, ఉత్తరాన్ని చూసి తలవాత్తినే చక్రవర్తి మరిడుతున్న అగ్నిగోటంలా ఉన్న అన్న పుర్ణను ఆశ్చర్యంగా చూకాడు.

నెమ్ముదిగా ఉత్తరాన్ని వదవసాాదు. మొదట అయ్యొమయంగా అనిపించినా ఉత్తరంలోని భావం మనసుకు పట్టిన చక్రవర్తి గాలితీసిన బెఱావీలా ఆయ్యాడు.

తలసాసిరిలో ఉడగానే అపరకాళిలా విజ్ఞంభించింది అన్న భూర్జ. “మా మూలానే ఈ పరిస్థితి ఏర్పడింది. భాయలోలేని తూంభావం విశృంఖల్యం పుంఛలో వెప్రితలు. వెయ్యిటానికి ముఖ్యకార కుటుంబాలే.

మిా పోలికలతో ఉన్న వాసునూ, మంజునూ వూసుంచి విడదిస్, హుట్ వ్యక్తిరేకటా పార్శ్వను తయారుచెయ్యటారలో మిా కౌదిజాన్ని సంతృప్తి పరుచుకుంటుస్తూననే భ్రమలో ఈ కొంపకి మిశ్ర పెట్టారు.

మిారు నేన్ను ఎకరి బలవంతంమింద న్నానీ చూడకుండా మధ్యపెట్ట బడిగానీ పెర్చిచెనుకోలేదు. ‘త్యాగం’ అనే వాత్సల్యందరి నమన్యులూ తొచ్చిలనే ఉనేశంలో నన్ను చేసుతున్నారు.

అందరికి అన్న అమిరాక.... సమస్యలన్నీ తీరాక “నేనెందుకింత త్యాగం చేశాను?” అనే అత్మపరిశోధన “ఈ ఆనాకారి పిల్ల నాకు

తగదు” అనే అంకారం మిమ్మల్ని పిచ్చివాడిని చేశాయి, మీ సమస్యలన్నీ సునాయసంగా పరిష్కరిండటానికి నేనే కారణమనే వివేకం కూడా మించి నించిపోయింది.

మింసంతృప్తికి కేంద్రచిందువుగా నన్నె ఎంచుకుని, దావ్చి రక రథాలగా ప్రదర్శించటం ప్రారంభించారు.

నాలో అందం లేకపోవచ్చు.... కాని ఆడమనసు వుంది.

నాకు స్పుందన, సాఖం, దుఃఖం అనుభూతులూ వుంటాయి అనే సంగతి మించు మర్చిపోయారు.

పిల్లలు పుట్టాక వాళ్ళని అడ్డంపెట్టుకొని, నన్నెదో పాధిస్తున్నానను కుని వాళ్ళ విశ్రంబలాయిన్ని. అవినేకాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ నన్ను విపరితమైన క్షోభకు గురిచేశారు.

ఏం సుఖపడ్డానండి నేను మిమ్మల్ని పెట్టి చేసుకోవి?

పెళ్ళి.... భర్త.... పిల్లలు.... అంశేసే తోతప్రప్తిలూ తేశారు.

పెట్టికాక ముందు మాశంత్తోనన్నెవఱూ ద్వేషించేశారు కాదు.

కానీ తు ఇంత్తో నాభర్త నేను కన్నపిల్లలే వన్ను అస్త్రామఘు కున్నారు.

మనిషికి అందచందాలే ముఖ్యం కావండి, ప్రవర్తనముల్యం, సౌఖ్యం ముఖ్యం.

మించి అందం నాకేం ఒరగజెట్టింది? నోన్నెం స్తుపెట్టింది?

భార్యభర్తలు ఒకరినాకరు నిరంతరం ద్వేషించుకునే నంపారాల్లో పిఱుయి ఇంతకున్న గొర్పుగా ఎలా త్రవ్రిస్తారు? మిద్దయ తల్లి దండుల్ని అనుకరిస్తారు.

తల్లి అందంగాలేదని ఏచ్చిద్దా తల్లిచి ద్వేషించు. అమై క్రోమనుండి దూరం కాదు.

కన్న తల్లిని లెక్కచేయచి స్థితిలో మనసీలున్నారంటే. దానికి మింసంస్కరహినమైన ప్రవర్తనే కారణం.

అదృష్టవకాత్రు ఈ పుత్రరం చివరక్కణంలో నాకేంటబడింది. లేకుంటే రెపిపాటిక దానిబ్రథుకు రోద్దునపడేది.

ఇదిమంచి ఇదిచెదు అని తెంబసుకునే జ్ఞానం దానికిలేదు. తెలియ జెప్పార్పిన తల్లిని దాన్నుంచి దూరం చేశారు మారు.

మవింట్లో జరుగుతున్న ఈ సంఘనలకి కారణమెవరో మామనసును ప్రశ్నించుకోంది.

మిం పరిసితులు చక్కబడి త్యాగం అనే మత్తువిడిపోయాక మాలో పెల్పిపిటీ దెవలప్ కావటం మొదలయింది. అదే ఈ వికాశనానికి కారణమయింది.

ఇన్నేట్లు మాలో మార్పుకోసం చూసి చూసి విసిగిపోయాను. మంజూ విషయం ఏంచేస్తారో మిం ఇష్టం.

ఒక మెరువులూ మెరిసి .... ఉరుములు ఉరిమి .... కుంభవృష్టిలా కురిసిన అన్నపూర్ణను దిగ్రాఘింతిగా చుశాదు చక్రవర్తి.

తనువిషువు మానంగా తలదించుకుపోయే....తానెరిగిన అన్నపూర్ణ కాదీమే!

అన్నపూర్ణ తెలివి తక్కువది కాదు.

ఇన్నేట్లు తన అల్పత్యాశ్చి మనసులో దాచుకుని కాంతంగా ప్రవర్తించియి అమాయకర్యంతో కాదు!

కిట్టగా అవిపిస్తోంది చక్రవర్తికి. దీవికితోడు మంజూ ప్రవర్తనతప్పి దాయవరచింది. అనాలోచితంగా తన చేసిన వనులు ఇంతకు దారి తిస్తాయని అతనుహింతలేదు. అన్నపూర్ణ తన కేం తెలియదవి విక్క చ్ఛగా చెప్పేయటంతో హలాత్తుగా అతనిన్న ఒంటరితనం ఆవహించి నట్టయింది. దీన్నే దా పరిష్కారించాలో అతనికి తెలియటం లేదు.

పక్కగడ్లలోంచి పిల్లలు ఇదంతా వింటూనే ఉన్నారు.

మంజు సిగ్గుతో చిత్రికపోతోంది. తండ్రిమౌనం ఆపిల్ను భయపెడుతోంది. గతంలో తన నతను వెనకేనటు రాకపోవటం ఆమెగమనించి ముడుచుకుపోరుంది.

వాసుకు కూడా మంజు చెయ్యబోయినపని నచ్చ లేదు.

సరైన సమయంలో మమిగ్గు కల్పించుకోబట్టి గానీ.... లేకుండె ఈపాటికిని ఆ విజయీగాదితో....

ఓహో! క్రఘండ్నలో హేళనలు.... బంధుత్వాల్లో గునుసునలు.... ఎంతప్రమాదం తప్పింది?

ధార్మికేంతెరిదనలు ఇహానుంచీ తను మమిగ్గువే సపోర్ట్చేసి మమిగ్గు మాట మంజూ వినేళాచెయ్యాలి.

తాము మమిగ్గునెంత మారంచేసినా తమఱాగుకోసమే ధార్మితో పోట్లాడి ఏడుస్తోంది.

సారీమమిగ్గు! అనుకుంటున్నాము హాసు పక్కాత్తాపంగా.

అన్న శ్రూర్ల మాటలు తంసంఘటన చక్రవర్తితోపాటు కానూ మనము మిదకూడా బలంగా వచిచెయ్యసాగాయి.

ఖిసురుగా వెళుపోతున్న అన్న శ్రూర్ల చెయ్యపట్టుమని అప్పతూ “శ్రూర్ల” అన్నాడు చక్రవర్తి ఆర్త్రా బేలగా చిత్యున తలపిప్పి, నమ్మ లేనట్లు చూసిందాము.

“సారీ శ్రూర్ల! నేనెంత ముర్రుదినో నాకిపుడి తెఱన్నుంది. మంజూ విషయం నువ్వేచెప్పు. ఇన్నాన్ని ఇంగా నా మొండితనాన్ని ఓపికగా భరించి నదానివి హరాత్తుగా నన్ను దూరంగా నెఱ్పేయ్యుకు” అంటున్నాడు చక్రవర్తి.

మే ఉద్యోగాన్ని పుకోరేక పోతోంది. కరుదుకట్టిన శేఫుం ర్లని రారితాకిడికి కరగి వరిస్తున్న ట్లుందామెస్టి.

“పూర్ణ! ఏడవకు, ప్రీత్యో! ఆమె కన్నీరుతుదుస్తున్నాడతను. భర్త చేసిన ఎంతటి తప్పిదాన్ని యినా.... ఒకచిన్న క్షమాపణతో మర్చిపోగల మనసాన్న ఇల్లాలామె!

తరువాత....

ఆమె చెప్పతోంది.... అతను ఆమోదిస్తువ్వాడు....

ఆ ఇంటి వాతావరణమే మారిపోయింది....

ముండు..జూగ్గత్తు చర్యగా కొన్నాళ్ళ మంజును కాలేజీ వ్యాపించే సింది అన్న పూర్ణ.

పూర్వంలా “సూనను” అనలేదువంబ.

తండ్రి, అన్న తనకు నపోర్ట్ చెయ్యక పోవటం, ఇలా దోషిలా పట్టుబడుటం, తల్లి తననేం అనకుండా సామ్యంగా ప్రవర్తించటం ఆ అమ్మాయి మనసును ఉపేస్తున్నాయి.

అన్న పూర్ణ హరిజను దగ్గరకు తీసుకుని “తప్పమ్మా” ఇలాచెయ్య కూడదు అంటూ మంచిచెడుల గురించి, లోకం తీరుగురించి విజయీ లాంటి మగాళ్ళ మెంబారిటీ గురింది, అడదాని అపూర్యకత్వం.... సమాజం క్రూయట్టి గురించి, అడపిల్లఱబండాల్సిన తీరుథెన్నుల గురించి సామరస్యంగా చెప్పశాంటే ‘యస్సెమ్మిమాక్కా’, సాకిదంతా తెరియదు’ అన్నాడాపిల్ల కన్నీటితో.

తర్వాత సంఘటనలన్నీ చక్కకా ఇరిగిపోయాయి అన్న పూర్ణ సెత్తుత్వంలో.

అడపిల్లలిద్దరి వెళ్ళిళ్ళూ ఒకేసారి జరుపుతున్నాయి....

తనలోకన్న కసిని, ద్వేషాన్ని ఒక్కతృటిలో ఎగరగ్గట్టేసి, ఇంటి సమయాల్ని తనదేరితోకి తీసుకువ . తక్కవకూ పరిష్కరించకొస్తాంది అన్న పూర్ణ.

పూర్వాల్మి కాళండా వాసు ఆమె వెనకే ఉండి ప్రథివిషయంలోనూ
సహాయపడుతున్నాడు.

తనను చూడగావే భయంతో ముడుచుకుపోయే ఛాయ మొహంలో
సంతోషంతో కూడిన వెలుగు.

దైర్యంగా, పంతోపంగా ఉన్న అన్న పూర్వముఖం ఇప్పుడు 40 దంగా
అత్యుయంగా కనిపిస్తోంది చక్రవర్తికి.

భార్యభర్తలమధ్య ఉండాల్చిన సహజమైన అనురాగం ఇంతటితృప్తినీ
మనక్కాంతినీ ఇస్తుందని చక్రవర్తికి తెలిగు.

మనిషిభేషణంలో విషాదావికంతటికి భగవంతుడే కారణ దు కాదు.
చాలావరకూ ఇల్పంటి స్వయంకృతాలే ఎక్కుగా ఉంటాయి.

మనిషికి నిజమైన శత్రుసులు సెల్పుపిటి! ఎరటి మనిషిమిద ద్వేష
భావం!

ఇవి రెండూలేని మనిషిభేషణం సాఫీాసె సాసాగుయి:

నయం! ఇప్పటికైనా.... అన్న పూర్వ తెగించబట్టి....
తనకణ్ణుతెరిచాదు.

ఇప్పుడుకూడా తనభేషణంలో ఈ వెంచుగుతు భారతులు “ఆమె!”
అనుకుంటున్నాడు చక్రవర్తి.

నా గుండిపై మువ్వున్నె ల జండౌ!

రచయిత :

కొత్త నాగబూషణం

భారత మైనానంలో సందడిగాపుంది
 స్వాతంత్ర్యపు అందెలు చిందులు వేస్తుంచాయి
 చెస్తులు కళ్ళకు పనిచెప్పాయి
 కాళ్ళకు బుద్ధిచెప్పాయి
 వాళ్ళను - వీళ్ళను
 48 ఏళ్ళను దాటి వచ్చాయి
 పప్పుతో ఉప్పు వరుగుతీపుందే?
 తెంకాయతో వంకాయ కుస్తి పచురుందే?
 మనిషిపైనుంది ఆసూనుపం ఎగిరిపడుతోందే
 కప్పులెవరికివచ్చినా తిప్పులు సామాన్యదికే?
 చిప్పులు పట్టుకునేవారికే శాధ!
 వందేమాతరం అంకో!
 పొందేలాథం ఏమిటని ఒక ప్రశ్న
 మనదే బ్రహ్మకంటూ
 మన చుట్టుం - మన కులం - మన మతమంటు
 మన వ్రాంతం - మన కనకం
 అంతా మనదేనంటూ
 ఇనగజమన అంపే
 ఇనం - రణగొఱ ధ్వనిచేస్తారు
 నేరం వాడిదికాదు అలమటించే అలకించని
 ఆకరి అలజదిదేమో?
 గాంధీమార్గానికెళ్లినా!
 ఇందిరాపోర్చు దర్శించినా!
 నెప్రమానదివైపు వయనించినా

వెంటబడే శకాంతి

రాష్ట్రపుని అమానుషంగా హతమార్చింది
నిస్పుంహ, నిట్టుయుల వేటు మనిషి మస్తిష్కాన్ని
వివో, ఏవేవో జంధాలు పొతి అక్రమిస్తున్నాయి
సాకంటూ ఛకచోటు లేక
కడకంటూ కన్ని టిలో
మునకే సుఖమనుకోకోయ్
అక్రోశం సుంది పుట్టిన ఆవేశాన్ని
ఆలోచనకు అమ్మయి నుచెయ్
నుప్పు నేలను విడిచిన ఆశయం
అకాశంలో మహాత్ముల ఆశిస్సులందుకొని
అనందాంబుధియై అవవిని వరదరోముడవెత్తసీయి
మనందరికోసం బ్రథింపాడిని
అండల, కొండల నెక్కించి
అబలల కండలు పెంచు
భూమండలంలో
అమానుఃపుబండలను పిండి కొట్టించు
గుండెకోటుపై
మువ్వున్నాల పతాక
ముచ్చుటగా ఎగిరేద్దాం
అచ్చుటనే బ్రథికేద్దాం
సమతల స్వర్గంపై
సుమలత రాగంమిటి
నరిగమలను
సహానంగా పంచేద్దాం.

కొక్కురోకో

రచయిత : ఎం మహాలక్ష్మీ

కొక్కురోకో.... కోడికూతతో మెలుకువ గాగానే కశ్యవిప్పి చూసిన నాకు ఎదురుగా చిరునష్ట్యతో అమ్మ.... గోడమిాద చిత్ర పటంలో నిలువెత్తుదండతో ఒక్కషణం కశ్య మూసుకొని అన్న జ్ఞాప కాలలో మనిగిపోయానః.. నా నశ్యలో, నడకలో, వేకువలో వెన్నెల లో అసుష్టణం అమ్మ తలపులు ఘుండటం నాకెంతోఖ్షప్పం. హృదయ గ్రానిస్పర్ నుంచి ఓగొంతా లీలగా జో.... ఆలీ....లాలెమ్మ లాలే గాలి లారిజో బంగారు తల్లి కలలు తప్ప కలికాలం ఎరుగనితల్లి.... జో హాయి తాయఫ్మా హాయే.

అమ్మ ఒడిలో గ్వయలా ఒదిగినవేళ ఆలిషాసుతూ జోకొడితే గానీ నిద్రపోను. పవారేళు వయసు వచ్చేవరకూ నేను కషపులో పుండగనే నాన్న పోవడంతో ఎన్నో అబుపోట్లకు ఎదురిదుతూ తన కలలకు ప్రతిరూపంగా నన్న తర్చి దిద్దింది అమ్మ. బంగారుతల్లి అంటూ ప్రేమా పిట్టే అమ్మ గొంకులో వీర్పుడ్ల కాన్పర్ వల్ల భౌతికంగా ఈ మధ్యే దూరమైనా అసుష్టణం నా ఉంహాలో జీవించే పుంటుంది. నా ఉంహా కాదు నా ఉంపిరి నర్వస్వం అమ్మే.

చిందె తీసుకొని మంచినీళ్కవి బయలుదేరి నాఱుగదుగులు వేళానో లేదో హాయేస్సీటీ, హాలో పేచీ హాపర్యు హారింగ్ అంటూ పిట్లగోడ మిాదనుంచి టీనేజ్ చింపాంజీలవేధిం వ్యట్టించుకోకుండా పెత్తున్నానని వారిలో ఒకడు నాముందు అరటితూక్కు విసిరివేయడం దానిమిాద కాలుమోపిన నేను జ్గరునజారి పడట్లం రెఫ్పుపాటులో జరిగిపోయింది. లేవటోచే నటుము కలుక్కుమంది. కళ్లులో నీళ్లు గిగ్రునతిరిగాయి. ఏడవకు ఏడవకు వెప్రిపాపాయి ఏదిస్తే నీకళ్లు నీలాలు కాదు. గి....శా.... అంటూ ఎగతాళి చేయడంమొదలెట్టారు ఒరకంగా అమ్మ నాకు 'త్తేస్త్ ప్రథమండ' కావడం వల్లనేమో నేను సమాజాన్ని బాగా అర్థం చేసుకోగ్గుల రుతున్నాను.

నాకు తెఱ్సు ! మూర్ఖులతో అనవసరగా గొడవ ఎందుకని? ఇంతలో ఎదురంటి ప్రశాంతివచ్చి సౌటులుపడిన లిందిను తీసుకొని భారతీ దా అంటూ చేయి అందించాడు. మా వెనుక వాణ్ణు హేరన గా నవ్వడం విన్నిస్తులే తుంది.

ఆడపిల్ల నేలబడితే ఏడ్చే కాలం....

ఆ పిల్ల బరుకు గేలి చేసి - నవ్వేలోకం....

అమ్మమాటలో ఛీవితసత్యం గోధరిస్తోంది. ఎక్కువగా ఉధను కోక పోయిన ఛీవితాన్ని ఇంగా వదవగలింది అమ్మ.

ఇంటివరకూ వచ్చి వదలిపెట్టి ఇక్కడే పుంచు భారతీ ఇంట్లో అయిత్తే మెంత్లో వుంచే తీసుకొస్తా అని ఒక్క పరుగులో వెళ్లి తెచ్చి చూషు. నాకట్లు చెమర్చాయి. భారతీ భారతీ.... కంరోజు వంపేం చేసాకుంబాసు గానీ మాఅమ్మ ఉప్పాడేసి గ్లాసులో పోసింది తెచ్చి స్తాను తాగుతావా అనగానే అంత బాధలోను పశ్చున నవ్వేకాను అయ్యే.... భారతీ నవ్వేసిందోళ్ల అంటూ సంబిలపడే ప్రశాంతను చూడగానె ఆపైయ్యితకు అర్థం తెరిసింది అట్టబంలో.

ఇంతలో ప్రశాంత వాళ్లు అమ్మ భూదేవి సుదిగారిలా ప్రవేశించి ఏం తల్లి పట్టపగలు సిగ్గు ఎగ్గు లేకుండా కదిరోద్దు మిాద మగపిల్లలతో ఆ ఇక్కిశకలూ పకపకలూ ఏరట్టించినా నీకు మాహాదేదొరికాడా? పదరానత్తి వెదవా అంటూకొడుకును ఇంక్కెళ్లిపోయింది నాకంపే ఓ నాల్చెల్లు చిన్న ఎండూ వయసు పెరిగొనా మనసు వికసించని ప్రశాంత పట్ల అఱా అంటుంపే ఆమె సంకుండ మనస్తత్వానికి భాధిసింది ఇంట్లుకెళ్లి నిస్సత్తువగా మంచంపై చాలిపో మాను.

చిరునవ్యుల సిరివన్నెలు దోషిటోళ్లు

కంటునీపు ఎదకుండా ఎదగనె తల్లి....

అమ్మయ్య భారతీ! ఏమిళీ భూదేవి ఏడో గొడవ పడుతుంది అయినా తాక్కువ్వాయితో నికెందుకు చెప్పు.... ఇదిగో అమ్మయ్య

ముల్ల వెళ్లి అరిటాకు మిాద పద్ధా! అరిటాకు వెళ్లి ముల్ల మిాదపద్ధా
అరిటాకుకే నష్టం. అడదాని జీవితమూ అంతేనమ్మా.

ఆ ఏదే పెద్దమండావాన్ని చెత్తున్నా గుర్తుండకో అశ్చేనూ
కాబజారి పద్ధావటగా అంశోవోపం మనలో మనకు ఇబ్బందుల
ఎదురై కె సాయం చేసుకోవాలి నానీ అలా గమ్మునుంటే ఎలాగూ
విది కాస్త— కా.. న్న.. అయింట్ మెంట్ రాయసా అంటూ నడుం
మిాద చెయివేళాదు. 60 ఏత్తు పరంధామయ్య సదరు ఇంటి ఒనరు.
శేశ్మా జెద్రులూ పొకినట్లన్నించి కంపరంగా ల్రోసేశాను. క్షణం
కంగారువడినా వెంటనే నర్థకొని హాహి— ఇప్పుడే వస్తా కొద్దిగా
పనుంది అని ఇకిరిస్తూ వెళ్లిపోయాడు.

అడదంటే అరిటాకని నెప్పేతోట్లు
నీ అందాన్ని విందులుగా తొక్కేతోట్లు

ఇలాంటి మేకవన్నె పులుల గురించే కదూ అనుక్షణం మ్మ
పాచ్చరించేది. ఇంకా ఈ ముసిలోదు నయం.

మ్ము చివరి క్షాత్రో తున్న పుదు పెద్దదిక్కుగా పుంటారని
అత్తయ్యనూ, మామయ్యనూ పిరిపించారు. పెద్దకర్కురోజు ఏదుపున్న
తనను దగరకు తీసుకొని అనునయిన్న ఉండుకో భారత ఏం చేస్తాం
జీవితం అటే ఇంతే ఇలా అధైర్యపడితే ఎలా? ఒక్కదానిపీ ఇక్కు
డెందుకుగానీ మాతో పాపే వచ్చే యీరాదూ చేదోదు వాదోదుగా
పుందుపు గానీ అనిఅంటూనే ఎక్కుడెక్కుడో తదియే మామయ్యను
గమించి చటుక్కున దూరంజరిగి నోటు మాటరాక నిలబడిపోయాను.

అధ్యాతు ధాటుగానే గండాలేనే
పెదవి దాటుని ఎతల పాటులు నీ సాత్తేసే
చేదోదు వాదోదు అంటే అనా అర్థం థి..థి..

కొద్దినేవటి తర్వాత వంటింట్లో భోంచేస్తూ మామయ్య అత్తయ్యతో పెళ్ళయి ఇన్నెన్నిళ్ళయినా నువ్వింకా కాలేజీ ఒస్కాయిలానే కనిస్తాసు కైలూ ఈ నాజూకైనదేతో ఏదిచేసినా అమృతమే ఉనుకో ఏది బెండకాయ కూర ఇంకాన్న వెయ్యవోయీ అని అంటుంటే నయ వందన అంటే ఏంకో తెలిసింది ఆ క్రషణంలో.

పడకట్టిల్ల వంటిల్ల ఏ కళ్ళంటా
ఇది సెప్పి టోళ్ళకు నిలవెల సెడ్డుల్లంటా

అత్తయ్యను చూస్తే హాలేసింది. వెళ్లూ వెళ్లూ కమతోరమ్మని ఎంత బ్రథిమిలాదినా రానన్నానని కోపంతో వెళ్ళిపోయిందిఅత్తయ్య

అలోచనల నుండి శేరుకొని ఆఫీసికు ఐయలుదేరాను. కాలం ఎంత వెగంగా గడిచిపోయింది తెలిచేదు తైమైపోయి స్థాఘంతా వెర్చినా అర్జుంత్ వర్క్ అప్పగించడంతో వాటివి పూర్తిచేసి మేనెజర్ కి అప్పగించి బయటపడేనరికి చాలా పొద్దుపోయింది. విర్మానుషంగా వున్న రోద్దుపై ఒంటరిగా వేసు.... ఇల్లేపో చాలా దూరం మనసు లోని అలోచనలతోపాటు వెగంగా నదుస్తున్న వా వెనుక ఏదోనవ్వడి తలతిప్పి చూస్తే ఎవరో అపరిచిత వ్యక్తి వెకిలగా నవ్వి ఎంతటి అని కంచ్చిగరేసి అడగగానే గుండె భగ్గమంది. వా ముందుకొచ్చి ఎంతైనా పరేదు. చెప్పు ఇస్తా అన్నానే చాచి చెంపబింద ఒక్కటివ్వాను. వాడు శేరుకునేలోగానే వదివడిగా ముందుకెళ్ళిపోయాను వెంట పద్ధాచు జీర్ణులా జననంబారం ఉని రోద్దు భయంవేసి పరుగెత్తాను పరుగు.... అవిక్రాంతంగా పరుగెత్తుతునేవున్నా అతను వెంట దిస్తూనే పున్నాడు అయినంతో పరుగెత్త లేక ఓ రాయి రట్టుకొని బోర్ల పద్ధాను. కావ్యగ్ క్రిందపడి అందులోని వన్నుపులన్నీ రెల్లా చెదురుగా పదిపోయాయి. చెప్పుకెక్కడ జారిపోయాయో కాస్తు రక్త సిక్కమై పరుగెత్తడం కాంగడా ఒక్క ఆధుగుష్టాడా ముందుకు వేయరేవి స్థితి.

తు.రోజు ఈ సమయ నుంచి పారిపోలేను శరే రేశు మళ్ళీ ఇడ్కె పమ్మన్య ఎదురుటాదని గ్యారంటీ ఏమిలి? మళ్ళీ శారిపోవడ వేఱా నో.... చికితసంతో శారిపోవడం కంపే ధైర్యంగా ఎదుర్కొచ్చారి. నన్ను .నేను పమాధాన పరచుకున్నాను. ఇంతలో క్రింద పడిన వస్తువులభై నా దృఢ విచ్చింది. అప్పుడు గార్హాచ్ఛింది ఇంటి ఓంటి ఓంటు పరంధాషయ్య భార్య కాంతమ్మ నేను అణ్ణుడు వచ్చే టపుడు ఓ చీటి ఇచ్చి అంచులోని వస్తువులు తీసుకురమ్మని డబ్బుల కూడా ఇచ్చింది. ఘడ్యాహ్నాం భోజనవేళలో అప్పండర్ను పిలిచి తెచ్చించి బ్యాసులో పెట్టుకున్నాను. అవి ఫసుపుపొడి - కారంపాడి పొట్లాలు ఆ ఛండలో అవి నా కంట వడటం నా అదృష్టమే ఉనుకున్నాను.

నేమ్ముదిగా వెనక్కి జరగసాగెను. వాడు వికటంగా నప్పుతు ముందుకొస్తున్నాడు. చేంయిచాచి కారంపాడి పొట్లాన్ని అందుకొని పఠ్చుతో పీకి ఓటన్ చేసే రెట్టించిన ఉత్సాహంతో నాడి మొఖం మిాద విసురుా చల్లేకాను. కట్ల భగునమంది విలవిల లాడుతూ నన్ను దారుణంగా తిదుతూ ముఖాన్ని రెంచు చేచులతో కప్పుకున్నాయి. ఆ ప్రదేశం నుంచి సీథ్యమైనంత త్వరగా వెళ్లిపోవాలని తేచీ అసు గేయబోయా .కానీ నా పై కష్టతో ఒడిసి పట్టుకోబోయాడు. ఇంత వతకూ నా మిాద చేయి చేసేకున్న ఏ ఆడదీ బ్రతకలేదంటూ.... పరిస్థితి విషమిస్తోంది.

సించుటు లాగవిష్ట సితికి పోవదే
సీంతవిప్పులు పెరిగేలా బతకవె తల్లి....

నే కంఠంలో చివరి ఉంచిరి ఉన్న ఉత్సాహం వరక్కుపోరాధి. వెజుమోలేక పీర స్వగ్రహించి, అమ్ము నా వెన్నుత్తుచైర్యం చెప్పినప్పే పుంది. అంతే ప్రక్కనే కన్నించిన ఓ ఇసుపమువ్య తీసుకొనిబలంగా మోదాను వాచిత్తుపై. నుచ్చి కాయులా థట్ మంచులా పరిచింది. వాడి తల ధారగా రక్తం .... అభ్యాసి అంటూ. తలపట్టుకొని

నెలవాలి పోయగడు.. వాళ్ళ ఇగతాక అనురావిషాటులు అన్నందుకు ప్రతిఫలంగా కసి, కోపత, ఉక్కోసం తలగలిసిన సృతిలో 'అఱ్ఱ' అని ఈదురా "అమ్మ.... అమ్మ" అన్నా జాపుర్ పూయిస్తీలో ఆడ దాన్ని కాడురా అమ్మనుచూడాలి అంటూ ఎదాపెదా గొడ్డును బాది నట్టా బాదేకాను. కొట్టి కొట్టి ఆయాసంతో ఆగాక భరించలేని భాధ తో చివరిసారిగా అమ్మ అని మూలిగాడు వాడు. నా పెదశ్శలపై ఓ విజయ రేఖ మెరిసింది.

కొద్ది కాలం శ్వాస నిశ్శబ్దం గాజ్యమేరింది. అప్పటి వరమ భయంతో బంధింపబడిన చిరుగాలి ఒక్కసారి స్వేచ్ఛగా స్వేచ్ఛంగా అభినందిస్తుగ్గుట్టుగా నస్తు కొగిలించుకుంది అమ్మల. అప్పుడే తెల్లారబోతోందన్న సూచనగా పట్టుల కిలకిలా రావాలు నేకున రెకలు విచ్చుకుంటోంది. కొక్కురాకో.... తాలికోడి ఘూసించే. నా జీవిత స్టటలో నూతన అద్భుతయానికి సుభ ముహూర్తంలూ చెల్లా చెదురైన నా వస్తుస్తులన్నీ జ్యోగీలో పడేసుకొనా నదిచాను మున్నందుకు..

నా వెనుక మగచి ఏపో కొన్ని గొంతొలు పలుకుతున్నాయి స్వేచ్ఛగా స్వేచ్ఛంతుంగా స్వేచ్ఛగం రాపాలని కాంక్షించే యవతీ - నీను అత్యు విక్షయమే ఆయుధం.

ఆ గప్పు 15 - (కవిత)

రచయిత :

కవి రాదాకృష్ణమాట్ల

వినతాక గ్రదువల వింతవరితము విన్న వారము,
వినతబ్రితుకును చేసెదాసిగ చెల్లివంచనము,
దేశదేశాలందు ఖ్యాతిగాంచిన భారతాంఱను
దాపుచేరి తెల్లవాహు దాసిగా మార్చి వేసెను.

శిరతం శ్రీపు పొదుబ్రితుకుల కన్న వారము
అంధకారము; నందెల్లకాలము పడియున్న వారము
అల్లూరి, భగవ్త సింగ్, ముస్సిబాయిల అర్పించినారము
చిన్న పెద్దలనెందరివో చితుల ఎలోనరించినారము.

ఒక నేత సైన్యాన్ని నమకూర్తి ఒంపిగా నిలిచాడు
ఒక నేత “స్వాతం శ్రీం నాజన్మహక్క” అన్నాడు
ఒక తాత సత్యాహింసల నమరమే చేకాడు
ఒక క్రాత అందరిని మేలొక్కిరి ఒడయడై నిలిచాడు.

అందాల స్వాతం శ్రీరథముపై ఆనాడు వచ్చి ఉంది
ఆగపు పదునైదు, అవని తలావికి దిగివచ్చి ఉంది
భారతావనిప్రజ అంతపరచళ్ళు ‘క్రీక్కి’ ఉంది
మిన్న మన్నెక మై అంతట హర్షమ్ము మెఱసింది.

అనాడు పదునైదు ఆగపు అందరికి పర్యమ్మ
అనాడు పదునైదు; ఆగపు అందరికి సర్యమ్మ
అనాడు పదునైదు ఆగపు అందరికి మఱవమ్మ
అనాడు పదునైదు ఆగపు అందరికి ప్రాణమ్మ

తంనాదు ఆసేతుపొమావల పర్యంతం
 మాతమంపే ఎక్కుడైనాటుండా ప్రకాంతం
 స్వేచ్ఛ విహంగాలమై చెదిపోయా మక్కాంతం
 కులమత ద్వైపొలతో మాసుకొండున్నాం మనతం

స్వాతంత్ర్యం వచ్చిందని వంకలు దట్టమానామ
 స్వార్థపరశ్వంలో తెలియాడుతున్నాం తంనాదు
 మనుమల కంటె రక్కసి మూకలు ఎంతో నయం
 అవుతున్నది అందుకే జనులందరికి భయం.

దినగండం నూరేళ్ళు ఆయుష్మ అని అన్నట్లు
 మనిషి బ్రితుకుల బాటలో నిలుస్తున్నాయి ఇక్కట్లు
 అందరు చవిమాస్తూ వస్తున్న వే అపాట్లు
 ప్రకమ్మకంా ముసురుకుంటున్నాయి చీకట్లు

సత్యం ధర్మం అహింసా సీతి వల్లిస్తున్నారు
 అన్న దమ్ము లేన్న పట్టి హత్యల చేస్తున్నారు
 ఓటూ - నోటున్న వాడే హశ్చేతే దొర
 అతడే - అపిసీతి కత్తులు దాచేషిర.

అనుదినం వేసే రాజకియ గూంపాల కృత్యాలు
 బహాకామండులకు అందించే భత్యాలు
 డెక్కదోషులు చేరవేస్తున్న రహస్యాల
 భరతమాతను భంగపరచే నిత్యసత్యాలు

మద్యానికి బానిసలయ్యాయి మనదేహాలు
 చేయలాని చేతలెనోన్న చేస్తున్నాయి ప్రత్యహాలు
 మనభారతబాతికి ఎందరోచేస్తున్నారు వ్రదోహాలు
 ఎంతకూ - ఆరడంలేదు నారి మర్మార్గం దాహాలు

పేద ప్రజల గతుకు జూణల వెతల జీవితాలు
 కడుపుచుమ్మలు పోతూ జార్చేకన్నిటి జూలు
 చెక్కుట్టుద్దాలమై పదుతూ తదిపే నీహరాలు
 పదువంతో కడుకి పూరే గంగా ప్రశాపాలు

ఏ ఉరచూచినా జరిచేవి కప్పాపహరణాలే
తరుణీమణిల మానథంగాల దారుశాలే
కటికదరిద్రస్యాములు, కణ్ణాల పేరానల ముట్టు
పేస్తున్నాయి పెండయిన మరునాడే ఉరిత్రాట్లు

అమ్మా! ఓ భరతనూతా! ఇదంతా కనీ, కనీ,
సినంతానుఁడుతలన్నీ తెపులార ఏనీ, పనీ;
సితోనీతు కుమాలిపోతూ, శోకిన్నున్నావా?
కరాయమోద్దు,, కదీలలేవి రాతిబొమ్ములా నిట్టున్నావా?

ఇదా, తల్లి! నీవు అడించిన నంతరి?
 ఇదా, తల్లి! నీ రిడ్డతు సేరిప్పిందివ కుంపుక్కు లో
 ఈనాటికి శృంగారయ్యా కుక్కమూతి పెందెఱు
 వెచిచూచి, పేసున్నా య్యా సికాళకు బందెఱు

ఓ తల్లి! నివాతుల్యం చవిచూచిన వాళ్లెవ్వరు
స్వప్నంలో సైతం ఏనాడు మరచిపోలేదు
ప్రత్యక్షంగా ఏవర్తమాన స్థితిగొన్న వాళ్లెవ్వరు
బక్కబొట్టయునా, కార్చుకుండా ఉండలేదు కన్నియు

ఇక్కున దీనహిన సంతతి కన్నులు తెఱపారి
విన్ను ఓదార్చుటండుకు యువత ముందుమరావారి
అనాడే, స్థిరంగా నీగతవైభవం మరలాన్నిస్తుంది
ఆసేరు హీమాచల పర్వతం, నీరుపంలో హర్షం వెయున్నంది.

అబల రెక్కలు

రచయిత :

ఎమ్. లలితానంద

పండితాపురంలోని కమ్మా కొకాల ప్రిన్సిపాల్ కుమారి అములకు జీవకారుణ్యం మానవత్వానికి సరిపడావుంది. 1995 అగస్టు 15వ తేదిన 4మించాలకు పంజరం నుండి విముక్త కర్మించాలనే చక్కటి అలోచన వచ్చింది. ముఖ్యాతిరిగా వ్యాపిన శ్రీమతి హరతి కొకాల ప్రిన్సిపాల్ అముల శలసి చదుపుకొన్న బారవడం వల్ల ఈ స్వాతంత్ర్యాదినోత్సవ వేదుకలకు కములా కొకాలలో ముఖ్య అభిభాషాల్ని విధించి ప్రముఖాల్చేషణ శ్రీమతి హరతి విచ్చేశారు జాతీయవతాకావిష్కరణ చేయవలసిందిగా ముఖ్యాతిరిగిని ప్రిన్సిపాల్ అముల కోరగానే వతాకావిష్కరణ జరిగింది. జాతీయీకొలాపన ఫుగిసింది. 48 పాశ్చేరాలశు ఎశుర వేయవలసిగించిగా ముఖ్యాతిరిగిని కోరగా, అ కార్యక్రమాన్ని చివరగా చేద్దామణి శ్రీమతి హరతి పాయిదా చేశారు. కొకాల విద్యార్థినుల కవినమ్మె శనంలో కుమారి భారతి తన కవితలో “ఉరిమింగిన పీరుల శ్యాగఫలం కరిషింగిన పెలగబెండా”గా అంటూ అందేన వ్యక్తుల చేశారు. కుమారి ఉరితాంగి తవ కవితలో “స్వేచ్ఛను సాధించిన కౌతురాలు ఎగిరిపోయాయి, స్వాతంత్ర్యాదిచేచ్ఛను మిగిలిన స్వామరం మిగిలిపోయింది” అంటూ పరితుపింజిరది. కొకాల తెలుగు లైక్షన్ శ్రీమతి పరిమళ తన కవితలో “ఘోకరి గొట్టాయి ప్రాణహాయిసుల ప్రోథాంతస్తన్నాయి” అంటూ వాపోయారు సభలో ప్రసంగించడానికి విచ్చేసిన దీపిళు, వృద్ధులు శ్రీరామతీర్థం మాట్లాడుతూ “గాంధీజీ అముగుబూడులను ప్రాణి ప్రీయులు తుడిపేస్తున్నారసి” అందోచన వ్యక్తం చేశారు. ముఖ్యాతిరిగి శ్రీమతి హరతి ప్రసంగిస్తూ “పశ్చహాతానికి మరచుకనుగొన్నాంగాని పశ్చపాతానికి మందు కనుగొనలేక పోవడం వల్ల స్వార్థం, కులం, మతం, ధనం, వర్ణం వంటిని నంఫటిత జీవితాన్ని చిన్నా భిన్నం

చేస్తున్నాయని” అవేదన వ్యక్తం చేశాడు. ముఖ్యాలిథి ఉపన్యాసం ఆసాంతం కణాళాల కరతాళధ్వనులతో మిన్ను ముట్టించి. సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు జరుగుతుండగానే నిష్ప్రమణకు ఉపక్రమించిన ముఖ్యాలిథి శ్రీమతి సారణి కమలా కణాళాల ప్రిన్సిపాల్, తన స్నేహార్థురాలయిన కుమారి అమలను ప్రక్కకు పిలిచి, చెవికి దగ్గర గా నోరుపెట్టి మాట్లాడు: “ఏ మామదారికి పట్టవాతం వచ్చింది అమల పాపురాలను కోసిరచ్చం తాగిస్తే, పాపురాలు మాంసం రోగికి పెడితే, పట్టవాతం తగిపోతుందని చాలా మంది చెప్పుతున్నారు. మంకు రాజధానిలో పాపురాలు దొరకడంలేదు. నీపు తెప్పించిన 48 పాపురాలను కారులోపెట్టించు తీసుకువేళాను. పాపురాలను ఎగుర వేసి వృద్ధా చేయడం ఎందుప్పి”

అంటూ

ప్రశ్నించింది. ముఖ్యాలిథి గారి పి.ఎ. పాపురాలను కారుడిక్కిలో పెట్టుడా. అమె కారు పొగవదులుకుంటూ, దుమ్ము లేపకుంటూ వెళ్లి పోయింది. కమలా కణాళాల ప్రిన్సిపాల్ అమల కచ్చల్లో నీట్లు సుఖ్య తరిగాయి, జాలికస్త్రీ రయి అమె లెంపల జాలువారింది. కుమారి అమల ప్రియకిష్యురాలు కుమారి శకుంతల “జహా జహా పాపురమా! వయ్యారి పాపురమా! మావారి అందాలు నీవైన తెలు పుమా?” అనే పాట విన్నారా? జాగా పోదానా? అని అమలను అడిగింది. శకుంతలా పెళ్లి చేసుకోకు, పెళ్లి చేసుకుంటే స్వార్థం పెరుగుశాందని ప్రిన్సిపాల్ అమల నలనో ఇచ్చింది. 1996 లగమ్మ ఇర్వ వ తెడి కమలా నెప్రు కడాళాలలో జరిగిన స్వాతంత్ర్యత్వవ వేచుకల్లో ప్రిన్సిపాల్ అమల తానే ముఖ్యాలిథికా వ్యవహారించించి 97 పాపురాలను గాలిలోకి ఎగురవేసి కుమారి అమల పాపపరిహారం చెల్లించింది. గోసీలు కట్టుకొని, క్యాట్ బాల్ పట్టుకొని కణాళాల వెఱవల పాపురాలను వేలాడుతున్న పిల్లకాయల్ని మాసి అమల మనస్సి తలదిల్లింది. కట్టుం వేలగాళ్ళకు భయపడి అమల కుమారి అమలగా మిగిలిపోయింది.

నవ భారత నందనం

రచయిత :

సన్నిశేషీ పాండురంగయ్య

కొండ క్రింద ఉన్నదొక్క అందమైన తోట

ఆ తోటలోకి పాఱుతుంది కమ్మని క్రియ్యాట

మలైలూ మెలైలూ
 మరువకాలూ మందారాలూ
 బంతులూ చెమంతులూ
 కుందములూ గులాబీలూ
 నంపెగలూ నన్నజూజాలూ
 కలువలూ కనకాంబరాలూ

కరిత లలిత లతా నికుంజ పుంజాలూ
 కలహంసల కలరవాలు కోయిలల కూడితాలూ
 నానా విధసుమపరాగ పరిమళాలు
 సురణాంతల కిలకించిత మృదుభాషణాలు
 రంగు రంగుల శ్రాలతో కదు
 రమ్ముమో ఆ తోటలో
 కదంబ కదట్టి కపిత్త ఖర్చురాలు
 రసాల సాల చిల్డ్రుమలకాలూ
 జంబూ జంబీరాలూ
 చందన పిచుమందాలూ
 ఇంక.... యింకా.... ఎన్నెనోట్ వుడ్లాలూ

కీరచకోరాలూ
 పారావతాలు
 కేకి కోకిలలు
 వాని ఆలాపకలాపాలు
 కలహంసాది జలవిహంగ విసరకోలాహలాలు

విబుధుయా

విడ్యాధరుయా

గరుడుయా

గంధర్వుయా

కిన్నె రుయా

కింపురుముయా

సమస్త దేవగజమిథునాయా

సంతతము సరిపే నరససలాపాలతో

సంగిత సాహిత్య ప్రసంగాలతో

అత్యంత మనోభీంచు మది తరామం

ప్రథిత భూపతి వరవరి పారితం

అదేనాటి మన ఘన భారతం

ఆ తోట అండాల కూక్రితంషై

అందులో షిష్టారించి ఆనందమొంద

తెలనక్కులు కొన్ని చేరాయి గుట్టులు

మెల్లమెల్లగ బ్రిధుక సాగాయి చెట్టుగా

అన్న దమ్ముల మధ్య ఆగ్నిపెట్టాయి

ఐకమత్యమునెల్ల బుగిచేశాయి

ఆ తోటపై పటు నందుకొన్నాయి

అందుగల ఫలములను విందుగొన్నాయి

మదగజంబులవోళే మృటగించాయి

మంచితోటను గుదకు మార్చి వేశాయి

ఆ తోటలో పుట్టి ఆవటనేపెరిగి

అందులో ఫలదాలారగించుచును

అమృతసదృశమైన అంబుష్టల్ద్రావి

హాయమెయి విషారించు ఆప్రాణీకోటి

అలోచనలు చేసి అన్ని యొక్కటిగి

ఆహారచివారణము లానాటినుండి

గ్రహియంపకురడ సిత్త్వగ్రహమునర్చి
 సహకరింపక వితతశాంతి సమరమ్ము
 అచుచుమ్మును జీసి ఆశ్వేత జాతి
 నయవంచకముల జాతోట దాటించి
 జయకేతనమునెత్తె స్వాతంత్ర్యదిన్ని
 అనాడు వనమంత అమితోత్సువముల
 అలరారె భువిషైన అపరదివమనగ
 ఖిన్నునలమిన యటి మేఘపటులముల
 గ్రగ్నునను విడిపోవ కముల బాంధస్తు
 కేవెఱు కిరణాల వెలయించి వనిని
 విబుధులానందింప వెలిగ నభమందు
 పరులపాలనమందు పడిపోయినటి
 తరులతాగుల్ముల నెతీ ప్రోదిసేయ
 పరభృతమ్ముఱ కిర పారావతముల
 పరసిలో కలహంన జల విహంగములు
 కల కలూరావములు కనుపండుచుగుతు
 అలనందనమువోలె అలరేసావనము

 స్వాతంత్ర్య సమరాన సర్వస్వమొద్ది
 క్రూపాంచములు సైతమ్ము పఱముగాచెట్టి
 జాధించినటి మన స్వారాజ్యసీమ
 పంరక్షణముపేయ స్వగ్రహమైవెలయు
 అనాడె ఆగమ్మ పదునైరు విజము
 ఉరుదైవ పర్వమై న్న. అలరించు క్రషణు:

సమర యోధుడు

రచయిత :

ఎ. వి. రామ్‌గౌప్య

అరవైనిళు ప్రైనే ఉంటుంది వయస్సు. ఖద్దరుపంచె, ఖద్దరు చొక్కుతో ఉన్న అవ్యక్తిని చూడగానే ఒకతరం వెనక్కి నదిచినట్లని పిస్తుంది. అతని ముఖంలో దీనక్కయం తారాడతోంది. ఇంతకి అవ్యక్తి మా అభిసులోక వచ్చింది ఆర్థికసహాయంకోనం. నా సీత్తోంబి గమ విస్తూ ఉన్నాను ఆ మనిషి ప్రణసిటు దగ్గరకివెళ్లి హిన్స్యదంతో ఏదో అడగడం, నాకొరీగ్న పదో ఇరవయ్యా అతని చేతిలో పెట్టడం. మా కింది ఎప్పుడూ ఉండే విషయమే. ఎవరో ఒకరు రావడం, ఏవో కార జాలు చెప్పి డబ్బుసహాయం అడగడం. ఉద్దోషస్తులం కాబట్టి, పైగా మానవత్వం ప్రాత్మహిస్తుంది కాబట్టి మేముకూడా ఎవరినీ లాదన కుండా, వచ్చిన వాడిని ఏమాత్రం నిరాశపర్చుకుండా మాకుతోచిన ఎమాంత్ర ఇస్తునేఉండుం.

ఓ పాశుగంటలో ఆ పెద్దాయన నాసిటు దగ్గరకి వచ్చాడ.. ఆయన వచ్చినపని ఏమితో ముందే తెలిసి పోయినా, నేడురాట్లకోనం ‘ఏమిటి?’ అన్నాట్లు ప్రశ్నార్థకంగా మాసాను. “మిారు నాకు సహాయం చేయాలి సార్” అన్నాడు. వయసులో పెద్దవాఘ నన్ను ఆ విధంగా సార్ అంటూ ప్రాథేయహర్యకంగా కనబదటం నాకు కొంచెం బాధని, ఇబ్బందిని కలిగించింది. అవసరం మనిషివి అలా తయారుచేస్తుంది. తను విజయవాడ నుండి వచ్చినట్లు దెబుతూ తను చిన్నప్పుడు తదుష్కానే రోజుల్లనే స్వాతంత్ర్యాద్యమం వలన ప్రభావితం చెంది ఎంతో మరుకుగా ఆ రాజకీయ కార్యకలాపాల్లో పాల్గొన్నట్లు కొంతకాలం జైలు జీవితం కూడా రుచిమాచివట్లు చెప్పుడు. ఒక్కముక్కలో జీవ్మాలంపే ఆయనాక స్వాతంత్ర సమరయోధుడు. మరిప్పుడు కష్టముచ్చి గడవని పరిస్థితి ఏర్పడి ఉటుంది. బహుకా అందుకే ఆయన యూచించే స్థితికి వచ్చి ఉంటాడు.

వెంటనే నాకో అనుమానం వచ్చింది నాకు తెరిసినంత వరకు ఈ స్వాతంత్రు నమరణొధులకి ప్రభుత్వం అంతో ఇంతో పెస్వన్ ఇవ్వడం, ఇతర క్రూ నదుపాయాలు కల్పించడం చేస్తోంది. మరి ఈయన సంగతేటి? ఆవి ఓమూలకి నరిపోక ఇలాంటిమార్గం ఎన్నుకున్నాడా అన్నించింది. ఏషివీషైనా ఆయనతు నహాయం చేయడం సాటి మాన పుడిగా మన కర్తవ్యం కాబట్టి వెంటనే ఓ ఇర్వైనోటు తీసి ఇచ్చాను “చార్మా ఫాయింక్సిండి. వెళ్ళివస్తాను అంటూ కదలబోయాడు. “ఒక్క నిమిషం మిాతో మాట్లాడాలి” అన్నాను “మిా అపీచు పనికి భంగం కలిగిస్తున్నానేమో” అన్నాడు. ‘అదెంతేదు కూడోంది’ అని చెప్పి, ఇంతకు ముందునాకొచ్చిన సందేవాన్ని అడిగాను. సేసు అదుగు కుంటే ఆయననుధ్యలోనే ఆద్దుపడి “అచ్చే అటువంటి పెస్వన్ అవస్తా నేను తీసి కోపడం లేదు. ప్రభుత్వం నాకు ఆ నదుపాయాలన్ని ఇస్తానంటే నేనే తిరస్కరించాను. ఓంటో ఓపికున్న అరోజులో నేను స్వాతంత్ర్య నమరంలో తిరిగానంటే ఆవికెవలం దేశభక్తితో మాత్రమే. నా కర్తవ్యాన్ని నేను నిర్విర్తించానన్న ఆత్మసంతృప్తి నాకు చాలు. నాకుఒక్కడే కొడుకు. ఇంతకాలం వాడి రగ్గర ఉంటూ కాలం వెళ్ళబుచ్చాను. అయినా ఈమధ్య మాయిద్దరికి కొన్ని విషయాలో గొడవలా రావడం కారణంగా నేనే ఆ యింటి నుంచి బయట పడ్డాను. ఈ అవస్తలు నాకు తప్పను. స్వతంత్రమంటే మరి అంత ప్రేమ. ఏంచేయమంటాడు?” అని విరక్తిగా నవ్వాడు.

అశ్చర్యపోయాన్నేను. అమనిపిలో ఉన్న లోతు చూసి ఇటు వంటి నిస్యార్థపరులు ఈకాలంలో ఎంతమంది ఉంటారు? “మిమ్ము ర్ని ఏదైనా నొప్పించి ఉపే ఏమి అనుకోవద్దు. వెళ్లిరండి” అన్నాను. ఆయన వెళ్లిన త్వాతకూడా కాసేపు అదే సంగతి అలోచిస్తూ కూచున్నాను. ఏదోపనుంది అంటూ మామేనేజర్ నన్ను సిర్పినాకే నేను వర్తమానంలోకి రాగలిగాను.

మూడేళు తర్వాత నాకు విజయవాడకి బ్రాహ్మణ్ వచ్చింది. అక్కడ జాయనై చిన్నగా ఆ కొత్తాతావరణానికి అలవాటు కుఱ్చలు న్నాను. ఓరోచు మధ్యహ్నాం ఒరసర్కులర్ పంపించాడు మా మేనే జగ్గ భక్తేరుకాకారుడికి సన్మయం చేయవలసినదని దానిసాధాంశం ఎక్కడ చూసిన ఈకాకారులనే పాశు తగినఅదరఱ లేక ఎప్పుదూ జాథపడుతూనే ఉంటారే అన్నించింది. కాసేపటికి ఓ వ్యక్తి జాబేబుల్ దగ్గరికొచ్చి “సార్ మాడి కర్మాలు” అంటూ చిన్నగా దగ్గాడు. తలఎత్తి చూసిన నేను నిశ్చమ్మదీన్ అశ్వాను. కళ్ళ ఎదుట కనబటుతున్న హాస్తవం జీర్ణంకావడం లేదు. ఆయవ ఇంకెవరో కాదు మూడేళుక్రితం లాపు తటస్థపదిన స్వాతంత్ర నమరయోధు! ఇప్పుడొచ్చి అదే మనిషి కర్మాలు బీర కాకారుడి అవలారం ధరించాను!

ఆయనమాత్రం నన్ను గుర్తుపట్టనే లేదు వయసుపైపడింది కాబట్టి జ్ఞాపకశక్తి మందగించి ఉంటుంది. పొట్కూటి కోసం చిన్నా చితకా అబద్దాలు చెబుతూ ఉరూరు తిరుగుతూ ఉండొచ్చు అదేం పెద్దనేరం కాదు. కానీ ‘స్వాతంత్రోద్యమం’ అనే గొప్పఅంశాన్ని వంక గాచెట్టుకొని గతంలో అతను ప్రవర్తించినతిరు గుర్తొచ్చి నాకు పరమ అసహ్యం కలిగింది. ఆయితే ఆ అసహ్యం ఒక క్షణమే! రక్షణమే అది జాలించా మారింది తుని నూటాలు వింటుంటే “నేనేంచేయారిసార్! నాకొదుకు నన్ను పట్టించుకోవడం లేదు. నన్ను వద లేసి సాదారి చూసుకోమన్నాడు. మిముతోచిన ననోయం చేయండి నాకు ఓ విషయం మిాదమాత్రం గట్టి నమ్మకం కలిగింది. ఆయన వేషం మారింది. కానీ అనలు కథ, వ్యథ ఒకటే. కొదుకు అదరించక పోవడం ఇటువంటి పాశు ఇంకెంతమంది ఉన్నారో!

చిలక పదాలు

రచయిత :

డా॥ కె. రాజమల్లాచారి

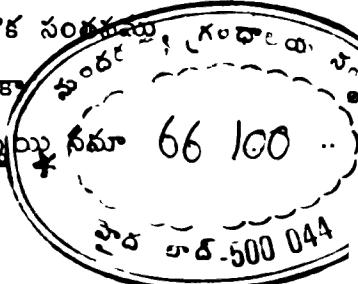
భూమిపై నివసుడు స్థృష్టి తరుణాన
విముఖు ప్రదత్తాపు చిలకా
బతుకంత చిక్కులని ఏషుపే ఎక్కువని
సందేశ మిస్త్రాపు చిలకా

తొక్కుపలుకుఱు పలుకు తొరివయసులో నీసు
తల్లి వెంటులగాను చిలకా
వయసాచ్చెనా యింక వలశు జాడ్యము ముఢిరి
భార్య బంటు తాలు చిలకా

పెళ్లాము పేరుతో నవలల్ని రాస్తావు
ప్రతికల కంపేసు చిలకా
అమెపేరు చూసి అస్త్రైన రచనయవి
ప్రతికలు ముద్రించు చిలకా

టీ.వి.యన్ ఫీఫీయె దాలన్ను వాడశు
మారుతిని కోరేను చిలకా
అదికాన్న వెంటనే పొలికాప్పరంయాను
ఆశకంతము లేదు చిలకా

కంనాదు ప్రజలటు అఁచౌక సంగ్రహాలు, గుంచాలు, ను
సినిషాలు చేకూర్చు చిలకా పురుషులు
కొత్తఫిల్మైనను చెత్త ఫిల్ములు * నిమా 66 100 ..
టిక్కెట్లు దొరకపే చిలకా

హైదరాబాద్ 500 044

నథలోన నీకవిత పరసంగ ఉండండె
చప్పట్లు కొడతారు చిలకా
నీ కవిత నీరసము కలిగించినా కూడ
చప్పట్లు కొడతారు చిలకా

నథలోన తక్కగా మాట్లాడతావని
సేదికెక్కస్తారు చిలకా
ఉకదంపుదు బాగ ఎక్కువయ్యందంపె
లాగిదించేస్తారు చిలకా

నీ కవితలను మెచ్చినీకు దండలువేయ
సమ్మాన మందురే చిలకా
చవట వావిని మెచ్చిన సమ్మానమిస్తేను
దండలేషుస్తాయి చిలకా

పాండిత్యమును గలిగి కవిత చెప్పిన నీళ
గదిపంతులైతివే చిలకా
నీ వద్ద ఓనమాల్ దిద్దిన మొద్దేము
గద్దెపై నెక్కినే చిలకా

ఒక్క ఘర్లాంగైన నడవలేనంటాపు
బస్సెక్కు బూస్తాపు చిలకా
అప్పిసి బన్నులు ఎన్ని పున్నను గాని
తైము కనలేగాపు చిలకా

మోటరు సైకిల్పై మోజుబీడపు
దీజిలకు ధర పెరుగు చిలకా
అయిలయిపోయింద నీపని గోవింద
నీకు సైకిలెదిక్కు చిలకా

